

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΑΡΑΚΤΙΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΕΛ. ΚΟΝΤΟΠΥΡΑΚΗ
Α.Μ.:1932017005

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΙΓΑΙΟΥ

ΤΜΗΜΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

*«Παράκτιες Περιοχές Αιγαίου:
Συνοριακό Καθεστώς, Πολιτικές
και Ολοκληρωμένη Διαχείριση»*

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ:
Α. Φ. ΒΕΛΕΓΡΑΚΗΣ

ΜΕΛΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ:
Θ. ΧΑΣΙΩΤΗΣ, Ο. ΤΖΩΡΑΚΗ

ΜΥΤΙΛΗΝΗ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2018

Copyright © Κυριάκος Ελ. Κοντοπυράκης, 2018.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα, Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται στο συγγραφέα.

Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Η έγκριση δε της μεταπτυχιακής διατριβής από το Τμήμα Επιστημών της Θάλασσας της Σχολής Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου Αιγαίου δεν υποδηλώνει αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα (Ν. 5343/1932, Άρθρο 202).

Φωτογραφία εξωφύλλου:<http://wikimapia.org/3739809/el/photo/2855255> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

Στη σύζυγό μου και στα παιδιά μου.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στην αναζήτηση ενός θέματος που χωρίς αμφισβήτηση ενώνει όχι μόνο όλη την ανθρωπότητα αλλά και κάθε έμβιο ον, εύκολα καταλήγει κανείς στην επιθυμία για καλή περιβαλλοντική κατάσταση του πλανήτη. Τα καθημερινά αγαθά που αποκομίζει ο καθένας από το περιβάλλον είναι δύσκολο να αποτιμηθούν. Η αξία τους γίνεται αντιληπτή μόνο κατά την απουσία τους ή την υποβάθμισή τους. Η θεωρητικά αυτονόητη απόλαυση των αγαθών και γενικότερα της ποιότητας ζωής που προσφέρεται από ένα περιβάλλον που διατηρεί την αρχική του κατάσταση, καλλιεργεί ενδόμυχα την αίσθηση της αειφορίας του, κάτι που στην πραγματικότητα δεν είναι εύκολο να συμβεί. Ανέκαθεν, η κλιματική αλλαγή ήταν ο καθοριστικός παράγοντας για την επιβίωση, την μετανάστευση ή και την εξαφάνιση των έμβιων όντων του πλανήτη, αλλά πλέον η ισχύς της έχει απομειωθεί.

Οι αλόγιστες ανθρωπογενείς παρεμβάσεις στο όνομα της εφήμερης ατομικής ευημερίας, κατόρθωσαν να διαταράξουν ανεπανόρθωτα το κλίμα και τη βιοποικιλότητα του πλανήτη. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας και των επιστημών που στην πράξη βοήθησαν αρχικά τον άνθρωπο να βελτιώσει την ποιότητα της ζωής του σε όλους τους τομείς της καθημερινότητάς του, εν κατακλείδι φαίνεται ότι λειτούργησε καταχρηστικά, μη υπολογίζοντας τις συνέπειες στα υπόλοιπα είδη και στους οικοτόπους του πλανήτη.

Σταδιακά, η όλη αυτή υπερβολή και κατάχρηση επιστρέφει εις βάρος του ανθρώπινου είδους. Τις τελευταίες δεκαετίες έγινε αντιληπτό ότι εάν δεν ληφθούν άμεσα, κατάλληλα διαχειριστικά μέτρα, η ανθρώπινη διαβίωση θα διέλθει μέσα από δυσκολίες για τις οποίες ίσως να μην υπάρχει πλέον λύση. Η εξάντληση των ενεργειακών πόρων, των αγαθών για τροφή, η επικράτηση ακραίων κλιματικών καταστάσεων, η ανάπτυξη ανθεκτικών παθογόνων μικροοργανισμών και η μόλυνση του περιβάλλοντος γενικότερα, προμηνύουν δύσκολες καταστάσεις των οποίων η ανάλυση απαιτεί δραστικά μέτρα.

Κατά πόσο όμως η ανθρώπινη φιλοδοξία μπορεί να περιοριστεί για χάρη της αειφορίας του πλανήτη; Είναι γεγονός ότι τα περισσότερα κράτη στο όνομα της οικονομικής τους ανάπτυξης, λειτουργούσαν και λειτουργούν εις βάρος των λοιπών κρατών, παραμερίζοντας κάθε ανθρώπινη αξία. Η ιστορία βρίθει από πολέμους ελέω οικονομικών συμφερόντων σε σχέση με αγώνες εθνικοαπελευθερωτικούς, και αγώνες για βελτίωση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Η ειρηνική συνύπαρξη μεταξύ των κρατών, καθημερινά διαταράσσεται από τη ρητορική και τις πράξεις ηγετών που παραμερίζουν διεθνείς συνθήκες και συμφωνίες, θεωρώντας ότι τα σύνορα των κρατών τους πρέπει ν' αλλάξουν, καταπατώντας και μη αναγνωρίζοντας τα κυριαρχικά δικαιώματα των γειτονικών τους κρατών. Σε κατόχους τέτοιας ιδιοσυγκρασίας, δεν πρέπει να περιμένει κάποιος να εντοπίσει περιβαλλοντικές ανησυχίες και ευαισθησίες.

Είναι διαρκής λοιπόν ο αγώνας που γίνεται μεταξύ της λογικής και του παραλόγου, μεταξύ της αειφορίας και του εφήμερου και τελικά μεταξύ του ανθρώπου και του πλανήτη.

Ευχαριστίες

Λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες υπό τις οποίες εκπονήθηκε η παρούσα διπλωματική εργασία και εν γένει πραγματοποιήθηκε η παρακολούθηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Περιοχών», αισθάνομαι την ανάγκη να εκφράσω τις ειλικρινείς ευχαριστίες μου:

Στην οικογένειά μου για την υπομονή, τη στήριξη και το χρόνο που τους στέρησα,

στον Καθηγητή μου κ. Αντώνιο Βελεγράκη για την άριστη καθοδήγηση στη διάθρωση και στην ολοκλήρωση του παρόντος πονήματος,

στους Κωνσταντίνο Μαρσέλο, Χρήστο Παπασπύρο, Αναστάσιο Καραμαλίκη για την αμέριστη υποστήριξή τους,

στους υπόλοιπους καθηγητές και στους μεταπτυχιακούς συμφοιτητές, για την αγαστή συνεργασία και την εκτίμηση με την οποία με περιέβαλλαν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ</u>	xi
<u>ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ</u>	xiii
<u>ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ</u>	xv
<u>ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ, ΣΥΒΟΛΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΑΚΡΩΝΥΜΙΩΝ</u>	xvii
<u>ΠΕΡΙΛΗΨΗ</u>	xix
<u>ABSTRACT</u>	xxi
<u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	23
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ «1» -ΠΑΡΑΚΤΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ</u>	25
1.1: Γεωγραφικά και Φυσιογεωγραφικά Χαρακτηριστικά	25
1.2: Κλίμα, Υδρολογία και Υδροδυναμική.....	28
1.3: Κοινωνικοοικονομικά Χαρακτηριστικά.....	32
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ «2» -ΣΥΝΟΡΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΑΙΓΑΙΟΥ</u>	37
2.1: Διεθνείς Συνθήκες που Ορίζουν το Εδαφικό Καθεστώς του Αιγαίου	37
2.1.1: Συνθήκες Λονδίνου-Αθηνών (1913).....	37
2.1.2: Συνθήκη της Λωζάννης (1923).....	38
2.1.3: Πρωτόκολλο των Αθηνών (1926).....	41
2.1.4: Ιταλο-Τουρκικές Συμφωνίες (1932).....	42
2.1.5: Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων (1947).....	45
2.2: Διεθνείς Συμβάσεις Καθορισμού Κυριαρχικών Δικαιωμάτων	46
2.2.1: Συμβάσεις Γενεύης (1958).....	46
2.2.2: Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982)	47
2.2.3: Κυριαρχικά Δικαιώματα Ελλάδας.....	49
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ «3» - ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΟ ΑΙΓΑΙΟ</u>	53
3.1: Τουρκία.....	53
3.2: Ελλάδα	57
3.3: Ζητήματα Ελληνοτουρκικών Σχέσεων.....	58
3.4: Επεισόδια-Συμβάντα	63
3.5: Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου.....	65
3.6: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών.....	66
3.7: Ευρωπαϊκή Ένωση.....	67

<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ «4» -ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΑΡΑΚΤΙΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ.....</u>	69
4.1: Σύμβαση της Βαρκελώνης	69
4.2: Σύμβαση για την Προστασία του Θαλασσίου Περιβάλλοντος και των Παρακτίων Περιοχών της Μεσογείου.....	71
4.3: Σύσταση για Εφαρμογή Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιων Ζωνών	74
4.4: Πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών της Μεσογείου	76
4.5: Νομοθετικές Πράξεις Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	83
4.6: Οδηγία-πλαίσιο για την Πολιτική των Υδάτων	89
4.7: Οδηγία-πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική.....	89
4.8: Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός	90
4.9: Πεδίο Εφαρμογής Πρωτοκόλλου ICZM και Οδηγιών ΕΕ.....	91
4.10: Διαχειριστικά Έργα στις Παράκτιες Περιοχές του Αιγαίου.....	93
4.11: Διασυνοριακή Συνεργασία.....	95
<u>ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ</u>	97
<u>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ</u>	101
Οριοθέτηση Χωρικής Θάλασσας και Πεδίο Εφαρμογής Πρωτοκόλλου ICZM/ Οδηγιών ΕΕ.....	101
<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	109

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1: Βασικά τοπογραφικά χαρακτηριστικά του Αιγαίου.....	25
Εικόνα 2: Χάρτης Πλάτους Παραλιών	27
Εικόνα 3: Ιχνηλάτηση ημερήσιας ναυτιλιακής κυκλοφορίας	34
Εικόνα 4: Πρόσκληση για την τελετή υπογραφής της Συνθήκης.....	38
Εικόνες 5 και 6 : Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και ο Ismet Pasa (Ινονού), υπογράφουν την ιστορική συμφωνία	39
Εικόνα 7: Χάρτης με τις αλλαγές που προκύπτουν στα σύνορα της Τουρκίας.....	41
Εικόνα 8: Απόσπασμα Ιταλό-τουρκικής συμφωνίας.....	43
Εικόνα 9: Σύνορα Ιταλίας-Τουρκίας μεταξύ Νήσων Φαρμακονησίου και Κω (Ιταλικός Χάρτης 1933).....	44
Εικόνα 10: Θαλάσσιες Ζώνες	49
Εικόνα 11: Εύρος Χωρικής Θάλασσας Ελλάδας στο Πλαίσιο των 6 ν.μ. και 12 ν.μ.	50
Εικόνα 12: Νομικό Πλαίσιο για το Σχέδιο Δράσης της Μεσογείου.....	81
Εικόνα 13: Πεδίο Εφαρμογής Πρωτοκόλλου ICZM και Οδηγιών ΕΕ.....	93
Εικόνα 14: Κόλπος Καλλονής Νήσου Λέσβου.....	101
Εικόνα 15: Μέτρηση Χωρικής Θάλασσας από Φυσική Ακτογραμμή.....	102
Εικόνα 16: Κλείσιμο Κόλπου Καλλονής- Χωρική Θάλασσα.....	103
Εικόνα 17: Μέτρηση Χωρικής Θάλασσας από Φυσική Ακτογραμμή - Παράκτια Ύδατα.....	104

Εικόνα 18: Κλείσιμο Κόλπου Καλλονής- Παράκτια Ύδατα.....	105
Εικόνα 19: Μέτρηση Χωρικής Θάλασσας από Φυσική Ακτογραμμή – Χωρική Θάλασσα 1-6 ν.μ.....	106
Εικόνα 20: Κλείσιμο Κόλπου Καλλονής – Χωρική Θάλασσα 1-6 ν.μ.	107
Εικόνα 21: Κλείσιμο Κόλπου Καλλονής – Εσωτερικά Ύδατα.....	108

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1:	Ποτάμια που εκβάλλουν στο Αιγαίο	31
Πίνακας 2:	Περιφερειακή Κατανομή και Συμβολή ανά Περιφέρεια στον Ελληνικό Τουρισμό	33
Πίνακας 3:	Ποσότητα σε Τόνους Αλιευμάτων κατά Περιοχή Αλιείας (2016).....	35
Πίνακας 4:	Σύνθεση Πληθυσμού Τουρκίας	54
Πίνακας 5:	Θέματα Αμφισβήτησης από την Τουρκία της Ελληνικής Κυριαρχίας στο Αιγαίο.....	59
Πίνακας 6:	Σχέση Μεσογειακών Χωρών με τη Σύμβαση της Βαρκελώνης.....	70
Πίνακας 7:	Πράξεις Συμβαλλόμενων Μερών ως προς την τροποποίηση της Σύμβασης της Βαρκελώνης.....	73
Πίνακας 8:	Σχέση Μεσογειακών Χωρών με το Πρωτόκολλο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιων Ζωνών Μεσογείου ⁸²	
Πίνακας 9:	Οδηγίες Ευρωπαϊκής Ένωσης	84

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 1: Βασικά Χαρακτηριστικά Παραλιών Αιγαίου	26
Σχήμα 2: Μέσος ετήσιος άνεμος (περίοδος 1/1960 - 12/2005).....	28
Σχήμα 3: Απεικόνιση Επιφανειακής Κυκλοφορίας	29
Σχήμα 4: Τυπική θερμόαλη κυκλοφορία της Μεσογείου θάλασσας	30
Σχήμα 5: Θερμόαλη κυκλοφορία της Μεσογείου θάλασσας 1987-1995..	30
Σχήμα 6: Ποτάμια που εκβάλλουν στο Αιγαίο	31
Σχήμα 7: Προστασία Παράκτιων Περιοχών Αιγαίου	33

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ, ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΑΚΡΩΝΥΜΙΩΝ

Ελληνικά Ακρωνύμια

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ	ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	ΑΕΠ
Αναγκαστικός Νόμος	Α.Ν.
Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη	ΑΟΖ
Βλέπε	Βλ.
Διεθνείς Κανονισμοί προς Αποφυγή Συγκρούσεων στη Θάλασσα	ΔΚΑΣ
Δίκτυο Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών	ΔΘΠΠ
Ευρωπαϊκή Ένωση	ΕΕ
Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	ΕΚ
Ελληνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών	ΕΛΚΕΘΕ
Ελληνική Στατιστική Αρχή	ΕΛΣΤΑΤ
Ηνωμένα Έθνη	ΗΕ
Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός	ΘΧΣ
Κοινή Αλιευτική Πολιτική	ΚΑΠ
Κοινωνία των Εθνών	ΚΤΕ
Κράτη-Μέλη	Κ-Μ
Μέτρα	μ
Μέσης Στάθμη Θάλασσας	ΜΣΘ
Ναυτικά Μίλια	ν.μ.
Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών	ΟΗΕ
Πολεοδομικός και Χωροταξικός Σχεδιασμός	ΠΧΣ
Συνορεύουσα Ζώνη	ΣΖ
Τράπεζας της Ελλάδος	ΤΤΕ
Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως	ΦΕΚ
Χάρτης Βρετανικού Ναυαρχείου	ΧΒΝ
Χιλιόμετρα	χλμ

Διεθνή Ακρωνύμια

ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΡΟΛΟΓΙΑ	ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ
Beaufort	Bf	Μποφόρ
Black Sea Water	BSW	Νερό Μαύρης Θάλασσας
European Commission	EC	Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Flight Information Region	FIR	Περιοχή Πληροφοριών Πτήσεων
Frontières extérieures for "external borders"	FRONTEX	Οργανισμός Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής
International Civil Aviation Organization	ICAO	Διεθνής Οργάνωση Πολιτικής Αεροπορίας
Institute of Marine Research	IMR	Ινστιτούτο Θαλάσσιων Ερευνών
Mediterranean Action Plan	MAP	Σχέδιο Δράσης για τη Μεσόγειο
The network of managers of Marine Protected Areas in the Mediterranean	MedPAN	Δίκτυο διαχειριστών Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών Μεσογείου
Memorandum Of Understanding	MoU	Μνημόνιο Κατανόησης
Marine Strategy Framework Directive	MSFD	Οδηγία Πλαίσιο για τη Θάλασσα Στρατηγική
Maritime Spatial Planning	MSP	Οδηγία Πλαίσιο για Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό

ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΡΟΛΟΓΙΑ	ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ
North Atlantic Treaty Organization	NATO	Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου
Programme for Intergrated Coastal Area Management in Cyclades	P.I.C.A.M.CY	Πρόγραμμα για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Περιοχών στην περιοχή των Κυκλάδων
Regional Activity Centre for Specially Protected Areas	RAC/SPA	Περιφερειακό Κέντρο Δραστηριοτήτων για Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές
Partiya Karkeren Kurdistane	PKK	Εργατικό Κόμμα του Κουρδιστάν
United Nations Convention on the Law of the Sea	UNCLOS	Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας
United Nations Environment Programme's	UNEP	Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα Ηνωμένων Εθνών
Water Framework Directive	WFD	Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά
Yekineyen Parastina Gel	YPG	Μονάδες Προστασίας του Λαού

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η αιεφόρος διαχείριση των παράκτιων ζωνών αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες σύγχρονες προκλήσεις στον τομέα των περιβαλλοντικών επιστημών. Η παρούσα μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία αναδεικνύει την φιλοσοφία του πρωτοκόλλου για Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών της Μεσογείου και τις υφιστάμενες δυσχέρειες κατά την εφαρμογή του στις παράκτιες περιοχές του Αιγαίου, ένεκα της αμφισβήτησης του συνοριακού καθεστώτος από την Τουρκία. Η ανάπτυξη της διατριβής γίνεται σε τέσσερις βασικές θεματικές ενότητες ως εξής:

Στην πρώτη ενότητα (Κεφάλαιο 1) παρουσιάζεται το παράκτιο περιβάλλον του Αιγαίου Πελάγους με περιγραφή των γεωγραφικών χαρακτηριστικών του, των κλιματικών συνθηκών και των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα.

Στη δεύτερη ενότητα (Κεφάλαια 2 & 3) αναγράφονται τα κύρια σημεία των διεθνών συνθηκών και των συμβάσεων που διέπουν το συνοριακό καθεστώς του Αιγαίου και καθορίζουν τα κυριαρχικά δικαιώματα των παράκτιων κρατών. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στην πολιτική που ασκείται για το συνοριακό καθεστώς στο Αιγαίο από την Τουρκία, την Ελλάδα, τον Οργανισμό Βορειοατλαντικού Συμφώνου, τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στην τρίτη ενότητα (Κεφάλαιο 4) γίνεται ανασκόπηση των συμβάσεων και των συμφωνιών μέσω των οποίων σταδιακά αναπτύχθηκε η ιδέα θεσμοθέτησης μέτρων για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών της Μεσογείου. Παρουσιάζεται επίσης η φιλοσοφία του συνταχθέντος πρωτοκόλλου, σχετικές νομοθετικές πράξεις της ΕΕ, παραδείγματα διαχειριστικών έργων που έχουν πραγματοποιηθεί στο Αιγαίο καθώς και η υφιστάμενη συνεργασία Ελλάδος- Τουρκίας σε περιβαλλοντικά θέματα.

Στην τελευταία ενότητα, αναγράφονται συμπεράσματα και σκέψεις του γράφοντος σχετικά με το κατά πόσο είναι εφικτό να υλοποιηθούν στις παράκτιες περιοχές του Αιγαίου, τα οριζόμενα στο Πρωτόκολλο και τις συναφείς νομοθετικές πράξεις τις ΕΕ, για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών της Μεσογείου.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: Αιγαίο Πέλαγος, Συνοριακό Καθεστώς, Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Ζωνών

COASTAL AREAS OF THE AEGEAN: BORDER REGIME, POLICIES AND INTEGRATED MANAGEMENT

Postgraduate Student: **Kontopyrakis Kyriakos**

Postgraduate Thesis Submitted for the Degree
MSc on "Integrated Coastal Zone Management".
Department of Marine Science, University of the Aegean, Mytilene 81100,
Lesvos island, Greece
Supervisor: **Dr Antonios F. Velegrakis**

ABSTRACT

The Sustainable Coastal Zone Management constitutes one of the biggest modern challenges in the field of environmental sciences. This postgraduate dissertation highlights the philosophy of the Protocol on Integrated Coastal Zone Management in the Mediterranean and the current difficulties in its implementation in the coastal regions of the Aegean due to the questioning of the border regime by Turkey. The dissertation is developed in four main thematic units as follows:

The first section (Chapter 1) presents the coastal environment of the Aegean Sea with a description of its geographical features, climatic conditions and anthropogenic activities.

The second section (Chapters 2 & 3) lists the main points of the international treaties and conventions governing the Aegean border regime and defines the sovereign rights of coastal states. In addition, this section refers to the border policy for the Aegean implemented by Turkey, Greece, the North Atlantic Treaty Organization, the United Nations, and the European Union (EU).

The third section (Chapter 4) reviews the conventions and agreements through which the idea of establishing measures for the integrated management of the Mediterranean coastal zones has been gradually developed. It also presents the philosophy of the prepared protocol, relevant EU acts, examples of management projects carried out in the Aegean as well as the existing cooperation between Greece and Turkey on environmental issues.

In the last section, conclusions are drawn and reflections are expressed on how far it is feasible that the provisions of the Protocol and the related EU legislation on Integrated Coastal Zone Management in the Mediterranean be implemented in the coastal areas of the Aegean.

KEY WORDS: Aegean Sea, Border Status, Integrated Coastal Zone Management

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ανέκαθεν, οι σχέσεις μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας χαρακτηρίζονταν από έντονες διακυμάνσεις. Έτσι και τα τελευταία εκατό χρόνια, παρά τη δημιουργία μιας σειράς συμφωνιών και συνθηκών που θεωρητικά προμηνύουν την ομαλότητα στις σχέσεις των δύο χωρών, κατά καιρούς εμφανίζονται στο προσκήνιο ηγέτες που εκμεταλλεόμενοι την έλλειψη παιδείας και εκπαίδευσης διαφόρων κοινωνικών ομάδων, προβάλλουν ως εθνική πολιτική, θέσεις που τορπιλίζουν την ανάπτυξη, την κοινωνική ευημερία και τη σταθερότητα στη Νοτιοανατολική Μεσόγειο.

Από τις αρχές της δεκαετίας του '70, όταν και αρχίζουν να εντοπίζονται σταδιακά πετρελαϊκά κοιτάσματα στο Αιγαίο, η Τουρκία αρχίζει συστηματικά να αμφισβητεί τα κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας στην εν λόγω περιοχή. Προσπαθώντας να αποκομίσει οικονομικά οφέλη από περιοχές που δεν της ανήκουν, ανέπτυξε την θεωρία περί «γκρίζων ζωνών» και «συνόρων της καρδιάς», λειτουργώντας με πρακτικές που παραγκωνίζουν τις υφιστάμενες διεθνείς συμφωνίες και καταργούν κάθε έννοια διεθνούς δικαίου. Καθ' αυτόν τον τρόπο συντηρεί ένα καθεστώς έντασης που στοχεύει στην αλλαγή του status quo στο Αιγαίο Πέλαγος. Η Τουρκία ενώ μαστίζεται στο εσωτερικό της από σοβαρά προβλήματα όπως το κουρδικό και η συνεχής δίωξη των αντιφρονούντων, ταυτόχρονα δεισδύει στους μουσουλμανικούς πληθυσμούς των Βαλκανίων (μέσα από τη χρηματοδότηση για κατασκευή τζαμιών, νοσοκομείων και σχολείων) και προσπαθεί να αναδειχθεί σε περιφερειακή ηγεμονεύουσα δύναμη.

Η Ελλάδα καλείται να εφαρμόσει συμβατικά κείμενα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και νομοθετικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα νοτιοανατολικά σύνορα της Ευρώπης, δίπλα σε μία χώρα που επιθυμεί μεν ευρωπαϊκό προσανατολισμό, διατηρώντας δε τη νοοτροπία της πάλαι ποτέ Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Μία από τις περιβαλλοντικές πολιτικές ασχολείται με την «Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παρακτίων Ζωνών της Μεσογείου», το οποίο υπό μορφή πρωτοκόλλου υπεγράφη στην Μαδρίτη της Ισπανίας το 2008. Το πρωτόκολλο αυτό ασχολείται με μία σειρά ενεργειών που στοχεύουν στην αειφόρο διαχείριση και χρήση γεωμορφολογικών περιοχών εκατέρωθεν της ακτογραμμής, οι οποίες αλληλεπιδρούν με το χερσαίο και θαλάσσιο τμήμα το οποίο εκτείνεται σε απόσταση δεκάδων μιλίων απ' αυτήν.

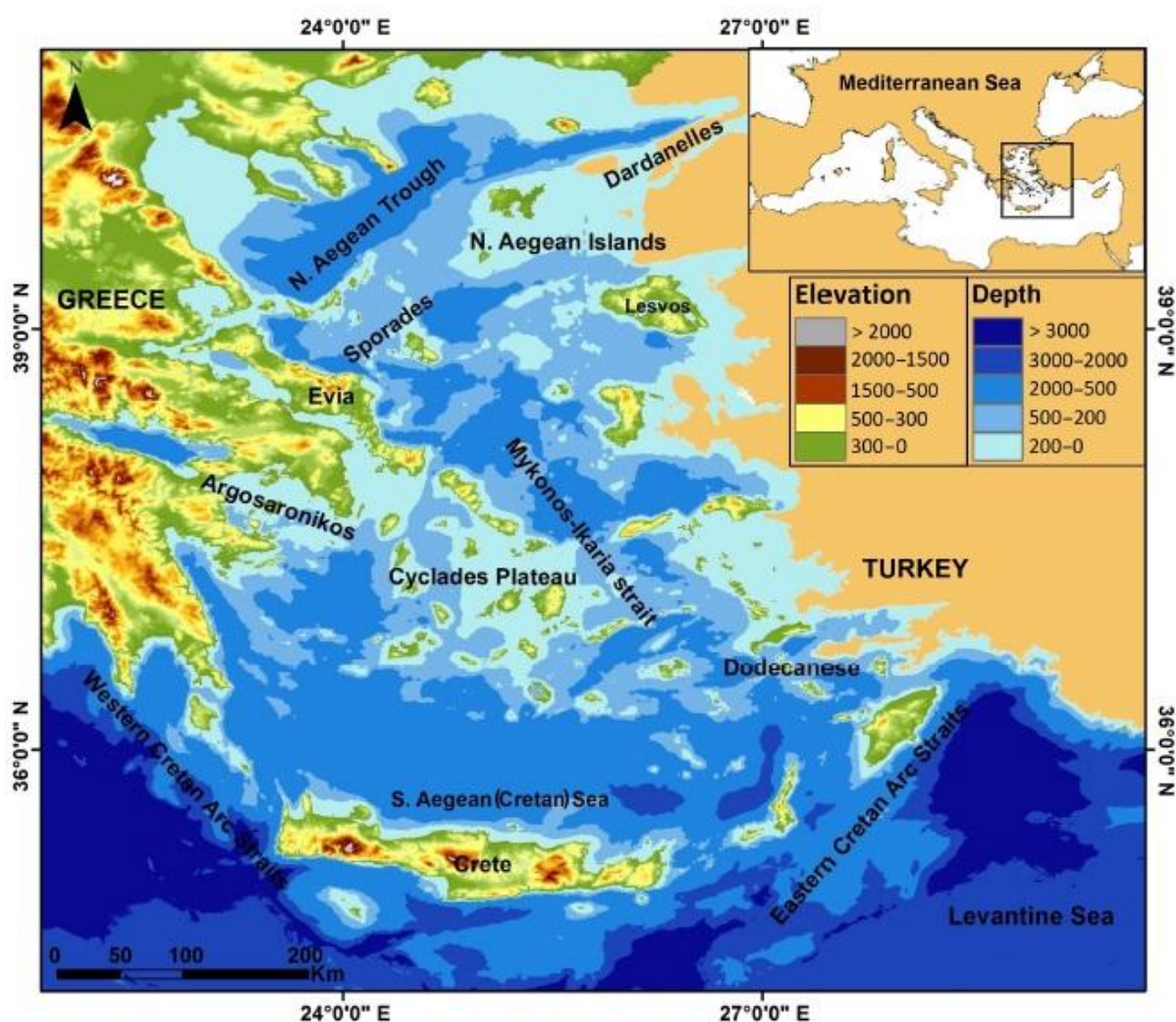
Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, επιχειρείται η ανάδειξη των όποιων προβλημάτων προκύπτουν ή δύνανται να προκύψουν από την εφαρμογή του εν λόγω πρωτοκόλλου στο Αιγαίο Πέλαγος, η αποτύπωση του συνοριακού καθεστώτος και των πολιτικών που εφαρμόζονται στην περιοχή αυτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

«ΠΑΡΑΚΤΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ»

1.1 Γεωγραφικά και Φυσιογεωγραφικά Χαρακτηριστικά

1. Το Αιγαίο Πέλαγος αποτελεί το βόρειο τμήμα της Ανατολικής Μεσογείου και είναι μία από τις τέσσερις μεγαλύτερες λεκάνες της. Η θαλάσσια περιοχή που εκτείνεται σε 240.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα μεταξύ της Ανατολικής Ελλάδας και της Μικράς Ασίας παρεμβάλλεται από 2.463 νησιά και νησίδες. Το μέγιστο βάθος του Αιγαίου είναι 2.249 μέτρα (μ) και βρίσκεται μεταξύ Κρήτης και Κυκλάδων.

Εικ. 1 Βασικά τοπογραφικά χαρακτηριστικά του Αιγαίου¹

2. Βορειοανατολικά συνδέεται με τη Θάλασσα του Μαρμαρά και τη Μαύρη Θάλασσα μέσω του στενού των Δαρδανελλίων (μέσο πλάτος 3,5

¹Monioudi et al., 2017.

χλμ. Βάθος 70 μ.) ενώ νότια συνδέεται με τη Θάλασσα της Λεβαντίνης και το Ιόνιο Πέλαγος μέσω έξι στενών²:

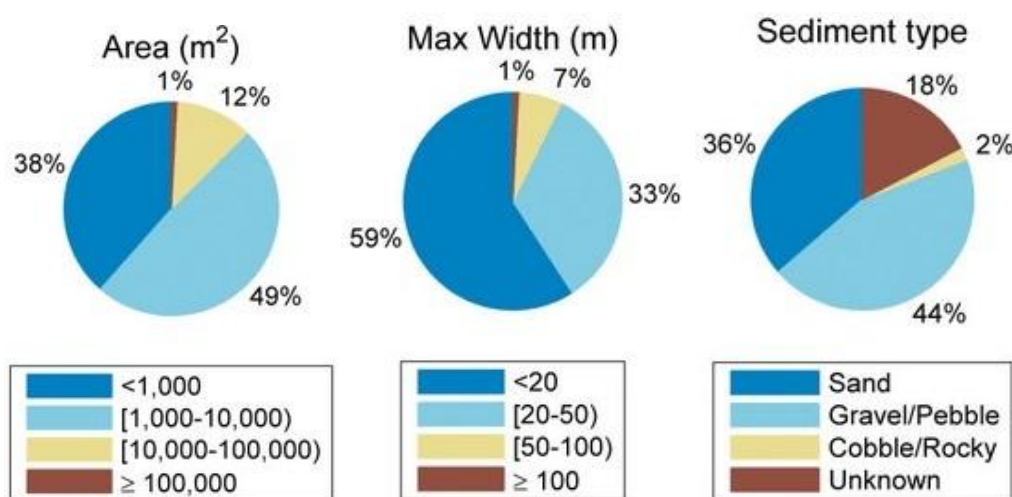
- α. Στενό της Ρόδου (πλάτος 17 χλμ, βάθος 350 μ.).
- β. Στενό της Καρπάθου (πλάτος 43 χλμ, βάθος 850 μ.).
- γ. Στενό της Κάσου (πλάτος 67 χλμ, βάθος 1000 μ.).
- δ. Στενό των Αντικυθήρων (πλάτος 32 χλμ, βάθος 160 μ.).
- ε. Στενό των Κυθήρων (πλάτος 67 χλμ, βάθος 1000 μ.).
- στ. Στενό της Ελαφονήσου (πλάτος 11 χλμ., βάθος 180 μ.).

3. Το Αιγαίο αποτελείται από δύο κύριες λεκάνες:

α. Λεκάνη του Βορείου - Κεντρικού Αιγαίου που οριοθετείται στα βόρεια και στα δυτικά από την ηπειρωτική Ελλάδα και στα νότια από το συγκρότημα των Κυκλάδων.

β. Λεκάνη του Νοτίου Αιγαίου (στο Κρητικό Πέλαγος) που βρίσκεται μεταξύ των Κυκλάδων και της Κρήτης³.

Το υψίπεδο των Κυκλάδων που τις διαχωρίζει με βάθη περί τα 400 μ, ουσιαστικά εμποδίζει την μετακίνηση υδάτινων μαζών σε βάθη μεγαλύτερα αυτού.

Σχήμα 1: Βασικά Χαρακτηριστικά Παραλιών Αιγαίου⁴

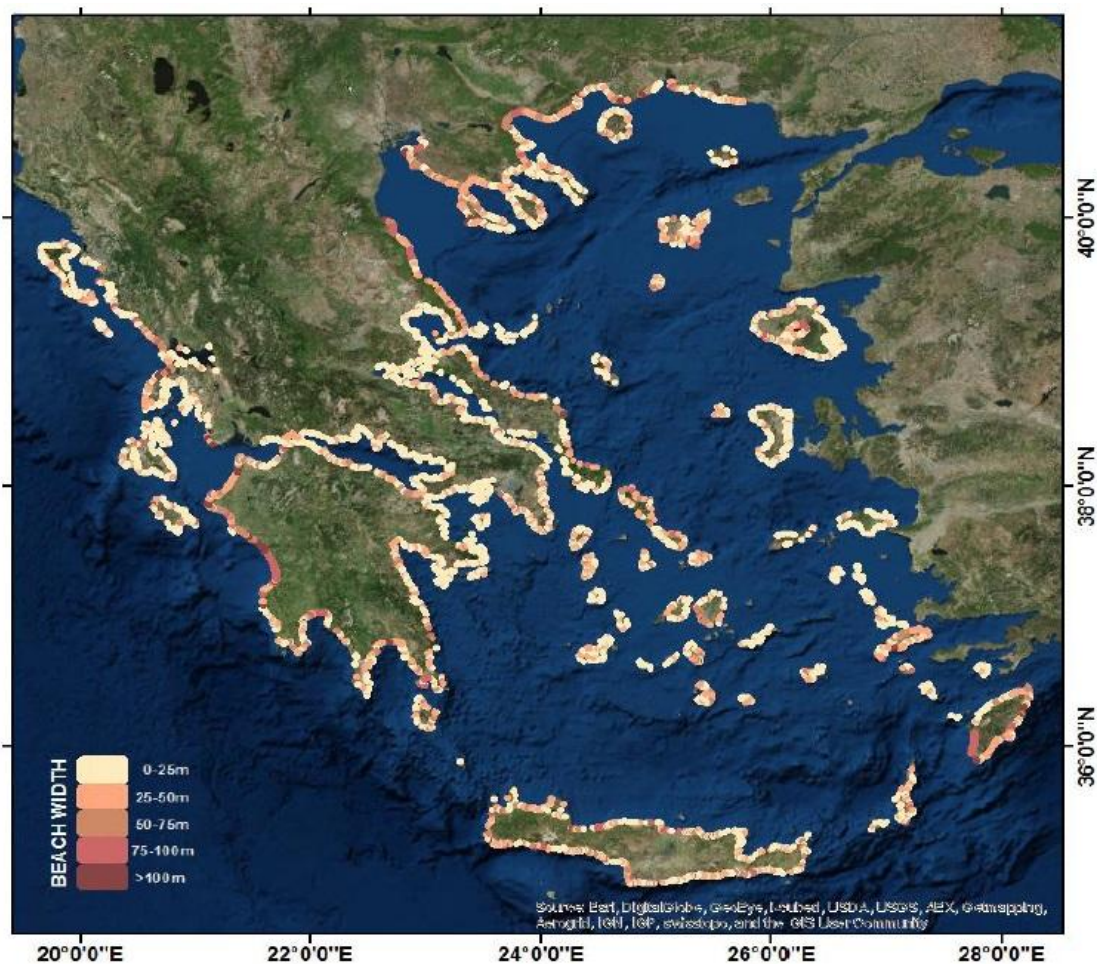
² Sofianos *et al.*, 2002.

³ Velaoras *et al.*, 2013.

⁴ Monioudi *et al.*, 2017.

4. Η ελληνική ακτογραμμή η οποία εκτείνεται σε 13.676 χλμ, κατατάσσει την Ελλάδα στη 2^η θέση μεταξύ των Ευρωπαϊκών χωρών (μετά τη Νορβηγία) και στην 9^η θέση παγκοσμίως⁵. Στο Αιγαίο βρίσκονται εκατοντάδες παραλίες, οι οποίες κατά το μεγαλύτερο ποσοστό τους καταλαμβάνουν έκταση μεταξύ 1.000 και 10.000 τετραγωνικών μέτρων και στην πλειοψηφία τους (59%) έχουν πλάτος μικρότερο των είκοσι μέτρων. Η πλειοψηφία των παράκτιων ιζημάτων αποτελείται από βότσαλα, χαλίκια και άμμο.

5. Το ποσοστό των νησιωτικών παραλιών στο Αιγαίο οι οποίες συνδέονται με εκβολές ποταμών κυμαίνεται στο 18%. Οι παραλίες αυτές συνήθως έχουν μεγάλο πλάτος και ιζήματα κοκκομετρικής κλάσης άμμου (διάμετρος κόκκων 0,0625-2 χιλιοστά⁶), σε αντίθεση με παραλίες με μικρό πλάτος των οποίων το ιζημα ανήκει στην κοκκομετρική κλάση των ψηφιδών (διάμετρος κόκκων 2-4096 χιλιοστά).⁷

Εικ. 2 Χάρτης Πλάτους Παραλιών⁸

⁵ <https://www.cia.gov/library/publications/theworldfactbook/fields/2060.html#gr> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

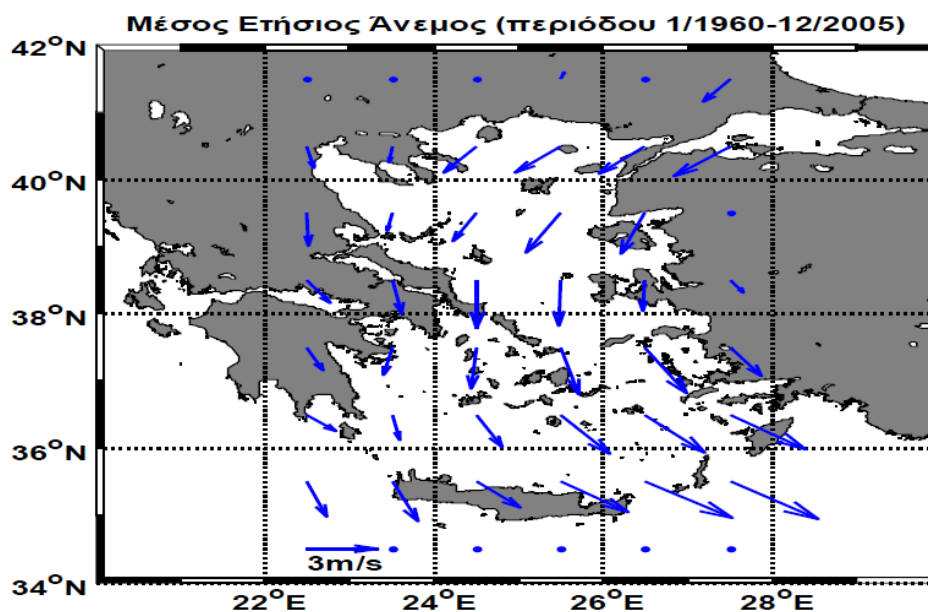
⁶ Χασιώτης, 2017.

⁷ Monioudi *et al.*, 2017.

⁸ https://beachtour.geol.uoa.gr/wp-content/uploads/2015/11/database_beach_width.jpg (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

1.2 Κλίμα, Υδρολογία και Υδροδυναμική

1. Το Αιγαίο βρίσκεται μέσα μια κλιματική μεταβατική ζώνη. Ένα εύκρατο και υγρό κλίμα κυριαρχεί στα βόρεια και βορειοδυτικά του, το οποίο προκαλεί άφθονη βλάστηση και παρέχει δυνατότητες καλλιέργειας. Αντιθέτως στο νότιο Αιγαίο κυριαρχούν άγονες συνθήκες και οι ερημικά τοπία⁹. Το πεδίο των ανέμων πάνω από το Αιγαίο είναι ισχυρό και οι κατευθύνσεις τους επηρεάζονται από τους περιβάλλοντες σχηματισμούς των βουνών. Οι οροσειρές της Ροδόπης, της Πίνδου, της Ανατολίας, οι ορεινοί όγκοι της Κρήτης συνδυαζόμενοι με τοπικά βαρομετρικά συστήματα διαμορφώνουν ειδικές ανεμολογικές συνθήκες. Τα πολυάριθμα νησιά επίσης με τους στενούς διαύλους μεταξύ τους, αλλάζουν συνεχώς την κατεύθυνση των ανέμων¹⁰. Οι επικρατούντες άνεμοι, σε ετήσια μέση βάση, είναι από βόρειες διευθύνσεις. Ο εποχιακός κύκλος του ανέμου συνδέεται με τη δύναμη και την επιμονή των βόρειων ανέμων και έχει δύο μέγιστα, ένα το χειμώνα (Δεκέμβριος - Φεβρουάριος) και ένα το καλοκαίρι (Ιούλιος - Αύγουστος). Κατά τη διάρκεια του χειμώνα οι άνεμοι που πνέουν είναι κυρίως βόρειοι που φέρνουν κρύο και ξηρό αέρα μέσα από τις διάφορες κοιλάδες ποταμών της Βαλκανικής χερσονήσου, ενώ κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, το Αιγαίο περιμένει περιστασιακά και ισχυρούς νότιους ανέμους¹¹. Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού το αιολικό πεδίο κυριαρχείται από τις Ετησίες (μελτέμια), οι οποίοι είναι βόρειοι, ξηροί άνεμοι και σε ένταση κυμαίνονται μεταξύ 7 με 10 Μποφόρ (Beaufort). Κατά την ημερήσια διάρκεια του καλοκαιριού πνέουν κατά μήκος των ακτών μέτριοι άνεμοι.

Σχήμα 2 Μέσος ετήσιος άνεμος (περίοδος 1/1960 - 12/2005)¹²

⁹ Bolle, 2003.

¹⁰ Ρωσιάδου, *et al.*, 2002.

¹¹ Katsoulis, 1970.

¹² Χατζηθανασίου, 2012.

2. Στο Αιγαίο πέλαγος επικρατεί μία γενική κυκλωνική (δεξιόστροφης διεύθυνσης) κυκλοφορία. Ωστόσο, το πιο δυναμικό χαρακτηριστικό της επιφανειακής κυκλοφορίας είναι οι μέσης κλίμακας κυκλωνικές και αντικυκλωνικές δίνες¹³. Στο Σχήμα 3 απεικονίζεται η επιφανειακή κυκλοφορία. Τα λευκά βέλη δείχνουν την κίνηση που ακολουθεί το χαμηλής αλατότητας Black Sea Water (BSW) και τα μαύρα βέλη την κυκλοφορία του θερμού και υψηλής αλατότητας Μεσογειακής προέλευσης νερού¹⁴.

Σχήμα 3 Απεικόνιση Επιφανειακής Κυκλοφορίας ^{15,16}

3. Οι ζεστές και ξηρές συνθήκες στην Ανατολική Μεσόγειο έχουν ως αποτέλεσμα η εξάτμιση να υπερβαίνει το άθροισμα των κατακρημνίσεων και των ποτάμιων εισροών¹⁷. Ο ρυθμός εξάτμισης του Αιγαίου κυμαίνεται μεταξύ 1,3 και 1,5 μέτρων ανά έτος,¹⁸ με μέγιστες τιμές κατά τη διάρκεια του

¹³ Μακρής, 2007.

¹⁴ Ehrmann *et al.*, 2007.

¹⁵ Bayhan *et al.*, 2001.

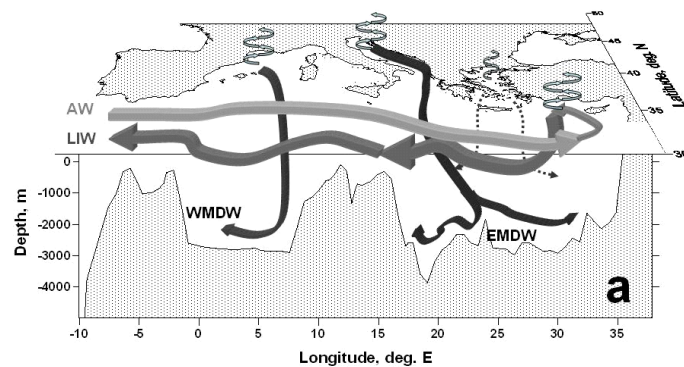
¹⁶ Lykousis *et al.*, 2002.

¹⁷ Wust, 1961.

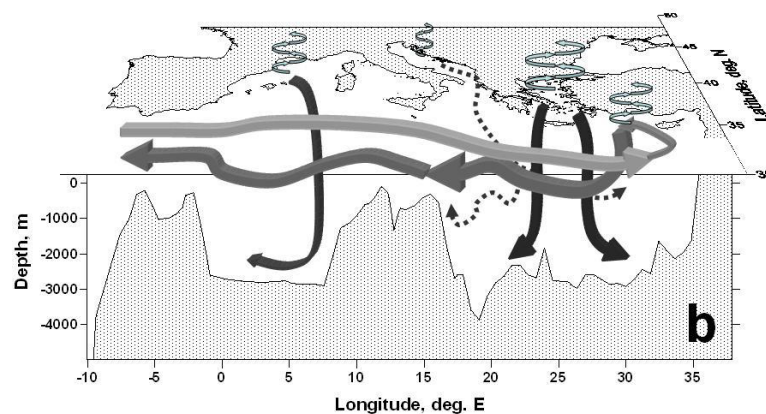
¹⁸ Jakovides *et al.*, 1989.

Φεβρουαρίου και του Αυγούστου. Η ετήσια μέση καθαρή ροή θερμότητας εκτιμάται σε 26 Wat (Watt) ανά τετραγωνικό μέτρο¹⁹, γεγονός που υποδηλώνει ότι το Αιγαίο επιφανειακά χάνει θερμότητα. Η απώλεια αυτή εξισορροπείται από την πρόσληψη των θερμών νερών της Λεβαντίνης (ενώ η ανταλλαγή θερμότητας με τη Μαύρη Θάλασσα είναι αμελητέα).

4. Η θερμόαλη κυκλοφορία στο Αιγαίο έχει ως ακολούθως: Στα στενά του Ελλησπόντου εισέρχεται από την Μαύρη Θάλασσα επιφανειακά νερό χαμηλής πυκνότητας ενώ ταυτόχρονα υπογείως εξάγεται από το Αιγαίο νερό βαρύ (μεγάλης πυκνότητας). Υπό συνήθεις συνθήκες η επικοινωνία υδάτων Βορείου και Νοτίου Αιγαίου πραγματοποιείται μέχρι βάθους 400 μέτρων (λόγω των γεωμορφολογικών σχηματισμών της υφαλοκρηπίδας των Βορείων Σποράδων, των Κυκλάδων και των Δωδεκανήσων), με αποτέλεσμα τα πυκνά νερά του Βορείου Αιγαίου που βρίσκονται στις βαθιές λεκάνες του να μην μεταφέρονται προς το Νότιο Αιγαίο και τις θάλασσες του Ιονίου και της Λεβαντίνης. Εντούτοις, έχει παρατηρηθεί σε χειμώνες με έντονες ατμοσφαιρικές συνθήκες, η δημιουργία πολύ πυκνών βαθιών νερών στο Βόρειο Αιγαίο το οποίο τελικά μεταφέρθηκε στο Νότιο Αιγαίο, και συνέβαλε στη δημιουργία νέου βαθιού νερού στο Κρητικό Πέλαγος (Σχήμα 5)²⁰.

Σχήμα 4 Τυπική θερμόαλη κυκλοφορία της Μεσογείου θάλασσας.²¹

Σχήμα 5 Θερμόαλη κυκλοφορία της Μεσογείου θάλασσας 1987-1995.

¹⁹ Poulos, *et al.*, 1997.

²⁰ <https://oceanosdspace.hcmr.gr/bitstream/handle/123456789/3198/140.pdf?sequence=1> (accessed 04 April 2018- πρόσβαση 04 Απριλίου 2018)

²¹ Ζερβάκης, 2006.

5. Τα ανωτέρω υδρολογικά χαρακτηριστικά σε συνδυασμό με την γεωμορφολογία του παράκτιου περιβάλλοντος του Αιγαίου έχουν ως αποτέλεσμα την ύπαρξη μεγάλης βιοποικιλότητας. Η παραγωγή βιομάζας πλαγκτόν και η παραγωγικότητα παρουσιάζει ισχυρή διαβάθμιση μεταξύ βορρά και νότου, με το βόρειο Αιγαίο να χαρακτηρίζεται ως ειδικό περιβάλλον λόγω των υδρολογικών μετώπων και των ποταμών που εκβάλλουν.

	No	Όνομασία Ποταμού
	1	Σπερχειός
	2	Πηνειός
	3	Αλιάκμων
	4	Αξιός
	5	Στρυμόνας
	6	Νέστος
	7	Έβρος
	8	Karamenderes
	9	Bakircay
	10	Gediz
	11	Kujuk Menderes
12	Buyuk Menderes	

Σχήμα 6 - Πίνακας 1 Ποτάμια που εκβάλλουν στο Αιγαίο²²

Αυτό απεικονίζεται επίσης στα πιο υψηλά τροφικά επίπεδα (ψάρια και βένθος) του βόρειου Αιγαίου, όπου πραγματοποιείται μια αποδοτικότερη ενεργειακή μεταφορά μέσω του πελάγιου ιστού τροφίμων. Ως εκ τούτου, η θαλάσσια πανίδα περιλαμβάνει χιλιάδες είδη ψαριών, ασπόνδυλων και θαλάσσιων θηλαστικών. Συναντώνται επίσης είδη που απειλούνται με εξαφάνιση όπως η Μεσογειακή φώκια και ο βάτραχος της Καρπάθου²³. Αξιοσημείωτη είναι δε, η εισβολή των ξενικών ειδών που εισέρχονται στο Αιγαίο κυρίως μέσω της ναυσιπλοΐας, από τη διώρυγα του Σουέζ και από υδατοκαλλιέργειες²⁴. Η θαλάσσια χλωρίδα του Αιγαίου ξεχωρίζει με τα θαλάσσια λιβάδια από Ροσιδονια Οσεανικά και τους υφάλους των βαθέων υδάτων που διαθέτουν τα υψηλά επίπεδα βιοποικιλότητας.

6. Η παλίρροια στο Αιγαίο δεν παίζει σημαντικό ρόλο καθώς το εύρος της δεν ξεπερνάει τα 12 εκατοστά, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων όπου έφτασε στα 50 εκατοστά.

7. Οι παράκτιες περιοχές του Αιγαίου κινδυνεύουν από διάβρωση μακροχρόνια ή βραχυχρόνια. Η μακροχρόνια διάβρωση έχει ως αποτέλεσμα την μη αναστρέψιμη υποχώρηση της ακτογραμμής, λόγω της ανόδου της

²² Poulos 2009.

²³ WWF.GR, 2012.

²⁴ Nunes et al., 2014.

μέσης στάθμης της θάλασσας (ΜΣΘ) ή και λόγω ανισορροπίας στο ισοζύγιο φερτών υλικών στην παράκτια ζώνη.²⁵ Η βραχυχρόνια διάβρωση, που οφείλεται σε ακραία φαινόμενα (μετεωρολογικές παλίρροιες και θυελλώδεις κυματισμούς) μπορεί να προκαλέσει μεγάλες καταστροφές και υποχώρηση της ακτογραμμής²⁶. Σχετική μελέτη έδειξε ότι οι μικρού πλάτους νησιωτικές παραλίες του Αιγαίου με περιορισμένη παροχή τους σε ίζημα από τη χέρσο, είναι πιο ευάλωτες σε διάβρωση²⁷. Άλλοι παράγοντες που δύνανται να συμβάλουν στο φαινόμενο της διάβρωσης των παραλιών, είναι η σημαντική ανάπτυξη που πραγματοποιείται στην παράκτια ζώνη και τα ελλιπή μέτρα που λαμβάνονται για την προστασία της²⁸.

8. Η άνοδος της ΜΣΘ στο Αιγαίο εκτιμάται περί τα 4,3 έως 4,9 χιλιοστά ανά έτος, με μερικές περιόδους να χαρακτηρίζονται από υψηλότερες τιμές. Πρόσφατες μελέτες έχουν υποδείξει ότι οι προαναφερθείσες τιμές θα είναι μικρότερες κατά τον 21^ο αιώνα, γεγονός που αποδίδεται στην αβεβαιότητα υπολογισμού των ποσοτήτων ανταλλαγής υδάτινων μαζών μεταξύ Μαύρης Θάλασσας και Αιγαίου²⁹.

9. Οι παράκτιες περιοχές του Αιγαίου Πελάγους, επιβαρύνονται επίσης από την θερμική, την ακουστική και την ατμοσφαιρική ρύπανση που προκαλείται λόγω των βιομηχανικών και ναυτιλιακών δραστηριοτήτων, ιδιαιτέρως δε σε περίπτωση ατυχημάτων. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του πυρηνικού ατυχήματος του Τσερνόμπιλ (Chernobyl) την 26^η Απριλίου 1986, ένεκα του οποίου εισήλθαν μέσω της ατμόσφαιρας στην Μεσόγειο τουλάχιστον 2.8 PBq του ραδιενεργού ρύπου Κεσίου 137 (Cs-137). Επιπλέον, από τότε, η ετήσια εισροή του στο Αιγαίο από την περισσότερο επιβαρυνόμενη Μαύρη Θάλασσα εκτιμάται στα 0.03 PBq. Αυτό έχει ως συνέπεια, τα επίπεδα του Cs-137 σε ορισμένες περιοχές του Αιγαίου να λαμβάνουν μέχρι και τριπλάσιες τιμές, σε σχέση με την περίοδο προ του ατυχήματος³⁰.

1.3 Κοινωνικοοικονομικά Χαρακτηριστικά

1. Έντονη τουριστική ανάπτυξη. Η σημασία του τουρισμού για την οικονομία στις παράκτιες περιοχές του Αιγαίου Πελάγους είναι ιδιαίτερα σημαντική. Αυτό γίνεται εύκολα αντιληπτό μετά από σχετική μελέτη της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) και της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ)³¹, η οποία αναδεικνύει ότι ο τουρισμός συνέβαλε στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) των περιφερειών Κρήτης, Βορείου και Νοτίου Αιγαίου από 48% έως 60% για το έτος 2012. Στην ίδια μελέτη παρουσιάζεται ότι για το 2013 οι εν

²⁵ Nicholls & Cazenave, 2010.

²⁶ Smith & Katz, 2012.

²⁷ Velegrakis *et al.*, 2008 ; Peduzzi *et al.*, 2013.

²⁸ Monioudi *et al.*, 2017.

²⁹ Mamoutos *et al.*, 2014; Tsimplis *et al.*, 2009.

³⁰ Tsabaris C. *et al.*, 2006.

³¹ http://sete.gr/media/2622/andreas-andreadis-presentation-150502_full_pdf.pdf (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

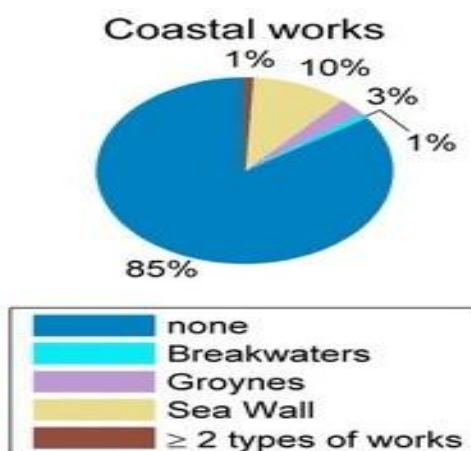
λόγω περιφέρειες κατέλαβαν ποσοστό 55,5% από την συνολική κατανομή των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχεία όλης της Ελλάδας. Η εποχικότητα του τουρισμού ωστόσο, ασκεί πιέσεις στο παράκτιο περιβάλλον και η απαίτηση λήψης μέτρων προστασίας για τη διατήρηση της αρχικής του κατάστασης, είναι διαρκής.

Περιφέρεια	% κατανομή διανυκτερεύσεων Ξενοδοχείων 2013	αναλογία άμεσης τουριστικής δαπάνης 2013 - σε € εκ.	ΑΕΠ Περιφέρειας 2012 - σε € εκ.	συμβολή τουρισμού στο ΑΕΠ Περιφέρειας με στοιχεία 2012	κατά κεφαλήν ΑΕΠ - σε €
Κρήτη	28,7%	4.372	9.067	48%	14.398
Ν. Αιγαίο	24,7%	3.767	6.240	60%	18.064
Ιόνια Νησιά	11,0%	1.680	3.402	49%	16.100
Κεντ. Μακεδονία	10,7%	1.626	26.109	6%	13.645
Αττική	9,2%	1.403	94.964	1%	24.099
Πελοπόννησος	3,2%	481	8.241	6%	13.870
Θεσσαλία & Θράκη	2,6%	394	9.505	4%	12.757
Β. Αιγαίο	2,1%	325	2.784	12%	13.394
Δυτ. Ελλάδα	2,1%	317	9.150	3%	13.431
Στερεά Ελλάδα	1,7%	257	8.543	3%	15.075
Ήπειρος	1,2%	185	4.242	4%	12.207
Δυτ. Μακεδονία	0,5%	69	4.304	2%	15.050
Σύνολο Χώρας	100,0%	15.242	194.204	8%	17.507

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΤτΕ - Επεξεργασία: SETE Intelligence

Πίνακας 2 Περιφερειακή Κατανομή και Συμβολή ανά Περιφέρεια στον Ελληνικό Τουρισμό

2. Οικιστική ανάπτυξη. Το 33% του πληθυσμού της Ελλάδας κατοικεί σε απόσταση 2 χλμ από την ακτογραμμή και το 85% σε ζώνη 50 χλμ³², με αποτέλεσμα υποδομές δημοσίου και ιδιωτικού συμφέροντος (δρόμοι, κατοικίες, τουριστικές μονάδες κλπ) να δημιουργούνται πλησίον του παράκτιου μετώπου. Παρά τις πιέσεις που δέχεται η παράκτια ζώνη, ιδιαίτερα σε νησιωτικές περιοχές, εντούτοις κατά το πλείστον δεν λαμβάνονται επαρκή μέτρα προστασίας της.³³

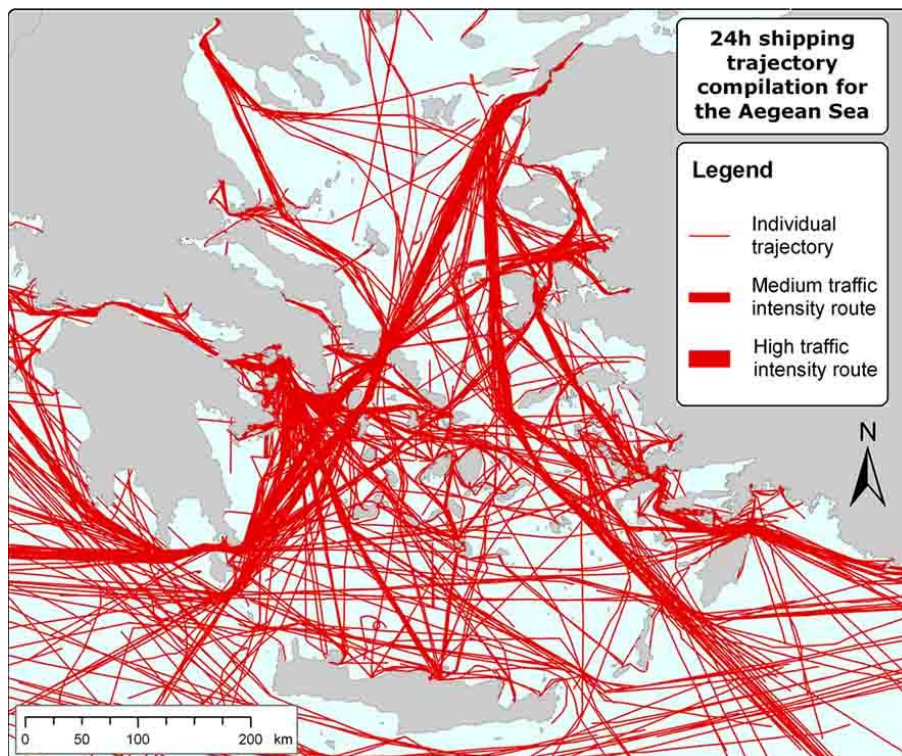

Σχήμα 7: Προστασία Παράκτιων Περιοχών Αιγαίου

³² Χασιώτης 2017.

³³ Monioudi et al., 2017.

3. Το Αιγαίο πέλαγος χαρακτηρίζεται από αυξημένη ναυτιλιακή κυκλοφορία καθώς συνδέει τους λιμένες της Μαύρης Θάλασσας και της Μικράς Ασίας με τη Μεσόγειο. Η καθημερινή διέλευση μεγάλου αριθμού πλοίων από το Αιγαίο, πέραν της ρύπανσης που προκαλεί, συνδράμει καταλυτικά στην εισαγωγή αλλόχθονων (ξενικών) ειδών στα οικοσυστήματά του.

Εικ. 3 Ιχνηλάτηση ημερήσιας ναυτιλιακής κυκλοφορίας³⁴

4. Βιομηχανικές και οι γεωργικές δραστηριότητες. Στην παράκτια ζώνη συγκεντρώνεται περί το 35% της καλλιεργήσιμης γης και το 80% της βιομηχανίας³⁵. Τα λύματά τους επεξεργασμένα ή μη, συνήθως καταλήγουν στην θάλασσα μέσω των ποταμιών, αγωγών (σημειακών πηγών) ή υπό της μορφής «ξεπλύματος» της γης.

5. Έντονη αλιευτική προσπάθεια. Στον Πίνακα 3 παρουσιάζεται η ποσότητα που αλιεύτηκε από όλα τα μηχανοκίνητα επαγγελματικά σκάφη, ανεξαρτήτως ιπποδύναμης για το έτος 2016. Οι μεγαλύτερες αλιευτικές ποσότητες εντοπίζονται στις περιοχές αλιείας: α. Κόλποι Στρυμωνικός και Καβάλας, ακτές νήσου Θάσου και Θρακικό πέλαγος και β. Κόλποι Θερμαϊκός και Χαλκιδικής. Στις εν λόγω περιοχές τα ποσοστά τους ανήλθαν

³⁴ <http://archipelago.gr/ti-kanoume/thalassia-prostasia/kindinos-thalassiou-atichimatos/> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

³⁵ Χασιώτης 2017.

στο 35,8% (26.662,4 τόννοι) και στο 20,2% (15.032,6 τόννοι) αντίστοιχα επί του συνόλου των αλιευθεισών ποσοτήτων³⁶.

Περιοχή αλιείας	Ποσότητα
Σύνολο	74.372,5
Ακτές Ηπείρου και νήσου Κερκύρας	752,1
Αμβρακικός Κόλπος και ακτές νήσου Λευκάδος	713,7
Ακτές νήσων Κεφαλληνίας, Ζακύνθου και Πατραϊκός Κόλπος	4.445,2
Κόλποι Κυπαρισσιακός και Μεσσηνιακός	194,5
Λακωνικός Κόλπος	491,9
Κόλποι Αργολικός και Σαρωνικός	4.953,8
Κορινθιακός Κόλπος	594,6
Κόλποι Νότιος και Βόρειος Ευβοϊκός	5.338,4
Παγασητικός Κόλπος	462,4
Ανατολικές ακτές Ευβοίας και περιοχή νήσων Σποράδων	865,2
Κόλποι Θερμαϊκός και Χαλκιδικής	15.032,6
Κόλποι Στρυμωνικός και Καβάλας, ακτές νήσου Θάσου και Θρακικό Πέλαγος	26.662,4
Περιοχή νήσων Λέσβου, Χίου, Σάμου και Ικαρίας	3.167,7
Περιοχή νήσων Δωδεκανήσου	4.827,8
Περιοχή νήσων Κυκλάδων	3.830,4
Περιοχή νήσου Κρήτης	2.039,8

Πίνακας 3: Ποσότητα σε Τόνους Αλιευμάτων κατά Περιοχή Αλιείας (2016)

³⁶https://www.researchgate.net/publication/269041798_Assessment_of_vulnerability_of_the_eastern_Cretan_beaches_Greece_to_sea_level_rise (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

«ΣΥΝΟΡΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΑΙΓΑΙΟΥ»

2.1 Διεθνείς Συνθήκες που Ορίζουν το Εδαφικό Καθεστώς στο Αιγαίο

Το ιδιοκτησιακό καθεστώς των εδαφών στο Αιγαίο Πέλαγος, έχει επ' ακριβώς καθοριστεί από τις Διεθνείς Συνθήκες που αναγράφονται στη συνέχεια.

2.1.1 Συνθήκες Λονδίνου-Αθηνών³⁷

1. Η συνθήκη ειρήνης του Λονδίνου που υπεγράφη την 17/30 Μαΐου 1913 και η συνθήκη των Αθηνών της 1/14 Νοεμβρίου 1913, αξίζει να μνημονευθούν καθόσον δύο άρθρα τους επικυρώθηκαν με τη συνθήκη της Λωζάννης. Το κείμενό τους αναφέρει:

α. « Η Αυτού Μεγαλειότητα ο Αυτοκράτωρ των Οθωμανών και οι Αυτών Μεγαλειότητες οι Σύμμαχοι Ηγεμόνες δηλώνουν ότι εμπιστεύονται στην Αυτού Μεγαλειότητα του Αυτοκράτορα της Γερμανίας, στην Αυτού Μεγαλειότητα τον Αυτοκράτορα της Αυστρίας, Βασιλέα της Βοημίας και Αποστολικό Βασιλέα της Ουγγαρίας, στον πρόεδρο της Γαλλικής Δημοκρατίας, στην Αυτού Μεγαλειότητα τον Βασιλέα της Μεγάλης Βρετανίας και Ιρλανδίας και των Βρετανικών Εδαφικών Εκτάσεων των πέρα των Θαλασσών, Αυτοκράτορα των Ινδιών, στην Αυτού Μεγαλειότητα τον Βασιλέα της Ιταλίας και στην Αυτού Μεγαλειότητα τον Αυτοκράτορα όλων των Ρωσσιών την φροντίδα να καθορίσουν τους τίτλους (ιδιοκτησίας) σε όλα τα Οθωμανικά νησιά του Αιγαίου Πελάγους, εκτός της Κρήτης, και περί της Χερσονήσου του Άθωνος.» (Άρθρο 5 Συνθήκης του Λονδίνου 17/30 Μαΐου 1913).

β. «Τα δύο υψηλά συμβαλλόμενα μέρη συμφώνησαν να υποστηρίξουν όσον τους αφορά οι διατάξεις της Συνθήκης του Λονδίνου (Μαΐου 1913) συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων του Άρθρου 5 αυτής.» (Άρθρο 15 συνθήκης Αθηνών 1/14 Νοεμβρίου 1913)³⁸.

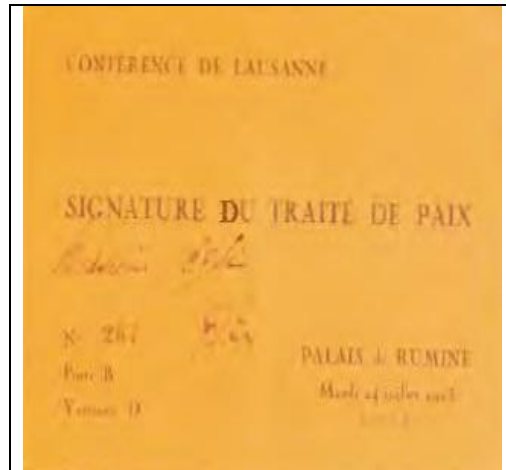
2. Το άρθρο 4 της συνθήκης ειρήνης του Λονδίνου ορίζει ότι επίσης ότι «η Αυτού Μεγαλειότητα ο Αυτοκράτωρ των Οθωμανών δηλώνει ότι εκχωρεί στην Αυτών Μεγαλειότητα τους Συμμάχους Ηγεμόνες τη νήσο Κρήτη και ότι παραιτείται υπέρ Αυτών για όλα τα κεκτημένα κυριαρχικά και άλλα δικαιώματα που είχε στη νήσο αυτή».

³⁷http://www.geetha.mil.gr/media/Thesmika_Keimena/GEETHA/diethnh/1%20SYNTHIKI%20EI%20RHNHS%20TOU%20LONDINOY.pdf (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

³⁸ Cambridge University Press, 2018.

2.1.2 Συνθήκη της Λωζάννης

1. Η συνθήκη της Λωζάννης³⁹ υπογράφηκε στις 24 Ιουλίου 1923 κατά σειρά από την Μ. Βρετανία, την Γαλλία, την Ιταλία, την Ιαπωνία, την Ελλάδα, την Ρουμανία, το Βασίλειο Σέρβων Κροατών και Σλοβένων και από την Τουρκία.

Εικ. 4 Πρόσκληση για την τελετή υπογραφής της Συνθήκης.⁴⁰

2. Από την Ελλάδα υπέγραψε ο πρώην Πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος και ο Δημήτριος Κακλαμάνος ως πληρεξούσιος υπουργός στο Λονδίνο ενώ από την πλευράς της Τουρκίας υπέγραψαν ο Υπουργός Εξωτερικών και βουλευτής της Αδριανούπολης Ισμέτ Πασά (İsmet Paşa Ινονού), ο Υπουργός Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας, βουλευτής της Σινώπης Ριζά Νουρ (Rıza Nour) και ο πρώην Υπουργός και βουλευτής της Τραπεζούντας Χασάν Μπέη (Hassan Bey).

3. Σε σχέση με τα θαλάσσια ελληνοτουρκικά σύνορα, η συνθήκη αυτή προέβλεπε:

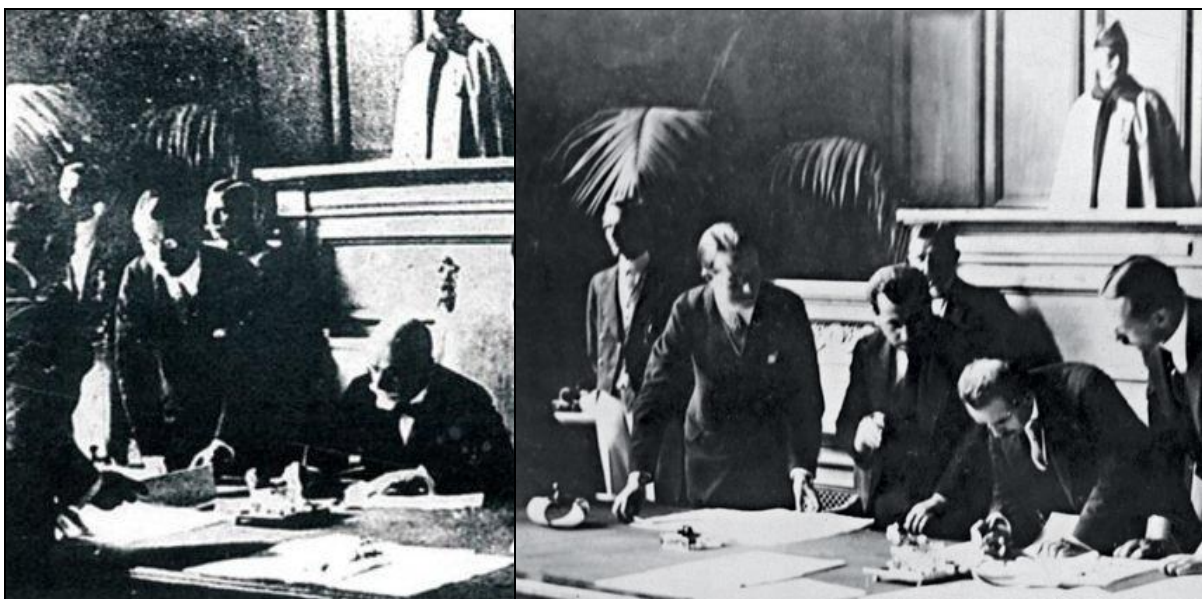
α. Εκτός αντιθέτων διατάξεων της παρούσας Συνθήκης, τα θαλάσσια όρια περιλαμβάνουν τις νήσους και τα νησίδια που βρίσκονται δίπλα σε απόσταση μικρότερη των τριών μιλίων από την ακτή (Τμήμα Α'/Εδαφικοί Όροι/Άρθρο 6).

β. Η απόφαση που ελήφθη κατά τη συνδιάσκεψη του Λονδίνου την 13^η Φεβρουαρίου 1914, σε εκτέλεση των άρθρων 5 της Συνθήκης του Λονδίνου 17/30 Μαΐου 1913 και 15 της Συνθήκης των Αθηνών της 1/14 Νοεμβρίου 1913, η οποία κοινοποιήθηκε στην Ελληνική κυβέρνηση την 13^η

³⁹ http://sam.baskent.edu.tr/belge/Lausanne_ENG.pdf (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

⁴⁰ The Embassy of the Republic of Turkey Bern, 2008.

Φεβρουαρίου 1914 και αφορά στην κυριαρχία της Ελλάδας επί των νησιών της Ανατολικής Μεσογείου, εκτός της Ίμβρου, της Τενέδου και των Λαγουσών νήσων (Μαυρυών), επικυρώνεται η για τις νήσους Λήμνο, Σαμοθράκη, Μυτιλήνης, Χίου, Σάμου και Ικαρίας, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων της παρούσας Συνθήκης των συναφών προς τα νησιά που διατελούν υπό την κυριαρχία της Ιταλίας, για τα οποία διαλαμβάνει το άρθρο 15. Εκτός αντιθέτου διατάξεως της παρούσας συνθήκης, τα νησιά που βρίσκονται σε μικρότερη απόσταση από τρία μίλια από την ασιατική ακτή, παραμένουν υπό τουρκική κυριαρχία (Τμήμα Α'/Εδαφικοί Όροι/Άρθρο 12).

Εικ. 5 και 6 Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και ο Ismet Pasa (Ινονού), υπογράφουν την ιστορική συμφωνία.^{41,42}

γ. Προς εξασφάλιση της ειρήνης, η Ελληνική Κυβέρνηση υποχρεούται να τηρεί στα νησιά Μυτιλήνη, Χίο, Σάμο και Ικαρία τα ακόλουθα μέτρα: 1. Τα αναφερόμενα νησιά δεν θα χρησιμοποιηθούν για εγκατάσταση ναυτικής βάσεως ή για ανέγερση κάποιου οχυρωματικού έργου. 2. Θα απαγορευθεί στην Ελληνική στρατιωτική αεροπλοΐα να υπερίπταται του εδάφους της ακτής της Ανατολίας. Αντίστοιχα η Οθωμανική κυβέρνηση θα απαγορεύσει στη στρατιωτική αεροπλοΐα της να υπερίπταται των αναφερμένων νήσων. 3. Οι ελληνικές στρατιωτικές δυνάμεις στα εν λόγω νησιά θα περιορισθούν στον συνήθη αριθμό καλουμένων για στρατιωτική υπηρεσία οι οποίοι μπορούν να εκτελούν εκεί γυμνάσια, όπως και δύναμη χωροφυλακής και αστυνομίας ανάλογη με αυτήν του ολόκληρου ελληνικού εδάφους (Τμήμα Α'/Εδαφικοί Όροι/Άρθρο 13).

δ. Τα νησιά Ίμβρος και Τένεδος, που παραμένουν υπό την τουρκική κυριαρχία, θα απολαμβάνουν ειδικής διοικητικής οργανώσεως, η

⁴¹ <http://www.tovima.gr/books-ideas/article/?aid=531051> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

⁴² <https://radiomax.gr> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

οποία θα αποτελείται από τοπικά στοιχεία και θα παρέχουν κάθε εγγύηση στον μη μουσουλμανικό ιθαγενή πληθυσμό για ό,τι αφορά στην τοπική διοίκηση και την προστασία των προσώπων και των περιουσιών. Η διατήρηση της τάξης θα εξασφαλίζεται σ' αυτά τα νησιά από αστυνομία που θα στρατολογείται μεταξύ του ιθαγενούς πληθυσμού, με φροντίδα της προαναφερθείσας προβλεπόμενης διοίκησης υπό τις διαταγές της οποίας θα διατελεί. Οι συνομολογηθείσες ή συνομολογηθησόμενες μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας συμφωνίες που αφορούν την ανταλλαγή ελληνικών και τουρκικών πληθυσμών, δεν θα εφαρμοστούν στους κατοίκους των νήσων Ίμβρου και Τενέδου.(Τμήμα Α'/Εδαφικοί Όροι/Άρθρο 14).

ε. Η Τουρκία παραιτείται υπέρ της Ιταλίας παντός δικαιώματος και τίτλου επί των κάτωθι απαριθμούμενων νήσων, δηλαδή της Αστυπάλαιας, Ρόδου, Χάλκης, Καρπάθου, Κάσου, Τήλου, Νισύρου, Καλύμνου, Λέρου, Πάτμου, Λειψούς, Σύμης και Κω, των κατεχόμενων τώρα από της Ιταλίας και των νησίδων των απ' αυτών εξαρτώμενων, έως και της νήσου Καστελλόριζου (Τμήμα Α'/Εδαφικοί Όροι/Άρθρο 15).

στ. Η Τουρκία δηλώνει ότι παραιτείται από οποιοδήποτε τίτλο και δικαίωμα κάθε είδους επί των εδαφών ή σε σχέση προς τα εδάφη τα οποία βρίσκονται πέρα από τα προβλεπόμενα υπό της παρούσας συνθήκης ορίων, έως και των νήσων, εκτός εκείνων των οποίων η κυριαρχία έχει αναγνωρισθεί αυτή με την παρούσα Συνθήκη, της τύχης των εδαφών και των νήσων τούτων κανονισθείσας ή κανονισθεισομένης μεταξύ των ενδιαφερομένων. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν θίγουν τις συνομολογηθείσες ή συνομολογηθησόμενες ιδιαίτερες συμφωνίες μεταξύ της Τουρκίας και των όμορων χωρών λόγω της γειτνιάσεως αυτών(Τμήμα Α'/Εδαφικοί Όροι/Άρθρο 16).

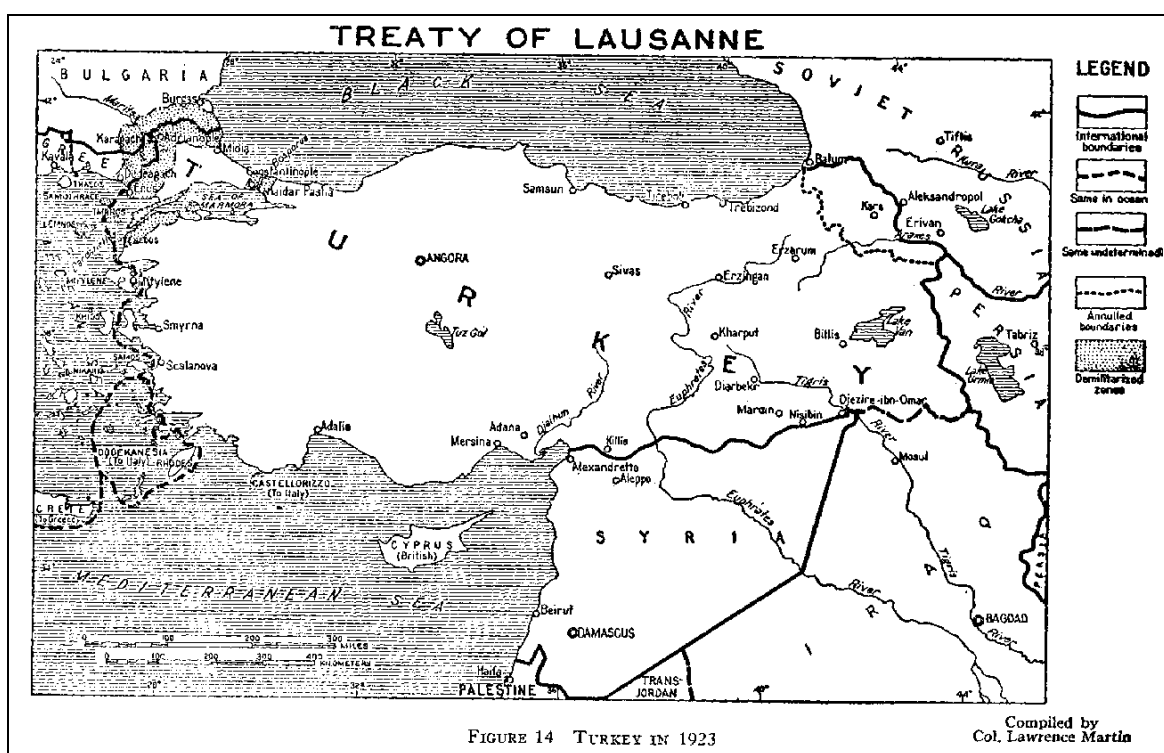
ζ. Η Τουρκία δηλώνει από τώρα ότι αναγνωρίζει και αποδέχεται τα σύνορα της Γερμανίας, της Αυστρίας, της Βουλγαρίας, της Ελλάδας, της Ουγγαρίας, της Πολωνίας, της Ρουμανίας, του Σερβο-Κροατο-Σλοβενικού και του Τσεχοσλοβακικού Κράτους, όπως αυτά καθορίζονται ή πρόκειται να καθορισθούν από τα προβλεπόμενα στο άρθρο 25 Συνθηκών ή από κάθε συμπληρωματικής συμβάσεως (Τμήμα Α'/Εδαφικοί Όροι/Άρθρο 26).

4. Σε σχέση με τα χερσαία ελληνοτουρκικά σύνορα, η συνθήκη της Λωζάννης προέβλεπε:

α. Ως σύνορα Τουρκίας-Ελλάδας ορίζονται ο ρους των ποταμών Έβρου και Άρδα. Προς τα άνω του Άρδα μέχρι σημείου του ποταμού που ορίζεται στο έδαφος κοντά στο χωριό Τσουρέκ-κιοϊ. Ο ρους του Άρδα από εκεί νοτιοανατολικά μέχρι του σημείου πάνω στον Έβρο σε απόσταση ενός χιλιομέτρου προς τα κάτω του Βόσνα-κιοϊ, σε γραμμή ευθεία που αισθητά αφήνει το χωριό Βόσνα-κιοϊ στην Τουρκία. Το χωριό Τσουρέκ-κιοϊ θα παραχωρηθεί στην Ελλάδα ή στην Τουρκία καθόσον η πλειονότητα του πληθυσμού ήθελε να αναγνωρισθεί ελληνική ή τουρκική, από την

προβλεπόμενη στο άρθρο 5 επιτροπής, χωρίς να συνυπολογίσει όσους μετανάστευσαν στο συγκεκριμένο χωριό μετά την 11^η Οκτωβρίου 1922. Από εκεί μέχρι το Αιγαίο ως σύνορο ορίζεται ο ρους του Έβρου (Τμήμα Α'/Εδαφικοί Όροι/Άρθρο 2).

β. Όσον αφορά στα καθοριζόμενα υπό του ρου ποταμού και όχι υπό των όχθων του σύνορα, οι όροι «ρους» ή «αυλαξ» των οποίων γίνεται χρήση στη παρούσα Συνθήκη, σημαίνουν για τους μη πλωτούς ποταμούς τη μέση γραμμή του ή του κυρίου τους βραχίονα, για τους πλωτούς ποταμούς τη μέση γραμμή της κύριας αύλακος ναυσιπλοΐας. Εντούτοις, εναπόκειται στην Επιτροπή να καθορίσει ειδικότερα, εάν η συνοριακή γραμμή θ' ακολουθήσει, σε ενδεχόμενες μετατοπίσεις της, τον ρου που καθορίζεται μ' αυτό τον τρόπο ή την «αύλακα», ή εάν θα καθοριστεί οριστικά από τη θέση του ρου ή της αύλακος, κατά την έναρξη της ισχύος αυτής της Συνθήκης (Τμήμα Α'/Εδαφικοί Όροι/Άρθρο 6).

Εικ. 7 Χάρτης με τις αλλαγές που προκύπτουν στα σύνορα της Τουρκίας.⁴³

2.1.3 Πρωτόκολλο Αθηνών

Στις 26 Νοεμβρίου 1926 υπογράφεται στην Αθήνα πρωτόκολλο με το οποίο καθορίζονται τα σύνορα Ελλάδας-Τουρκίας στη θαλάσσια περιοχή των εκβολών του ποταμού Έβρου στο Αιγαίο.

⁴³ <http://www.hri.org/docs/lausanne/turkey.gif> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

2.1.4 Ιταλο-τουρκικές Συμφωνίες

1. Σε συνέχεια του άρθρου 15 της συνθήκης της Λωζάννης όπου η Τουρκία παραιτείται υπέρ της Ιταλίας παντός δικαιώματος και τίτλου επί των Δωδεκανήσων, στις 04 Ιανουαρίου και στις 28 Δεκεμβρίου του έτους 1932, συνάπτονται συμβάσεις στην Άγκυρα για των καθορισμό των χωρικών υδάτων κάθε χώρας από το νότιο ακρωτήριο της Σάμου μέχρι το Καστελλόριζο⁴⁴.

2. Αρχικά, η κυβέρνηση της Ιταλίας εκπροσωπούμενη από τον Βαρώνο Πόμπεο Αλοϊσί (Rompeo Aloisi), ως έκτακτος Πρέσβης και πληρεξούσιος στην Τουρκία, και ο Dr Τεβφίκ Ρουστου Μπέη (Tevfik Rustu Bey), Υπουργός Εξωτερικών Υποθέσεων της Τουρκίας και Βουλευτής Σμύρνης, εκπροσώπησαν τα δύο κράτη προκειμένου να επήρχετο άμεση συμφωνία στην διαφορά που είχε προκύψει μεταξύ Ιταλίας και Τουρκίας σχετικά με την κυριαρχία επί των νησίδων που βρίσκονται μεταξύ της Ανατολίας και του Καστελλόριζου, και του νησιού Καρά Αντά (kara-Ada). Επιπλέον συμφώνησαν και στην οριοθέτηση των χωρικών υδάτων των ανωτέρω νησιών.

3. Στο πλαίσιο της συμφωνίας:

α. Η τουρκική κυβέρνηση αναγνωρίζει την κυριαρχία της Ιταλίας στις νησίδες Ρω, Δραγονέρα, και Στρογγύλη και στην περιοχή που οριοθετείται με κέντρο τον τρούλο της εκκλησίας της πόλης του Καστελλόριζου και ακτίνα μέχρι το ακρωτήριο του Αγίου Στεφάνου δηλαδή: Ψωμάδια, Πολύφαδος, Αγ. Γεώργιος (δύο νήσοι αναφερόμενοι στον Χάρτη Βρετανικού Ναυαρχείου (XBN) 236, Άγιος Γεώργιος, αυτή στα νότια και Αγγιελιά, αυτή στα Βόρεια, Ψωμί (Στρογγυλό XBN 236), Κουτσούμπα και βράχοι Μαύρο Πινάκι, Μαύρο Ποινί (Άρθρο 3).

β. Ομοίως όλα τα νησιά, οι νησίδες και οι βράχοι που βρίσκονται στις δύο πλευρές της γραμμής ορίων των υδάτων όπως ορίζεται με την παρούσα συνθήκη και των οποίων τα ονόματα είτε αναφέρονται είτε όχι, ανήκουν στο κράτος του οποίου την κυριαρχία βρίσκεται η ζώνη όπου βρίσκονται (Άρθρο 4).

4. Εν συνεχεία, στις 28 Δεκεμβρίου του ίδιου έτους, υπογράφηκε στην Άγκυρα συμφωνία που περιελάμβανε τον καθορισμό του υπολοίπου τμήματος των θαλασσιών ιταλο-τουρκικών συνόρων, το οποίο όπως αναφέρεται στο προοίμιο δεν αποτελεί αντικείμενο ουδεμίας αμφισβήτησης. Εκ μέρους της Ιταλικής Κυβέρνηση υπέγραψε ο Ναυτικός και Αεροπορικός

⁴⁴ <http://www.astro.auth.gr/news/1932.html> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

Ακόλουθος της Αυτού Μεγαλειότητας του Βασιλέως της Ιταλίας στην Τουρκία Πλοίαρχος Ρομπέρτο Σολντάτι (Roberto Soldati) και για την τουρκική κυβέρνηση οι Πλοίαρχοι Σαϊπ Μπέη (Saip Bey), Σύμβουλος Πρεσβείας Διευθυντής Διεύθυνσης του 1^{ου} Τμήματος του Υπουργείου, ο Κυβερνήτης Φρεγάτας Έρτουγρούλ Μπέη (Ertuğrul Bey), ο Ταγματάρχης του Επιτελείου Τ. Ασήμ Μπέη (Asim Bey) και ο Κυβερνήτης Κορβέτας Χαϊρετίν Μπέη (Hayrettin Bey). Επάνω στους ΧΒΝ 236, 872 και 1546 χάραξαν τη συνοριακή γραμμή η οποία θα καθόριζε την κυριαρχία των εδαφών εκατέρωθεν. Η εν λόγω γραμμή διέρχεται από 37 επακριβώς ορισμένα σημεία και εν συνεχεία περιγράφεται πως αυτή τέμνεται με τα όρια των δύο χωρών στην περιοχή του Καστελλόριζου με βάση τη συνθήκη της 4^{ης} Ιανουαρίου 1932 και πού ολοκληρώνεται ανατολικά αυτού.

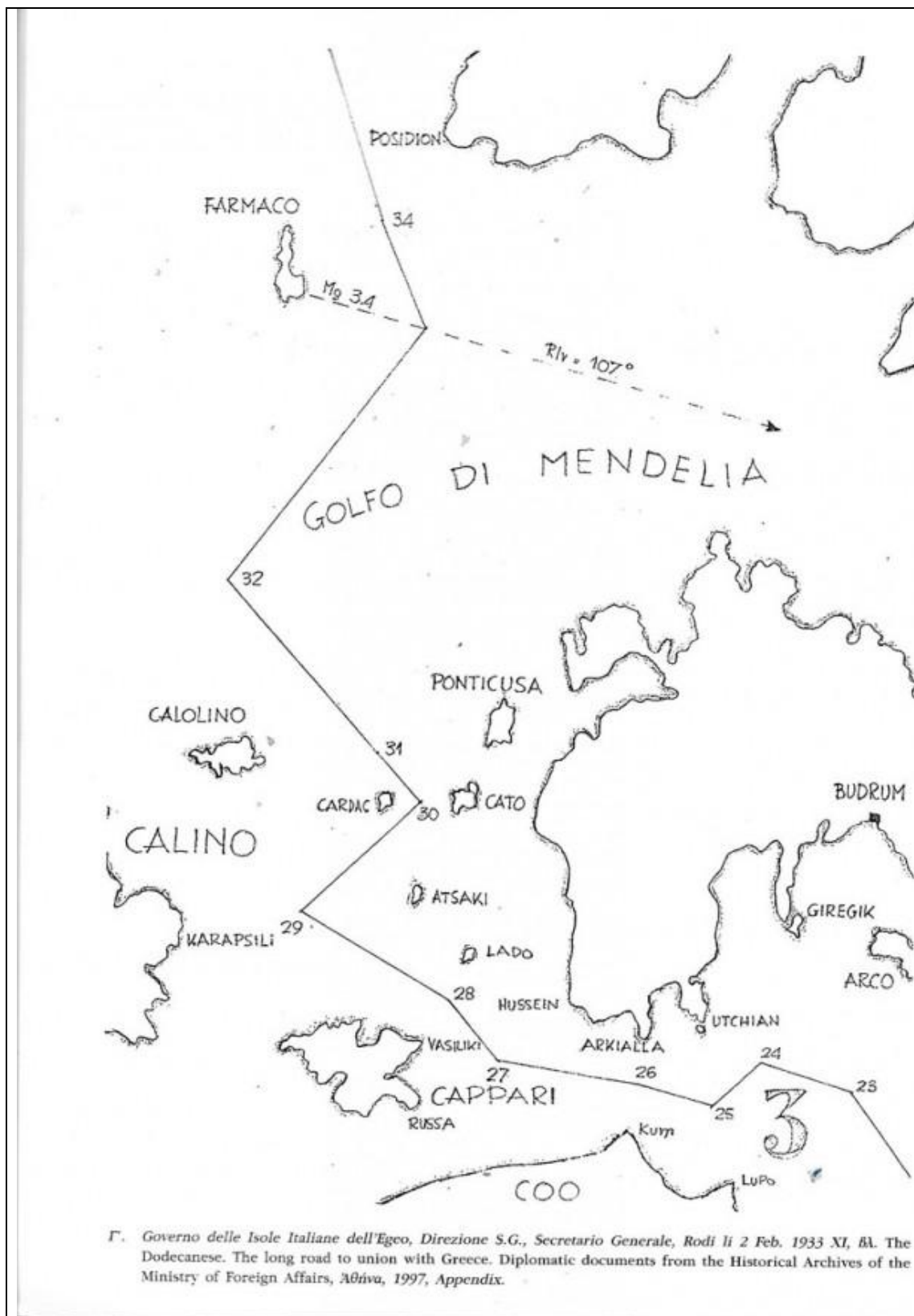
12. à moitié distance entre Kephala (Symi) et Injah Pt. (Anatolie),
13. à moitié distance entre Piskopi Pt. (Piskopi ou Tilo) et Injah Pt. (Anatolie),
14. à moitié distance entre Gaidaro Nisi (Piskopi) et C. Palamida (Anatolie),
15. à moitié distance entre Gaidaro I. (Piskopi-N.W.) et Dava Pt. (Anatolie),
16. à moitié distance entre Philodi Pt. (Nicos) et C. Krio (Anatolie),
17. à moitié distance entre Andemaki Pt. (Kos) et Tekir Pt. (Anatolie),
18. à moitié distance entre Valaree (ruines-Kos) et Tekir Pt. (Anatolie),
19. De Tékir Pt. (Anatolie) par 329° à milles 4,3,
20. à moitié distance entre C. Phuka (Kos) et Mordala I. (Anatolie),
21. De C. Phuka (Kos) par 108° à milles 4,1/6,
22. De C. Phuka (Kos) par 60°, 5 à milles 4,5,
23. à moitié distance entre (Luro Pt. (Kos) et le point S.E. (ecueil-Kara-Ada),
24. à moitié distance entre Luro Pt. (Kos) et Guirejik I. (Anatolie),
25. à moitié distance entre Luro Pt. (Kos) et Utchian I. (Anatolie),
26. à moitié distance entre le phare de Kum Pt. (Kos) et Arkialla Pt. (Anatolie), voir la carte anglaise No 1899.
27. à moitié distance entre C. Russa (Kappari) et le phare de Hussein Pt. (Anatolie),
28. à moitié distance entre Vasiliki Pt. (Kappari) et Lodo (Anatolie),
29. à moitié distance entre Karapsili Pt. (Kalimno) et Atsaki (Anatolie),
30. à moitié distance entre Kardak (Rks.) et Kato I. (Anatolie),
31. à moitié distance entre le phare de Kalolimno et la pointe Sud de Pondikusa (Anatolie),
32. à moitié distance entre Agia Kiriaki et la pointe Nord de Sandama (Peninsula),
33. De la pointe S.E. de l' ile de Pharmako, par 107° à milles 3,4,
34. à moitié distance entre la pointe S.E. de Pharmako et Monodendri (Anatolie),
35. à moitié distance entre la pointe S.E. de Gaidaro et Meander Pt.
36. à moitié distance entre la pointe Est de Nero I. (Gaidaro) et Kavos Plakes (Anatolie),
37. à moitié distance entre la pointe Nord de Psathonisi (Gaidaro) et la pointe Sud de Theopori I. (Anatolie),

La frontière tracée au moyen des 37 points ci-dessus définis va se joindre à limite Ouest de la frontière de l' ile de Castellorizo, frontière qui a été décrite dans la Convention du 4 Janvier 1932.

Εικ. 8 Απόσπασμα Ιταλό-τουρκικής συμφωνίας.⁴⁵

⁴⁵

<http://hellas0099.com/TREATIES/italotourkiki%20synthiki%20Kastelorizo%201932%20Ellinika.pdf> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

Εικ. 9 Σύνορα Ιταλίας-Τουρκίας μεταξύ Νήσων Φαρμακονησίου και Κω (Ιταλικός Χάρτης 1933)⁴⁶

⁴⁶ <http://www.sdna.gr/politiko-deltio/ellada/article/429623/deite-toyrkiko-xarti-toy-1969-roy-arodeiknyei-oti-ta-imia> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

2.1.5 Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων

1. Την 21^η Οκτωβρίου 1947 επικυρώνει ο Βασιλιάς Παύλος την Συνθήκη Ειρήνης που υπογράφηκε στο Παρίσι την 10^η Φεβρουαρίου 1947 μεταξύ των Συμμάχων και των συνασπισμένων Δυνάμεων (και Ελλάδας) και της Ιταλίας. Όσον αφορά την Ελλάδα στην συμφωνία αναγράφεται ότι:

α. «Η Ιταλία εκχωρεί στην Ελλάδα σε πλήρη κυριαρχία τις νήσους της Δωδεκανήσου, οι οποίες απαριθμούνται κατωτέρω: Αστυπάλαια, Ρόδο, Χάλκη, Κάρπαθο, Κάσο, Τήλο, Νίσυρο, Κάλυμνο, Λέρο, Πάτμο, Λειψούς, Σύμη, Κω και Καστελλόριζο, όπως και τις παρακείμενες νησίδες» (Μέρος Ι, Τμήμα V, Άρθρο 14, Παράγραφος 1).

β. «Τα ανωτέρω νησιά θα αποστρατικοποιηθούν και θα παραμείνουν αποστρατικοποιημένα» (Μέρος Ι, Τμήμα V, Άρθρο 14, Παράγραφος 2).

γ. «Οι διατυπώσεις και οι τεχνικοί όροι της μεταβίβασης τούτων των νησιών στην Ελλάδα θα καθοριστούν μέσω συμφωνίας μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ελλάδος και πρόκειται να οριστούν διακανονισμοί προκειμένου η αποχώρηση των ξένων στρατευμάτων να τερματιστεί το αργότερο 90 ημέρες μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας Συνθήκης» (Μέρος Ι, Τμήμα V, Άρθρο 14, Παράγραφος 3)⁴⁷.

2. Αφού επικυρώνονται τα ανωτέρω, την 03^η Ιανουαρίου 1948, υπογράφεται από τον Βασιλιά Παύλο ο Νόμος 518/1948 που ψηφίστηκε, και στο άρθρο 1 του οποίου ανακοινώνεται η προσάρτηση των Δωδεκανήσων. Τέλος στο άρθρο 2, καθορίζονται τα σύνορα Ελλάδος-Τουρκίας με βάση τα αναγραφόμενα στις Ιταλο-τουρκικές συνθήκες του 1932⁴⁸.

⁴⁷ <http://hellas0099.com/TREATIES/Kirosi%20Synthikis%20Eirinis%20Parision%201947.pdf> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

⁴⁸ <http://hellas0099.com/TREATIES/Kirosi%20Synthikis%20Eirinis%20Parision%201947%20Nomothesia.pdf> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

2.2 Διεθνείς Συμβάσεις Καθορισμού Κυριαρχικών Δικαιωμάτων

Οι θαλάσσιες ζώνες και ο εναέριος χώρος του Αιγαίου, αποτελούν την φυσική συνέχεια των εδαφών των παράκτιων κρατών Ελλάδας και Τουρκίας, όπως αυτά ορίστηκαν στις προαναφερθείσες διεθνείς συνθήκες. Το διεθνές νομικό καθεστώς που διέπει τα κυριαρχικά δικαιώματα των παράκτιων κρατών επί των θαλασσιών ζωνών και του εναερίου χώρου ορίζεται στις ακόλουθες διεθνείς Συμβάσεις.

2.2.1 Συμβάσεις Γενεύης

1. Το 1958 στην Γενεύη, συντάσσονται οι ομώνυμες τέσσερις συμβάσεις:

- α. Σύμβαση για την Αιγιαλίτιδα Ζώνη και τη Συνορεύουσα Ζώνη.
- β. Σύμβαση για την Υφαλοκρηπίδα.
- γ. Σύμβαση για την Ανοιχτή Θάλασσα.
- δ. Σύμβαση για την Αλιεία και την Προστασία των Ζώντων Οργανισμών της Ανοιχτής Θάλασσας.

2. Στη σύμβαση της Γενεύης για την αιγιαλίτιδα και τη συνορεύουσα ζώνη που υπογράφηκε την 29^η Απριλίου 1958 στην Γενεύη, μνημονεύεται η αρχή του εθιμικού δικαίου περί καθορισμού της χωρικής θάλασσας μεταξύ δύο κρατών με βάση την αρχή της ίσης απόστασης/ μέσης γραμμής (όταν δεν υπάρχει συμβατική ρύθμιση για τα θαλάσσια όρια μεταξύ τους) ως ακολούθως⁴⁹:

α. «Όταν οι ακτές δύο κρατών είναι παρακείμενες ή αντικείμενες, κανένα από τα δύο κράτη δεν εξουσιοδοτείται, σε περίπτωση αποτυχίας σύναψης σύμβασης μεταξύ τους, να εκτείνει την χωρική του θάλασσα πέραν από τη μέση γραμμή κάθε σημείου το οποίο ισαπέχει από τα κοντινότερα σημεία γραμμών βάσης με βάση τις οποίες μετράται η χωρική θάλασσα καθενός εκ των δύο κρατών. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου δεν εφαρμόζονται, ωστόσο, όταν είναι απαραίτητο να οριοθετηθούν διαφορετικά από τον τρόπο που προβλέπεται εδώ για λόγους ιστορικούς ή άλλες ειδικές περιπτώσεις» (Άρθρο 12/Παράγραφος 1) .Το παρόν αναφέρεται επίσης στο Άρθρο 15 της Σύμβασης του Δικαίου της Θάλασσας.

β. «Η γραμμή οριοθέτησης μεταξύ των χωρικών θαλασσών των δύο κρατών που βρίσκονται σε αντίθετη ή παρακείμενη διεύθυνση πρέπει να σημειωθούν σε μεγάλης κλίμακας χάρτες και να αναγνωρισθούν επίσημα από τα παράκτια κράτη» (Άρθρο 12/Παράγραφος 2).

⁴⁹ United Nations, 2005a.

3. Στην ίδια σύμβαση ορίζεται επίσης ότι:

α. «Η κυριαρχία ενός κράτους επεκτείνεται, πέραν της χερσαίας του επικράτειας και των εσωτερικών υδάτων του, σε μια ζώνη θάλασσας που βρίσκεται δίπλα στην ακτή της, που χαρακτηρίζεται ως χωρική θάλασσα» (Άρθρο 1/Παραγραφος 1).

β. «Η κυριαρχία ενός παράκτιου κράτους εκτείνεται και στον εναέριο χώρο πάνω από την αιγιαλίτιδα ζώνη, όπως και στο υπέδαφος και στο βυθό» (Άρθρο 2).

γ. «Η νήσος είναι μια περιοχή ξηράς που σχηματίσθηκε από τη φύση, περιβαλλόμενη από νερό, που δεν καλύπτεται από παλιρροιακά κύματα. Η αιγιαλίτιδα ζώνη της νήσου μετράται σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στη Σύμβαση αυτή» (Άρθρο 10)⁵⁰.

4. Η Σύμβαση της Γενεύης για την υφαλοκρηπίδα⁵¹ δίνει στα νησιά το δικαίωμα να ασκήσουν πλήρη δικαιοδοσία στην υφαλοκρηπίδα τους (Άρθρο 1) και ορίζει επιπλέον ότι η υφαλοκρηπίδα μεταξύ των δύο χωρών θα πρέπει να καθορίζεται με βάση την αρχή της μέσης γραμμής/ίσης απόστασης.

2.2.2. Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας

1. Η 10^η Δεκεμβρίου 1982, αποτελεί την ημέρα που άνοιξε για υπογραφή στο Μοντέγκο Μπέι (Montego Bay) της Τζαμάικα, η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (Convention on the Law of the Sea (UNCLOS)⁵². Πέραν του προαναφερθέντος άρθρου 15 που απαγορεύει την υπέρβαση της μέσης γραμμής κατά τον καθορισμό του εύρους της χωρικής θάλασσας από παράκτια κράτη με παρακείμενες ή αντικείμενες ακτές, μεταξύ άλλων αναφέρεται ο τρόπος καθορισμού των θαλασσιών ζωνών, καθώς επίσης το δικαίωμα των νησιών σε χωρική θάλασσα, συνορεύουσα ζώνη, αποκλειστική οικονομική ζώνη (ΑΟΖ) και υφαλοκρηπίδα ως κάτωθι:

α. «Κάθε κράτος έχει το δικαίωμα να καθορίσει το εύρος των χωρικών του θαλασσών σε όριο που δεν υπερβαίνει τα 12 ναυτικά μίλια (ν.μ.), μετρούμενο από τις γραμμές βάσης που προσδιορίζονται σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση» (Μέρος II/Ενότητα 2/Άρθρο 3).

β. «Το εξωτερικό όριο της χωρικής θάλασσας είναι η γραμμή κάθε σημείου το οποίο βρίσκεται σε απόσταση από το πλησιέστερο σημείο

⁵⁰ Γκορέζης, 2000.

⁵¹ United Nations, 2005b.

⁵² http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

της γραμμής βάσης ίση με το πλάτος της χωρικής θάλασσας» (Μέρος II/Ενότητα 2/Άρθρο 4).

γ. «Εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στην παρούσα σύμβαση, η κανονική γραμμή βάσης για τη μέτρηση του εύρους της χωρικής θάλασσας είναι η κατώτερη στάθμη θάλασσας κατά μήκος της ακτής όπως σημειώνονται σε μεγάλης κλίμακας χάρτες, επίσημα αναγνωρισμένους από το παράκτιο κράτος» (Μέρος II/Ενότητα 2/Άρθρο 5).

δ. «Όταν οι ακτές δύο κρατών είναι παρακείμενες ή αντικείμενες, κανένα από τα δύο κράτη δεν εξουσιοδοτείται, σε περίπτωση αποτυχίας σύναψης σύμβασης μεταξύ τους, να εκτείνει την χωρική του θάλασσα πέραν από τη μέση γραμμή κάθε σημείου το οποίο ισαπέχει από τα κοντινότερα σημεία γραμμών βάσης, με βάση τις οποίες μετράται η χωρική θάλασσα καθενός εκ των δύο κρατών. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου δεν εφαρμόζονται, ωστόσο, όταν είναι απαραίτητο για λόγους ιστορικούς ή άλλες ειδικές περιπτώσεις να οριοθετηθούν διαφορετικά από τον τρόπο που προβλέπεται εδώ» (Μέρος II/Ενότητα 2/Άρθρο 15).

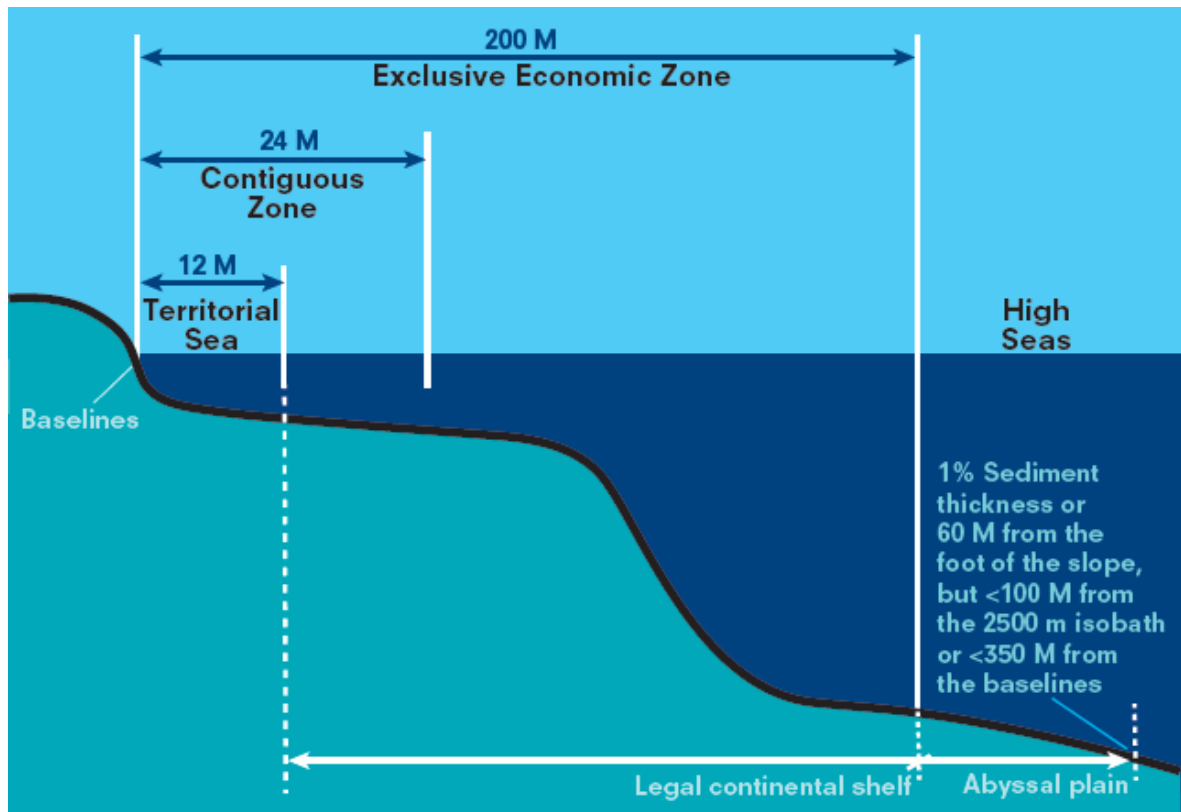
ε. «Η συνορεύουσα ζώνη δεν μπορεί να εκτείνεται πέραν των 24 ν.μ. των γραμμών βάσεων από τις οποίες μετράται η χωρική θάλασσα» (Μέρος II/Ενότητα 4/Άρθρο 33/Παράγραφος 2) .

στ. «Η υφαλοκρηπίδα ενός παράκτιου κράτους περιλαμβάνει τον πυθμένα και το υπέδαφος των υποθαλάσσιων περιοχών που εκτείνονται πέρα από τα χωρικά ύδατά της μέσω της φυσικής επιμήκυνσης του χερσαίου εδάφους μέχρι το εξωτερικό άκρο της του υφαλοπλαισίου, ή σε απόσταση 200 ν.μ. από τις γραμμές βάσης από τις οποίες μετράται το εύρος της χωρικής θάλασσας όπου το εξωτερικό άκρο του υφαλοπλαισίου δεν εκτείνεται πέρα από την απόσταση αυτή.» (Μέρος VI/Άρθρο 76/Παράγραφος 1).

ζ. «Το εξωτερικό όριο της υφαλοκρηπίδας δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 350 ν.μ. από τις γραμμές βάσης από τις οποίες μετράται το πλάτος της χωρικής θάλασσας» ((Μέρος VI/Άρθρο 76/Παράγραφος 6) .

η. «Εκτός των αναγεγραμμένων στην Παράγραφο 3 (του ιδίου Άρθρου) χωρική θάλασσα, συνορεύουσα ζώνη, ΑΟΖ και υφαλοκρηπίδα σε ένα νησί προσδιορίζεται σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στο χερσαίο έδαφος» (Μέρος VIII/Άρθρο 121/Παράγραφος 2).

θ. «Βράχοι που δεν μπορούν να υποστηρίξουν από μόνοι τους ανθρώπινη διαβίωση ή οικονομική ζωή, δεν έχουν ΑΟΖ ή υφαλοκρηπίδα » (Μέρος VIII/Άρθρο 121/Παράγραφος 3).

Εικ. 10 Θαλάσσιες Ζώνες⁵³

2. Η εν λόγω σύμβαση, που τέθηκε σε ισχύ την 16^η Νοεμβρίου 1994, επικυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Νόμο 2321/1995 την 23^η Ιουνίου 1995⁵⁴ ενώ η Τουρκία δεν την έχει επικυρώσει.

2.2.3 Κυριαρχικά Δικαιώματα Ελλάδας

1. Τα κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας στο Αιγαίο διέπονται πλήρως από τα αναγραφόμενα στις προαναφερθείσες συμβάσεις και έχουν οριστεί ως ακολούθως:

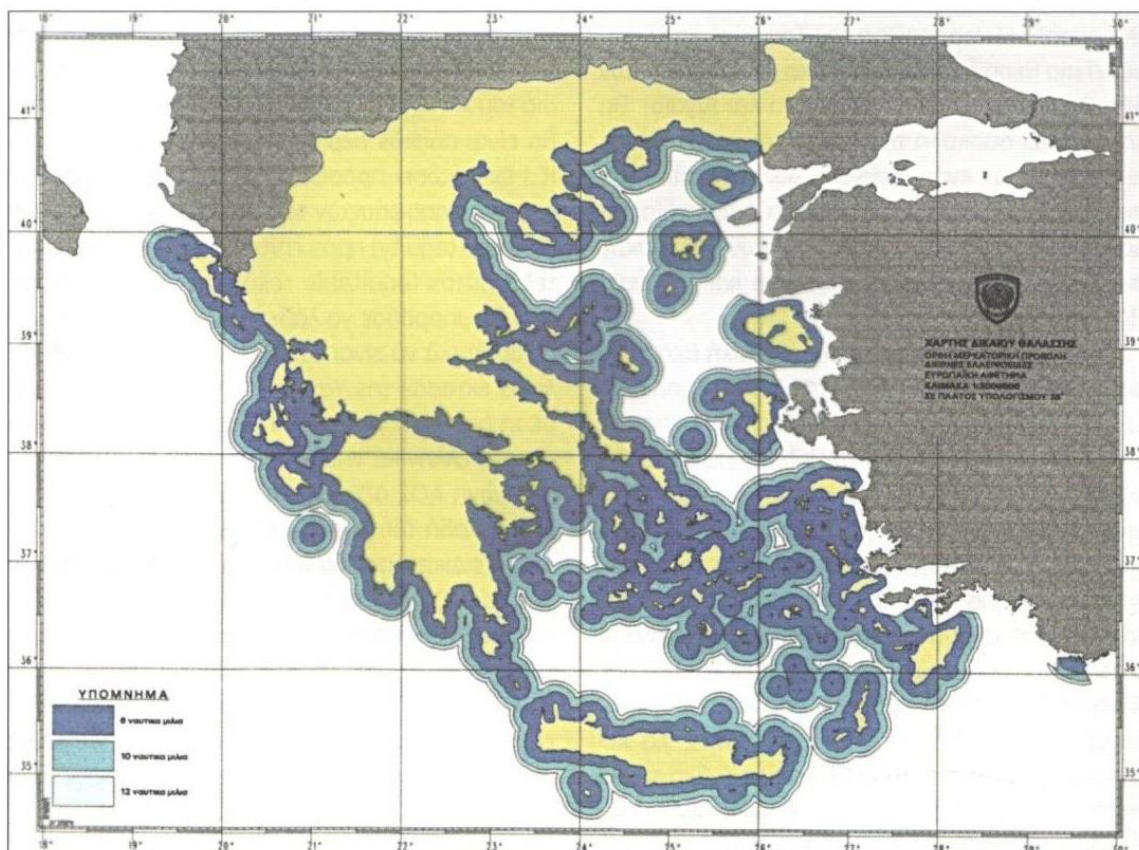
α. Εσωτερικά Ύδατα: Ως εσωτερικά ύδατα νοούνται τα ύδατα που βρίσκονται προς την ξηρά από την φυσική ακτογραμμή ή τις ευθείες γραμμές βάσης και περιλαμβάνουν τις λίμνες, τα ποτάμια και τις εκβολές τους, τα λιμάνια και τις λιμενικές εγκαταστάσεις και τους κόλπους. Δεδομένου ότι τα εσωτερικά ύδατα θεωρούνται ωσει έδαφος και επ' αυτών ασκείται Απόλυτη Εθνική Κυριαρχία, η Ελλάδα σε περίοδο ειρήνης κλείνει τους κόλπους εθιμικώς (δεν υπάρχει νομική πράξη) με άνοιγμα έως 10 ν.μ. και σε περίπτωση πολέμου με Αναγκαστικό Νόμο (Α.Ν.) του 1913 έως 20 ν.μ.

β. Χωρική Θάλασσα: Η Ελλάδα το 1936, με τον Α.Ν. 230/1936 «Περί καθορισμού αιγιαλίτιδος ζώνης της Ελλάδος»⁵⁵, καθόρισε το εύρος των

⁵³ United Nations, 2012.

⁵⁴ Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, 1995.

χωρικών υδάτων στα 6 ναυτικά ν.μ. Επιπλέον, το άρθρο 139 του Νομοθετικού Διατάγματος 187/1973 «Περί Κώδικος Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου» (Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) Α' 261) καθορίζει ότι τα χωρικά της ύδατα περιλαμβάνουν θαλάσσια ζώνη πλάτους 6 ν.μ. τα οποία όμως μπορούν να οριστούν διαφορετικά και να επεκταθούν μέχρι ορίου που δεν υπερβαίνει τα 12 ν.μ., με Προεδρικά Διατάγματα που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου⁵⁶.

Εικ. 11 Εύρος Χωρικής Θάλασσης Ελλάδας στο Πλαίσιο των 6 ν.μ. (μπλε γραμμή) και 12 ν.μ. (άσπρη γραμμή).⁵⁷

γ. Συνορευούσα Ζώνη (ΣΖ): Η Ελλάδα δεν έχει ανακηρύξει ΣΖ. Τα θαλάσσια σύνορα Ελλάδας-Τουρκίας, ορίζονται ως ακολούθως: Για τη θαλάσσια περιοχή που εκτείνεται νοτίως του Έβρου ποταμού, από το σημείο που παύει να ισχύει το Πρωτόκολλο των Αθηνών του 1926 μέχρι τη θαλάσσια περιοχή της Σάμου και της Ικαρίας όπου ισχύουν οι Ιταλο-τουρκικές συμφωνίες του 1932, δεν υπάρχει συμβατική ρύθμιση για τα θαλάσσια όρια Ελλάδας-Τουρκίας. Ως εκ τούτου εφαρμόζεται η αρχή της ίσης απόστασης/μέσης γραμμής σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Τα θαλάσσια σύνορα νοτίως της Σάμου, μεταξύ της Δωδεκανήσου και των τουρκικών

⁵⁵ Εφημερίς της Κυβερνήσεως του Βασιλείου της Ελλάδος 1936.

⁵⁶ Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, 1973.

⁵⁷ Χρυσοχού, 2014.

ακτών, είναι οριοθετημένα βάσει της Συμφωνίας της 4ης Ιανουαρίου 1932 και του Πρωτοκόλλου της 28ης Δεκεμβρίου 1932 μεταξύ Ιταλίας και Τουρκίας. Η Ελλάδα υπεισήλθε ως διάδοχο κράτος στις σχετικές ρυθμίσεις των συμφωνιών αυτών, βάσει του άρθρου 14 (1) της Συνθήκης Ειρήνης των Παρισίων της 10ης Φεβρουαρίου 1947 που εκχωρεί την κυριαρχία των Δωδεκανήσων στην Ελλάδα.

δ. ΑΟΖ: Η Ελλάδα δεν έχει ανακηρύξει ΑΟΖ. Για να πραγματοποιηθεί, λόγω της μικρής αποστάσεως με τα όμορα κράτη πρέπει να προηγηθεί επιτυχής διαπραγματεύση ή επίλυση της διαφοράς μέσω διεθνούς δικαστηρίου.

ε. Υφαλοκρηπίδα: Την 6^η Νοεμβρίου 1972 η Ελλάδα επικύρωσε τη Σύμβαση της Γενεύης για την υφαλοκρηπίδα⁵⁸, η οποία δίνει στα νησιά το δικαίωμα να ασκήσουν πλήρη δικαιοδοσία στην υφαλοκρηπίδα τους (Άρθρο 1) και ορίζει επιπλέον ότι η υφαλοκρηπίδα μεταξύ των δύο χωρών θα πρέπει να καθορίζεται με βάση την αρχή της μέσης γραμμής/ίσης απόστασης. Όσον αφορά το σύστημα περιορισμού των ορίων της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας που ανήκει στα κράτη των οποίων οι ακτές είναι παρακείμενες ή αντίθετες, όπως προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2 της Σύμβασης, το Βασίλειο της Ελλάδας διατύπωσε επιφύλαξη σύμφωνα με το άρθρο 12. Σε τέτοιες περιπτώσεις, το Βασίλειο της Ελλάδας δήλωσε ότι θα εφαρμόσει, ελλείψει διεθνούς συμφωνίας, το κανονικό σύστημα βάσης για τον υπολογισμό του εύρους της χωρικής θάλασσας.⁵⁹ Εν συνέχεια, η Ελλάδα κύρωσε με τον Νόμο 2321/1995, την Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας η οποία προβλέπει κυριαρχικά δικαιώματα του παράκτιου κράτους επί της υφαλοκρηπίδας, το εύρος της οποίας είναι τουλάχιστον 200 ν.μ., εφόσον το επιτρέπει η απόσταση μεταξύ των αντικείμενων ακτών. Τα δικαιώματα αυτά του παράκτιου κράτους υφίστανται *ipso facto* και *ab initio* («από το ίδιο το γεγονός» και «εξ' αρχής»)⁶⁰, που βάσει του Συντάγματος υπερισχύει κάθε αντίθετης διάταξης νόμου, αλλά και ως νεώτερος νόμος κατισχύει του παλαιότερου. Υφαλοκρηπίδα, έχει οριοθετηθεί μέσω διμερούς συμφωνίας μόνο με την Ιταλία από το 1977. Ανάλογη συμφωνία για οριοθέτηση θαλασσιών ζωνών «πολλαπλών χρήσεων» υπογράφηκε με την Αλβανία το 2008, αλλά εν συνέχεια κρίθηκε άκυρη από το Συνταγματικό Δικαστήριο της Αλβανίας. Συναφώς σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 156 του Νόμου 4001/2011⁶¹ «για τη λειτουργία Ενεργειακών Αγορών Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου, για Έρευνα, Παραγωγή και δίκτυα μεταφοράς Υδρογονανθράκων και άλλες ρυθμίσεις», ελλείψει συμφωνίας οριοθέτησης με γειτονικά κράτη, το εξωτερικό όριο της ελληνικής υφαλοκρηπίδας είναι η μέση γραμμή μεταξύ των ελληνικών ακτών και των ακτών που είναι παρακείμενες ή αντικείμενες σε αυτές.

⁵⁸ United Nations, 2005b.

⁵⁹ https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXI-4&chapter=21&clang=_en#EndDec (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

⁶⁰ William, 2006.

⁶¹ Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, 2011.

στ. Εθνικός Εναέριος Χώρος: Το Διάταγμα της 6ης Σεπτεμβρίου 1931, σε συνδυασμό με τους νόμους 5017/1931, 230/1936 και 1815/1988, καθορίζουν ότι η κυριαρχία της Ελλάδας στον αέρα ασκείται εντός 10 ν.μ. από τις ακτές της.

2. Η Τουρκία ως μη συμβαλλόμενο μέρος, χρησιμοποιεί κατά το δοκούν την UNCLOS για να καθορίσει τις θαλάσσιες ζώνες της. Στην περίπτωση του Αιγαίου δεν την αποδέχεται αμφισβητώντας τα κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας όπως αναλύονται στη συνέχεια. Χαρακτηριστικό είναι ότι η Τουρκία που θεωρεί αιτία πολέμου την επέκταση της ελληνικής Χωρικής Θάλασσας από τα 6 στα 12 ν.μ., η ίδια στην περιοχή του Εύξεινου Πόντου και της Ανατολικής Μεσογείου την έχει ορίσει στα 12 ν.μ. Επιπλέον, οριοθέτησε ΑΟΖ με την Σοβιετική Ένωση στην Μαύρη Θάλασσα χρησιμοποιώντας για τις επικαλυπτόμενες περιοχές τη μέθοδο της «μέσης γραμμής». Στη συνέχεια, μετά από συμφωνίες που επήλθαν με την Ρουμανία και τη Βουλγαρία, ολοκληρώθηκε ο διαμοιρασμός της Μαύρης Θάλασσας από τα παράκτια κράτη της, χρησιμοποιώντας την οριοθέτηση της ΑΟΖ και όχι της υφαλοκρηπίδας με βάση τη μέση γραμμή, ανακοινώνοντας μάλιστα ότι η περιοχή της ΑΟΖ που της ανήκει, συμπίπτει και με τα όρια ευθύνης της για έρευνα και διάσωση στην εν λόγω περιοχή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

«ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΟ ΑΙΓΑΙΟ»

Μολονότι οι προαναφερθείσες συνθήκες και συμβάσεις είναι ικανές προκειμένου να διατηρείται μια ομαλή γειτνίαση Ελλάδας και Τουρκίας, αντ' αυτού, η Τουρκία συστηματικά προβάλλει αβάσιμες και παράλογες αξιώσεις προκειμένου να εξυπηρετηθούν τα συμφέροντά της. Στις επόμενες ενότητες, γίνεται μια σύνοψη των ασκούμενων πολιτικών περί του συνοριακού καθεστώτος στο Αιγαίο.

3.1 Τουρκία

1. Η σύγχρονη ιστορία της Τουρκίας, ξεκινά την 29^η Οκτωβρίου 1923 με την ανάληψη της προεδρίας από τον Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ (Mustafa Kemal Atatürk). Έκτοτε, η Τουρκία βρίσκεται σε μία αέναη σύγκρουση μεταξύ των υποστηρικτών της πολιτικής που χάραξε ο Κεμάλ (κεμαλικοί) και βασίζεται στις αρχές του Ρεπουμπλικανισμού, του Εθνικισμού, του Σεκουλαρισμού, του Κοσμικισμού⁶², του Κρατισμού και του Επαναστατισμού και των οπαδών της ιδεολογίας του ισλαμισμού (ισλαμιστών). Οι συγκρούσεις αυτές χαρακτηρίζονται από φιμώσεις, φυλακίσεις και διώξεις γενικότερα των αντιφρονούντων ή των δυνητικά αντιφρονούντων της κυβέρνησης (πολιτικοί, στρατιωτικοί, δικαστικοί, δημοσιογράφοι, διανοούμενοι και απλοί πολίτες). Ο Κεμάλ άλλωστε ήταν αυτός που πρώτος, το 1930 κατάργησε τα αντιπολιτευόμενα κόμματα, μια κατάσταση η οποία κατά καιρούς και σε διάφορες μορφές, εφαρμόζεται μέχρι και σήμερα. Υπό αυτές τις συνθήκες, από το 1960 μέχρι σήμερα (2018) έχουν εκδηλωθεί 5 στρατιωτικά πραξικοπήματα.

2. Η Τουρκία με πληθυσμό περί τα 80,8 εκατομμύρια (2017)⁶³ διατηρεί στο έδαφός της μειονότητες πολλών εθνικοτήτων. Η πολυπληθέστερη είναι αυτή των Κούρδων της οποίας το ποσοστό βρίσκεται στο 17% και των λοιπών μειονοτήτων κυμαίνεται μεταξύ 7 και 12% (2016)⁶⁴, με κατανομή όπως παρουσιάζεται στον Πίνακα 1. Δεδομένης της αστάθειας που επικρατεί ανέκαθεν στο εσωτερικό της, η ιστορία της Τουρκίας κατά τον 20^ο αιώνα έχει συνδεθεί με γενοκτονίες, εθνοκαθάρσεις και πογκρόμ, ενώ παράλληλα ασκεί επεκτατική ρητορική στην εξωτερική της πολιτική.

⁶² Κοσμικισμός ή σεκουλαρισμός ονομάζεται η άποψη πως το κράτος και οποιαδήποτε άλλη κοινωνική οντότητα πρέπει να είναι εντελώς διαχωρισμένη από τη θρησκεία και από διάφορους θρησκευτικούς θεσμούς και δόγματα (η επίτευξη αυτού αποκαλείται κοσμικότητα).

⁶³ <http://www.turkstat.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27587> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

⁶⁴ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/tu.html> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

ΣΥΝΘΕΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥΡΚΙΑΣ	
ΕΘΝΟΤΗΤΑ/ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Τούρκοι	72.5 %
Κούρδοι Βορρά	12.7 %
Κούρδοι Ζάζα	4 %
Κιρκάσιοι	3.3 %
Βόσνιοι	2.6 %
Γεωργιανοί	1.3 %
Αλβανοί	1.2 %
Άραβες	1,1 %
Πομάκοι	0.8 %
Λοιποί	0.5%

Πίνακας 4 Σύνθεση Πληθυσμού Τουρκίας ⁶⁵

3. Υπό αυτό το πλαίσιο όσον αφορά το Αιγαίο, το Νοέμβριο του 1973 αρχίζει ρητορική αμφισβήτησης του συνοριακού καθεστώτος και της ελληνικής υφαλοκρηπίδας επειδή θεωρεί ότι κατέχει και αυτή κυριαρχικά δικαιώματα. Παραχωρεί μάλιστα άδειες διεξαγωγής ερευνών για πετρέλαιο αναζητώντας μέσω αυτών διεθνή στήριξη⁶⁶ σε υποθαλάσσιες περιοχές πλησίον ελληνικών νησιών στο Βορειοδυτικό Αιγαίο και την 18^η Ιουλίου 1974 στο Νοτιοανατολικό Αιγαίο. Έκτοτε συνεχίζει ανά διαστήματα να προκαλεί εντάσεις και επεισόδια. Υποστηρίζει ότι⁶⁷ :

α. Με την Συνθήκη Ειρήνης της Λωζάννης του 1923 και τη Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων του 1947 η Ελλάδα δεν καλύπτεται ως προς το ιδιοκτησιακό καθεστώς μεγάλου αριθμού νησιών, νησίδων και βραχονησίδων στο Αιγαίο εκ των οποίων τα περισσότερα δεν μπορούν να υποστηρίξουν οικονομική ζωή, θεωρώντας ότι δεν αναγράφονται ρητά στις εν λόγω συμφωνίες και ως εκ τούτου θα πρέπει να ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις ως προς αυτό.

β. Η Ελλάδα ασκεί επεκτατική πολιτική με εποικισμό στα ανωτέρω εδάφη, αγνοώντας πλήρως τις περιβαλλοντικές ανησυχίες και την ευθραυστότητα των οικοσυστημάτων τους.

γ. Δεν έχουν οριοθετηθεί τα θαλάσσια σύνορα Ελλάδας-Τουρκίας και η χωρική θάλασσα κάθε χώρας.

δ. Τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου αποτελούν αποστρατικοποιημένη ζώνη.

⁶⁵ <https://www.worldatlas.com/articles/the-ethnic-groups-of-turkey.html> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

⁶⁶ https://wikileaks.org/plusd/cables/1974ANKARA04566_b.html (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

⁶⁷ <http://www.mfa.gov.tr/sub.en.mfa?a5665231-082c-4832-abdb-46cf75694b50> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

ε. Δεν παραιτήθηκε από την ιδιοκτησία των νησιών που απέχουν περισσότερο από τρία ναυτικά μίλια από τις μικρασιατικές ακτές.

στ. Δεν έχουν οριστεί τα όρια περιοχών κάθε χώρας για ναυτική έρευνα και διάσωση επειδή δεν έχει προηγηθεί συμφωνία μεταξύ των δύο χωρών όπως ορίζει η συνθήκη του Αμβούργου του 1979.

ζ. Τα ελληνικά νησιά δεν δικαιούνται ΑΟΖ και υφαλοκρηπίδας επειδή επικάθονται επί της τουρκικής υφαλοκρηπίδας. Θεωρεί το Αιγαίο ως ημίκλειστη θάλασσα με σκοπό να μετατοπίσει τη γραμμή οριοθέτησης δυτικότερα και χρησιμοποιεί το σκεπτικό της «φυσικής προέκτασης» της τουρκικής υφαλοκρηπίδας μέχρι τη μέση του Αιγαίου Πελάγους⁶⁸.

η. Το θέμα οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας, δεν είναι το μοναδικό που μένει να επιλυθεί μέσω Διεθνούς Δικαστηρίου όπως υποστηρίζει η Ελλάδα, αλλά πρέπει να επιλυθούν και τα προαναφερθέντα.

θ. Θεωρεί ως αιτία πολέμου ("Casus belli"), τυχόν επέκταση της χωρικής θάλασσας της Ελλάδας στα 12 ναυτικά μίλια. Το σκεπτικό της στηρίζεται στα εξής:

(1) Μία τέτοια επέκταση μετατρέπει το Αιγαίο σε ελληνική θάλασσα εις βάρος των ζωτικών και θεμιτών συμφερόντων της Τουρκίας.

(2) Η πρόσβαση της στην ανοικτή θάλασσα θα αποκλειστεί και οι ακτές της στο Αιγαίο θα περικυκλωθούν από τα ελληνικά χωρικά ύδατα.

(3) Τα στρατιωτικά, οικονομικά και επιστημονικά συμφέροντα της Τουρκίας θα διακινδυνευτούν σοβαρά.

(4) Η Ελλάδα θα αποκτήσει αδικαιολόγητο πλεονέκτημα στην οριοθέτηση άλλων περιοχών θαλάσσιας δικαιοδοσίας.

ι. Δεν αναγνωρίζει υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ σε νησιά και βραχονησίδες που μπορούν να υποστηρίξουν οικονομική ζωή.

4. Προκειμένου να προβάλλει τις διεκδικήσεις στο Αιγαίο, η Τουρκία πέραν της ρητορικής της:

α. Δεσμεύει θαλάσσιες περιοχές στα διεθνή ύδατα του Αιγαίου για μεγάλα χρονικά διαστήματα, δηλώνοντας ότι θα πραγματοποιήσει σε αυτές αεροναυτικές ασκήσεις.

β. Το 1974 η Τουρκία εξέδωσε την NOTAM 714, με την οποία επιχειρούσε να επεκτείνει τα όρια ευθύνης του FIR (Flight Information Region)

⁶⁸ Χρυσόχοι, 2014.

Τουρκίας μέχρι το μέσον του Αιγαίου. Έκτοτε, παραβιάζει τον Εναέριο Χώρο καθώς πολεμικά αεροσκάφη της εισέρχονται στο FIR Αθηνών άνευ αδειας. Εκτελεί επίσης παραβάσεις των κανόνων ασφαλείας μη καταθέτοντας σχέδιο πτήσης, θεωρώντας ότι η Σύμβαση του Σικάγο (1944) και οι συστάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Πολιτικής Αεροπορίας (ICAO - International Civil Aviation Organization) του οποίου μέλη είναι η Ελλάδα και η Τουρκία, δεν εφαρμόζονται έναντι των κρατικών αεροσκαφών.

γ. Προκαλεί επεισόδια μη τηρώντας τους κανόνες Αβλαβούς Διέλευσης.

δ. Παραβιάζει τα εθνικά χωρικά ύδατα και δεν συμμορφώνεται με τις υποδείξεις των ελληνικών αρχών.

ε. Παρενοχλεί τις κινήσεις πολιτικών αεροσκαφών, ελικοπτέρων, πολεμικών πλοίων, ερευνητικών και αλιευτικών σκαφών.

στ. Παρόλο που αναγνωρίζει ότι την ευθύνη του FIR του Αιγαίου την έχει αναλάβει η Ελλάδα από το 1952, εντούτοις την αμφισβητεί με τον ισχυρισμό ότι πρέπει τα παράκτια κράτη να έχουν συμφωνήσει μεταξύ τους ως προς τις περιοχές ευθύνης ναυτικής έρευνας και διάσωσης στην ανοιχτή θάλασσα. Οριοθέτησε επίσης ως περιοχή ευθύνης της για έρευνα και διάσωση σε κινδυνεύοντα «αεροπορικά και θαλάσσια μέσα» με τον κανονισμό 88/1988 περιοχή που καλύπτει μεγάλο τμήμα του Αιγαίου, χωρίς να έχει λάβει έγκριση από τον ICAO ο οποίος αποτελεί το αρμόδιο όργανο αεροπορικής έρευνας και διάσωσης.

5. Την τρέχουσα περίοδο, υπό την προεδρία του Ρετζέπ Ταγίπ Ερτογάν (Recep Tayyip Erdoğan)⁶⁹ η Τουρκία διεξάγει πολεμικές επιχειρήσεις στα σύνορά της με την Συρία και το Ιράκ, προκειμένου να πλήξει Κούρδους οι οποίοι ανήκουν στην YPG (Yekîneyên Parastina Gel - Μονάδες Προστασίας του Λαού), θεωρώντας ότι είναι παρακλάδι του PKK (Partiya Karkerên Kurdistanê - Εργατικό Κόμμα του Κουρδιστάν). Παράλληλα προσπαθεί να αποτρέψει τη δημιουργία κρατικού μορφώματος στις περιοχές της νότιας Τουρκίας. Ο Τούρκος Πρόεδρος έχοντας την κατά αυτού εμπειρία, απόπειρα πραξικοπήματος της 15^{ης} Ιουλίου 2016, προσπαθεί να αναδείξει την Τουρκία σε ηγεμονεύουσα περιφερειακή δύναμη μέσω της πολιτικής του Νέο-οθωμανισμού, αγνοώντας τις διεθνείς συνθήκες και αψηφώντας τους διεθνείς συσχετισμούς. Στο εσωτερικό της χώρας του χειραγωγεί την δικαιοσύνη, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και καταπατά τους δημοκρατικούς θεσμούς και τα ανθρώπινα δικαιώματα⁷⁰. Παρόλο που αιτεί την ένταξη της χώρας του στην Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς επί των ημερών του, ξεκίνησαν οι διαπραγματεύσεις, παλινωδεί κατηγορώντας και απειλώντας την με την

⁶⁹ http://www.bbc.co.uk/news/resources/idt-sh/Erdogans_Turkey (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

⁷⁰ <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/04/turkey-government-crackdown-suffocating-civil-society-through-deliberate-climate-of-fear/> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

εισροή σε ευρωπαϊκό έδαφος, μέσω του Αιγαίου, εκατομμυρίων μεταναστών προερχόμενων από τη Συρία, η οποία βρίσκεται σε εμπόλεμη κατάσταση από το Μάρτιο του 2011. Ταυτόχρονα χρησιμοποιεί επεκτατική και πολεμοχαρή ρητορική κατά της Ελλάδας, διατηρώντας στην επιφάνεια τις προαναφερθείσες θέσεις.

3.2 Ελλάδα

1. Η Ελλάδα είναι αυστηρώς προσηλωμένη στην αρχή της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών επί τη βάση του διεθνούς δικαίου. Ως προς τα σύνορα Ελλάδος Τουρκίας δηλώνει ότι είναι σαφώς οριοθετημένα⁷¹ κατά τον τρόπο που αναφέρθηκε στο κεφάλαιο 2 και οι όποιες αμφισβητήσεις της Τουρκίας είναι αβάσιμες και αντίκεινται στο διεθνές δίκαιο. Οι συμφωνίες οριοθετήσεως είναι απολύτως ισχυρές και δεσμεύουν την Τουρκία, ενώ για τις περιοχές ως προς τις οποίες δεν υπάρχει συμφωνία για το θαλάσσιο σύνορο εφαρμόζεται η αρχή της ίσης απόστασης/μέσης γραμμής βάσει του εθιμικού δικαίου που ισχύει έναντι όλων. Έχει αποδεχθεί επίσης, με δήλωσή της τη γενική υποχρεωτική δικαιοδοσία του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης με τις εξαιρέσεις που ρητά ορίζονται στο κείμενο αυτής, ενώ έχει κυρώσει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών (ΗΕ) για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS 1982). Με δήλωσή της το 2015 εξείρεσε από τη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου της Σύμβασης, τις οριοθετήσεις θαλασσιών ζωνών, σύμφωνα με το άρθρο 298 αυτής.

2. Οι θέσεις της Ελλάδας επί του ζητήματος της υφαλοκρηπίδας και των ορίων αυτής, βασίζονται στις προβλέψεις του ισχύοντος δικαίου της θαλάσσης, συμβατικού και εθιμικού και είναι οι εξής:

α. Η Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας προβλέπει κυριαρχικά δικαιώματα του παρακτίου κράτους επί της υφαλοκρηπίδας, το εύρος της οποίας είναι τουλάχιστον 200 ν.μ., εφόσον το επιτρέπει η απόσταση μεταξύ των αντικειμένων ακτών. Σύμφωνα με το άρθρο 121 (2) της Σύμβασης Δικαίου της Θάλασσας, όλα τα νησιά δικαιούνται αιγιαλίτιδας ζώνης, συνορεύουσας ζώνης, αποκλειστικής οικονομικής ζώνης (ΑΟΖ) και υφαλοκρηπίδας. Οι ζώνες αυτές καθορίζονται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις της Σύμβασης, όπως αυτές εφαρμόζονται στις ηπειρωτικές περιοχές. Ο γενικός αυτός κανόνας αποτελεί και εθιμικό δίκαιο, δεσμεύει, δηλαδή, και τα κράτη που δεν είναι συμβαλλόμενα στη Σύμβαση. Κατ' εφαρμογή του κανόνα αυτού, όλα τα ελληνικά νησιά, σύμφωνα με το δίκαιο της θάλασσας, έχουν υφαλοκρηπίδα.

β. Ζήτημα οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας τίθεται μόνον μεταξύ των αντικείμενων ακτών των ελληνικών νησιών που βρίσκονται απέναντι από την Τουρκία και των τουρκικών ακτών.

⁷¹ <https://www.mfa.gr/zitimata-ellinotourkikon-sheseon/eidikotera-keimena/thalassia-sinora.html> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

γ. Ως προς τη μέθοδο οριοθέτησης, πάγια θέση της Ελλάδας αποτελεί ότι η οριοθέτηση όλων των θαλασσίων ζωνών, συμπεριλαμβανομένης της υφαλοκρηπίδας, θα πρέπει να γίνει με βάση την αρχή της ίσης απόστασης/μέσης γραμμής.

3.3 Ζητήματα Ελληνοτουρκικών Σχέσεων

Συνοψίζοντας τα προαναφερθέντα, η Τουρκία από τις αρχές της δεκαετίας του 1970 ακολουθεί μια συστηματική πολιτική αμφισβητήσεων και διεκδικήσεων σε βάρος των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας στο χώρο του Αιγαίου η οποία παρουσιάζεται στον ακόλουθο Πίνακα.

ΘΕΜΑΤΑ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ	ΘΕΣΗ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ⁷²	ΘΕΣΗ ΕΛΛΑΔΑΣ ⁷³
Εύρος Χωρικών Υδάτων	Δεν αποδέχεται τυχόν επέκταση των χωρικών υδάτων της Ελλάδας από τα 6 στα 12 ν.μ.	Αποτελεί νόμιμο και κυριαρχικό δικαίωμα της Ελλάδας, να επεκτείνει την αιγιαλίτιδα ζώνη της μέχρι τα 12 ν.μ., όπως προβλέπει το Δίκαιο της Θάλασσας και όπως έχει πράξει το σύνολο σχεδόν των παράκτιων κρατών της διεθνούς κοινότητας, της Τουρκίας συμπεριλαμβανομένης (σε Εύξεινο Πόντο και Ανατολική Μεσόγειο).
Οριοθέτηση της Ηπειρωτικής Υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου	Θεωρεί ότι η το Πρακτικό της Βέρνης του 1976 (στην οποία Ελλάδα και Τουρκία αποφάσισαν να διεξαγάγουν διαπραγματεύσεις με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με την οριοθέτηση της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας και ανέλαβαν τη δέσμευση να απέχουν από κάθε πρωτοβουλία ή πράξη που αφορά την ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου), εξακολουθεί να ισχύει και οι όροι της είναι δεσμευτικοί και για τις δύο χώρες.	<p>Το Πρακτικό της Βέρνης τερματίστηκε το 1981 λόγω των συνεχών παλινδρομιών και της αδιαλλαξίας στάσης της Τουρκίας. Από τον Μάρτιο του 2002, διερευνάται εάν και κατά πόσον υπάρχει κοινό έδαφος και συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την έναρξη διαπραγματεύσεων που θα μπορούσαν ενδεχομένως να καταλήξουν σε συμφωνία για την υφαλοκρηπίδα. Εάν δεν βρεθεί κοινό έδαφος, προκειμένου να μη διαιωνισθεί η διαφορά η Ελλάδα θα παραπέμψει το ζήτημα στο ΔΔΧ.</p> <p>Οι θέσεις της Ελλάδας επί της ουσίας του ζητήματος της υφαλοκρηπίδας και των ορίων αυτής, βασίζονται στις προβλέψεις του ισχύοντος δικαίου της θάλασσας, συμβατικού και εθιμικού.</p> <p>Στο πλαίσιο αυτό, ζήτημα οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας τίθεται μόνο μεταξύ των αντικείμενων ακτών των ελληνικών νησιών που βρίσκονται απέναντι από την Τουρκία και των τουρκικών ακτών.</p> <p>Ως προς τη μέθοδο οριοθέτησης, πάγια θέση της χώρας μας αποτελεί ότι η οριοθέτηση όλων των θαλασσιών ζωνών, συμπεριλαμβανομένης της υφαλοκρηπίδας, θα πρέπει να γίνει με βάση την αρχή της ίσης απόστασης/μέσης γραμμής.</p>

Πίνακας 5 Θέματα Αμφισβήτησης από την Τουρκία της Ελληνικής Κυριαρχίας στο Αιγαίο

⁷² <http://www.mfa.gov.tr> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

⁷³ <https://www.mfa.gr/zitimata-ellinotourkikon-sheseon/> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

ΘΕΜΑΤΑ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ	ΘΕΣΗ ΤΟΥΡΚΙΑΣ	ΘΕΣΗ ΕΛΛΑΔΑΣ
<p>Στρατιωτικοποίηση των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου σε αντίθεση με τις διατάξεις των διεθνών συμφωνιών.</p>	<p>Η Ελλάδα παραβιάζει το καθεστώς των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου, στρατιωτικοποιώντας τα από τη δεκαετία του 1960, κατά παράβαση των συμβατικών της υποχρεώσεων. Επιδιώκει επίσης να αποτρέψει την παραπομπή μιας διαφοράς σχετικά με την στρατιωτικοποίηση των νησιών στο Διεθνές Δικαστήριο.</p>	<p>Ο εξοπλισμός Λήμνου και Σαμοθράκης έχει αναγνωρισθεί από την Τουρκία μέσω της επιστολής που απηύθυνε στον έλληνα Πρωθυπουργό στις 6 Μαΐου 1936 ο τότε Τούρκος Πρέσβης στην Αθήνα Roussen Esref, κατόπιν οδηγιών της Κυβέρνησής του. Η Τουρκική Κυβέρνηση επανέλαβε αυτή τη θέση, όταν ο τότε Υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας, Rustu Aras, απευθυνόμενος προς την Τουρκική Εθνοσυνέλευση με την ευκαιρία της κύρωσης της Συμβάσεως του Montreux, αναγνώρισε ανεπιφύλακτα το νόμιμο δικαίωμα της Ελλάδας να εγκαταστήσει στρατεύματα στη Λήμνο και τη Σαμοθράκη.</p> <p>Στο υπόλοιπο Αιγαίο η Τουρκία παραβιάζει συστηματικώς τον ελληνικό εθνικό εναέριο χώρο και υπερίπταται με στρατιωτικά αεροσκάφη, συχνά οπλισμένα, ελληνικών νησιών του Αιγαίου και μάλιστα κατοικημένων, γεγονός που έχει ιδιαίτερη σημασία όσον αφορά ζητήματα ασφάλειας. Επιπλέον, κατά τις τελευταίες δεκαετίες, διατηρεί σημαντικές στρατιωτικές μονάδες με εναέρια μέσα και αποβατικά σκάφη σε περιοχές της ακτής της Μικράς Ασίας, που ευρίσκονται έναντι των ελληνικών νησιών, γεγονός που συνιστά σοβαρή απειλή κατά της Ελλάδας.</p> <p>Η προαναφερόμενη κατάσταση πραγμάτων, συνδυαζόμενη με την απειλή πολέμου (casus belli) και τη γενικότερη αναθεωρητική τάση της Τουρκίας ως προς το εδαφικό και νομικό καθεστώς των ελληνικών νησιών που ορίζεται από διεθνείς συνθήκες και το διεθνές δίκαιο γενικότερα, υποχρεώνει και νομιμοποιεί την Ελλάδα να προβεί στην αναγκαία αμυντική προπαρασκευή που θα της επιτρέψει να ασκήσει, εάν παραστεί ανάγκη, το δικαίωμα της νόμιμης άμυνας, το οποίο προβλέπεται από το άρθρο 51 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, και να προστατεύσει τα ελληνικά νησιά.</p>

Πίνακας 5 Θέματα Αμφισβήτησης από την Τουρκία της Ελληνικής Κυριαρχίας στο Αιγαίο

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΘΕΣΗ ΤΟΥΡΚΙΑΣ	ΘΕΣΗ ΕΛΛΑΔΑΣ
<p>Προβλήματα σχετικά με τον Εναέριο Χώρο.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η μη υποβολή σχεδίων πτήσης από τα τουρκικά στρατιωτικά αεροσκάφη δεν αποτελεί "παραβίαση του ελληνικού FIR". • Η ελληνική κατάχρηση της ευθύνης του FIR αποτελεί εκδήλωση του ισχυρισμού της Ελλάδας για "de facto κυριαρχία" σε ολόκληρο τον εναέριο χώρο του Αιγαίου. • Ο δηλωμένος εθνικός εναέριος χώρος των 10 ΝΜ αποτελεί τμήμα του διεθνούς εναέριου χώρου. 	<ul style="list-style-type: none"> • Σύμφωνα με τους κανόνες του ICAO και τη διεθνή πρακτική, η Ελλάδα απαιτεί, για λόγους ασφάλειας των πολιτικών πτήσεων, όπως όλα τα αεροσκάφη, πολιτικά και στρατιωτικά, υποβάλουν σχέδια πτήσεως πριν από την είσοδό τους στο FIR Αθηνών. • Το FIR Αθηνών οριοθετήθηκε στο πλαίσιο των περιοχικών συνδιασκέψεων αεροναυτιλίας Ευρώπης των ετών 1950, 1952 και 1958. Η Τουρκία ήταν εξ αρχής παρούσα στις παραπάνω συνδιασκέψεις και αποδέχθηκε τον καθορισμό του εναέριου χώρου για τον οποίο υπεύθυνη ορίστηκε η Ελλάδα. • Ο ισχυρισμός της Τουρκίας περί αντιθέσεως του εύρους του ελληνικού εθνικού εναέριου χώρου προς το διεθνές δίκαιο είναι αβάσιμος για τους εξής λόγους: <ul style="list-style-type: none"> α) Δεδομένου ότι ο «δικαιούμενος το μείζον, δικαιούται και το έλασσον», η άσκηση κυριαρχίας στον εναέριο χώρο μέχρι τα 10 ν.μ. είναι απολύτως νόμιμη, αφού δεν υπερβαίνει τα 12 ν.μ. που ορίζει το δίκαιο της θάλασσας ως ανώτατο όριο του εύρους της αιγιαλίτιδας ζώνης και του εθνικού εναέριου χώρου, β) Η Ελλάδα έχει προβεί στη γνωστοποίηση της σχετικής νομοθεσίας, γ) Η Τουρκία, από το 1931 και για πολλές δεκαετίες αποδεχόταν το εύρος των 10 ν.μ. του ελληνικού εθνικού εναέριου χώρου χωρίς ουδεμία διαμαρτυρία ή αμφισβήτηση, γεγονός που θεμελιώνει κατά το διεθνές δίκαιο σιωπηρή αποδοχή. Το σχετικό Προεδρικό Διάταγμα εφαρμόστηκε από το 1931 ομοιόμορφα, χωρίς οποιαδήποτε διαμαρτυρία όσον αφορά στη νομική του βάση.

Πίνακας 5 Θέματα Αμφισβήτησης από την Τουρκία της Ελληνικής Κυριαρχίας στο Αιγαίο

ΘΕΜΑΤΑ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ	ΘΕΣΗ ΤΟΥΡΚΙΑΣ	ΘΕΣΗ ΕΛΛΑΔΑΣ
Ιδιοκτησιακό καθεστώς νησιών, νησίδων και βραχονησίδων.	Υπάρχουν πολλά μικρά νησιά, νησίδες και βραχονησίδες στο Αιγαίο τα οποία δεν παραχωρήθηκαν στην Ελλάδα με διεθνείς συνθήκες και απαιτούνται διαπραγματεύσεις για να οριστεί το ιδιοκτησιακό καθεστώς τους.	<p>Το διεθνές νομικό πλαίσιο, με το οποίο ρυθμίστηκαν τα θέματα κυριαρχίας στην περιοχή του Αιγαίου μετά τους Παγκόσμιους Πολέμους (Συνθήκες Λωζάννης 1923 και Παρισίων 1947) είναι απολύτως σαφές και αδιαμφισβήτητο. Τα θαλάσσια σύνορα μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας είναι σαφώς οριοθετημένα, βάσει των κάτωθι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πρωτόκολλο των Αθηνών της 26ης Νοεμβρίου 1926. • Συμφωνία της 4ης Ιανουαρίου 1932 και του Πρωτοκόλλου της 28ης Δεκεμβρίου 1932 μεταξύ Ιταλίας και Τουρκίας • Αρχή της ίσης απόστασης / μέσης γραμμής, σύμφωνα με την κλασική νομοθεσία η οποία ενσωματώνεται στο άρθρο 15 της Σύμβασης του Δικαίου της Θάλασσας και στο άρθρο 12 παράγραφος 1 της Σύμβασης της Γενεύης για την Αιγιαλίτιδα Ζώνη και την Συνοριακή Ζώνη. <p>Οι τυχόν αμφισβητήσεις της Τουρκίας σχετικά με το ανωτέρω περιγραφόμενο υφιστάμενο καθεστώς είναι αβάσιμες και αντιβαίνουν στη διεθνή νομοθεσία. Οι συμφωνίες οριοθέτησης είναι απολύτως ισχυρές και δεσμεύουν την Τουρκία, ενώ για τις περιφέρειες για τις οποίες δεν υπάρχει συμφωνία για τη θαλάσσια σύνορα εφαρμόζεται η αρχή της ίσης αποστάσεως / μέσης γραμμής βάσει της συνήθους νομοθεσίας που ισχύει έναντι όλων.</p>
Περιοχή Έρευνας και Διάσωσης.	Δεν έχει από κοινού προσδιοριστεί από τα δύο κράτη.	Η Τουρκία το 1988 όρισε ως περιοχή ευθύνης της για παροχή υπηρεσιών έρευνας και διάσωσης, περιοχή που περιλαμβάνει τμήμα του FIR Αθηνών μέχρι το μέσο περίπου του Αιγαίου, εγκλωβίζοντας μεγάλο τμήμα της ελληνικής επικράτειας εντός τουρκικής περιοχής έρευνας και διάσωσης, παραβιάζοντας την κυριαρχία της Ελλάδας, τις σχετικές Διεθνείς Συμβάσεις και τις ελληνικές αρμοδιότητες εκχωρημένες από τον ICAO. Επίσης, έρχεται σε αντίθεση με την γενική διεθνή πρακτική, αλλά και τις συστάσεις του IMO και ICAO, που περιλαμβάνονται στο Διεθνές Εγχειρίδιο Αεροναυτικής και Ναυτικής Έρευνας και Διάσωσης.

Πίνακας 5 Θέματα Αμφισβήτησης από την Τουρκία της Ελληνικής Κυριαρχίας στο Αιγαίο

3.4 Επεισόδια-Συμβάντα

1. Το 1976 είναι η χρονιά που εντοπίζονται κοιτάσματα πετρελαίου στον Πρίνο (στην θαλάσσια περιοχή πλησίον της νήσου Θάσου). Το χρονικό διάστημα από 06 έως 15 Αυγούστου 1976, το ερευνητικό σκάφος της Τουρκίας «Σισμίκ» ("SISMIK 1"), ιδιοκτησίας του τουρκικού υπουργείου ενέργειας, πραγματοποιεί σεισμολογικές έρευνες στη θαλάσσια περιοχή μεταξύ Αγίου Ευστρατίου, Λέσβου και μικρασιατικών ακτών παραβιάζοντας την ελληνική υφαλοκρηπίδα. Η ελληνική κυβέρνηση αντιδρά δια της διπλωματικής οδού και καταθέτει προσφυγή στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ και στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης απαιτώντας την πολιτική καταδίκη της Τουρκίας καθώς επίσης να ληφθούν ασφαλιστικά μέτρα.

2. Την 19^η Φεβρουαρίου 1987 η ελληνική κυβέρνηση εγκρίνει την αίτηση επέκτασης των ερευνών για πετρέλαιο στα 10 ναυτικά μίλια ανατολικά της Θάσου που είχε υποβάλει η αμερικανοκαναδική εταιρεία «Ντένισον» ("Denison"). Επ' αφορμή της ανακοίνωσης, ένα μήνα αργότερα, την 19^η Μαρτίου 1987 το πλοίο ερευνών «Πίρι Ρέις» ("K. Piri Reis") ιδιοκτησίας του πανεπιστημίου «Ντοκούζ Εϊγιούλ» ("Dokuz Eylul") πλέει συνοδεία πολεμικών πλοίων από το στενό της Ίμβρου προς το Αιγαίο πραγματοποιώντας περιβαλλοντικές έρευνες. Δεδομένου ότι η Ελλάδα δεν επρόκειτο να ανεχθεί εκ νέου οποιαδήποτε προσέγγιση στην ελληνική υφαλοκρηπίδα, δημιουργείται ένταση που αρχικά εκτονώνεται με την εντολή της Τουρκίας που ζήτησε από το πλοίο να επιστρέψει στην Κωνσταντινούπολη. Το αμέσως όμως προσεχές διάστημα, η τουρκική κυβέρνηση ανακοινώνει η υφαλοκρηπίδα της φθάνει μέχρι τα μέσα του Αιγαίου και ότι θα πραγματοποιηθούν έρευνες στη θαλάσσια περιοχή μεταξύ Λήμνου, Σαμοθράκης, Άθωνος και Σκύρου. Σταδιακά η ένταση αυξάνεται με την κινητοποίηση των ενόπλων δυνάμεων των δύο χωρών και κορυφώνεται τις πρωινές ώρες της 28^{ης} Μαρτίου με την έξοδο από τον Ελλησποντο του ερευνητικού σκάφους "SISMIK 1". Θα ακολουθήσει η παρέμβαση της Αμερικής στην Τουρκία, με τον Τούρκο Πρωθυπουργό Τουργκούτ Οζάλ (Halil Turgut Özal) να ανακοινώνει ότι το πλοίο θα παραμείνει σε τουρκικά χωρικά ύδατα και η ένταση ν' αποκλιμακώνεται.

3. Την 25^η Δεκεμβρίου 1995 προσαράζει σε αβαθή ύδατα κοντά στην βραχονησίδα Ανατολική Ίμια το τουρκικό φορτηγό πλοίο «Φιγκέν Ακάτ» (Figen Akat) και εκπέμπει σήμα κινδύνου. Ο πλοίαρχος του υποστηρίζει ότι βρίσκεται σε τουρκική περιοχή και αρνείται την βοήθεια από τις ελληνικές αρχές. Τελικά, την 28^η Δεκεμβρίου 1995 το πλοίο αποκολλείται από δύο ελληνικά ρυμουλκά και οδηγείται στο λιμάνι Γκιούλουκ (Güllük) της Τουρκίας.

4. Το πρωί της 28^{ης} Δεκεμβρίου 1995 συντρίβεται ένα τουρκικό μαχητικό αεροσκάφος μετά από εμπλοκή με ελληνικά μαχητικά, στα ελληνικά χωρικά ύδατα στην περιοχή της Λέσβου. Ο Τούρκος πιλότος διασώζεται με τη συνδρομή των ελληνικών αρχών. Την 29^η Δεκεμβρίου 1995 το Τουρκικό Υπουργείο Εξωτερικών επιδίδει ρηματική διακοίνωση στο αντίστοιχο ελληνικό,

μέσα στην οποία αναφέρεται ότι οι βραχονησίδες Ίμια ανήκουν στην Τουρκία. Την 09^η Ιανουαρίου 1996 το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών απαντά με απόρριψη της διακοίνωσης.

5. Την 27^η Ιανουαρίου 1996, δημοσιογράφοι της τουρκικής εφημερίδας «Χουριέτ» (“Hurriyet”) μεταβαίνουν με ελικόπτερο στην βραχονησίδα Μικρή Ίμια (Ανατολική), υποστέλλουν την ελληνική σημαία που επήρε την προηγούμενη ο Δήμαρχος Καλύμνου, και υψώνουν την τουρκική. Την 28^η Ιανουαρίου 1996, το Παράκτιο Περιπολικό «Αντωνίου» κατεβάζει την τουρκική σημαία και υψώνει την ελληνική. Την επομένη, η ένταση στην περιοχή κλιμακώνεται με παραβίαση των ελληνικών χωρικών υδάτων από τουρκικά πολεμικά πλοία, προσέγγιση μεγάλου αριθμού μονάδων του ελληνικού στόλου, και την τουρκική κυβέρνηση να ζητά διαπραγματεύσεις προκειμένου να καθορισθεί, το καθεστώς των βραχονησίδων στο Αιγαίο. Η Ελλάδα αντιδρά με διαβήματα στην Αμερική και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Την 05.30 της 31^{ης} Ιανουαρίου 1996 διαπιστώνεται η ύπαρξη τούρκικών ειδικών δυνάμεων στην Μεγάλη Ίμια (Δυτική) από ελικόπτερο του πολεμικού ναυτικού το οποίο στη συνέχεια πέφτει και συντρίβεται στη θάλασσα. Τις επόμενες ώρες αποκλιμακώνεται η ένταση μετά από παρέμβαση της Αμερικής προς τους ηγέτες των δύο χωρών, με την αποχώρηση από την περιοχή των στρατιωτικών δυνάμεων.

6. Το χρονικό διάστημα μεταξύ 29 Ιουνίου έως 01 Ιουλίου 2010 το ωκεανογραφικό πλοίο του τουρκικού πολεμικού ναυτικού «Τσεσμέ» (Çesme) πραγματοποιεί υποθαλάσσιες έρευνες στην ελληνική υφαλοκρηπίδα σε απόσταση 8 ναυτικών μιλίων νότια από τις ελληνικές ακτές της Θράκης, με την συνοδεία τουρκικών ακταιωρών.

7. Την 12^η Φεβρουαρίου 2018, η τουρκική ακταιωρός «Ουμούτ» (Umüt), εμβολίζει ελληνικό σκάφος του λιμενικού σώματος που εκτελούσε περιπολία στην θαλάσσια περιοχή των Ιμίων.

8. Πέραν των ανωτέρω επεισοδίων, η Τουρκία διατηρεί το κλίμα αμφισβήτησης των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας στο Αιγαίο, προκαλώντας καθημερινά επεισόδια, που σχετίζονται κυρίως με:

α. Παραβιάσεις του Εθνικού Εναέριου Χώρου και παραβάσεις των κανόνων ασφαλείας.

β. Μη τήρηση των Διεθνών Κανονισμών προς Αποφυγή Συγκρούσεων στη θάλασσα (ΔΚΑΣ)⁷⁴ και του καθεστώτος της Αβλαβούς Διέλευσης.

γ. Παραβίαση των εθνικών χωρικών υδάτων και μη συμμόρφωση με τις υποδείξεις των ελληνικών αρχών.

⁷⁴ Δημαράκης & Ντούνης, 2006.

δ. Παρενόχληση στις κινήσεις πολιτικών αεροσκαφών, ελικοπτερίων, πολεμικών πλοίων, ερευνητικών και αλιευτικών σκαφών.

ε. Άρνηση συμμόρφωσης σχετικά με την μη έγκριση από τις ελληνικές αρχές περιοχών που η Τουρκία θέλει να δεσμεύσει εντός του ελληνικού FIR.

στ. Άρνηση παροχής βοήθειας από εμπορικά πλοία τουρκικών συμφερόντων ή από πιλότους της τουρκικής Πολεμικής Αεροπορίας που βρίσκονται σε κίνδυνο (σε περιπτώσεις προσάραξης πλοίων ή πτώσης αεροσκαφών) λόγω μη αναγνώρισης της ελληνικής αρμοδιότητας έρευνας και διάσωσης σε περιοχές του Αιγαίου Ανατολικά του 25^{ου} παραλλήλου.

3.5 Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου

1. Ο Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου (NATO - North Atlantic Treaty Organization) που αποτελεί μια στρατιωτική αμυντική συμμαχία χωρών της Δύσης, έχει ως σκοπό την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των χωρών-μελών σε διάφορους τομείς (στρατιωτικό, πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, μορφωτικό), την προώθηση των γεωπολιτικών συμφερόντων και την αποτροπή της ένοπλης επίθεσης εναντίον κάποιας χώρας-μέλους από άλλες χώρες. Στην συμμαχία αυτή έχουν προσχωρήσει η Ελλάδα και η Τουρκία από το 1952.

2. Για την συμμαχία, οι χώρες που είναι μέλη της είναι αυτονόητο ότι δεν θα καταφεύγουν σε απειλές πολέμου μεταξύ τους (όπως πράττει η Τουρκία κατά της Ελλάδας) σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Βορειοατλαντικό Σύμφωνο της 04^{ης} Απριλίου 1949⁷⁵:

α. Τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν, όπως ορίζεται στον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, να διευθετήσουν κάθε διεθνή διαμάχη στην οποία μπορούν να συμμετάσχουν με ειρηνικά μέσα κατά τρόπο που να μην τίθεται σε κίνδυνο η διεθνής ειρήνη, ασφάλεια και δικαιοσύνη και να απέχουν από τις διεθνείς τις σχέσεις από την απειλή ή τη χρήση βίας με οποιοδήποτε τρόπο ασυμβίβαστο με τους σκοπούς των Ηνωμένων Εθνών. (Άρθρο 1)

β. Τα συμβαλλόμενα μέρη θα συμβάλουν στην περαιτέρω ανάπτυξη ειρηνικών και φιλικών διεθνών σχέσεων, ενισχύοντας τους ελεύθερους θεσμούς τους, βελτιώνοντας την κατανόηση των αρχών στις οποίες βασίζονται αυτά τα θεσμικά όργανα και προωθώντας συνθήκες σταθερότητας και ευημερίας. Θα επιδιώξουν να εξαλείψουν τις συγκρούσεις στις διεθνείς οικονομικές τους πολιτικές και θα ενθαρρύνουν την οικονομική συνεργασία μεταξύ οποιωνδήποτε ή όλων αυτών. (Άρθρο 2)

⁷⁵ https://www.nato.int/cps/ic/natohq/official_texts_17120.htm (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

γ. Τα συμβαλλόμενα μέρη διαβουλεύονται μεταξύ τους οποτεδήποτε, κατά τη γνώμη οποιουδήποτε, απειλείται η εδαφική ακεραιότητα, η πολιτική ανεξαρτησία ή η ασφάλεια οποιουδήποτε από τα αυτά. (Άρθρο 4)

3. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, το ΝΑΤΟ δεν παρεμβαίνει ουσιαστικά σε θέματα που αφορούν τις δύο χώρες. Η συμμαχία ενδιαφέρεται αποκλειστικά για τα σύνορά της, παραβλέποντας τα εθνικά σύνορα και τις διαμάχες ένεκα αυτών μεταξύ των κρατών-μελών της. Η Τουρκία, μέσω του ΝΑΤΟ προσπαθεί να προβάλει τις διεκδικήσεις τις στο Αιγαίο μέσα από χάρτες που εκδίδει και να αναδειχθεί ως χώρα που ελέγχει κατά το ήμισυ την περιοχή του Αιγαίου Πελάγους.

3.6 Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

1. Η Ελλάδα και η Τουρκία συγκαταλέγονται μεταξύ των 51 ιδρυτικών μελών του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) από τις 24 Οκτωβρίου 1945. Ο ΟΗΕ ή ΗΕ είναι ένας διεθνής οργανισμός απόγονος της Κοινωνίας των Εθνών (ΚΤΕ) που αποτέλεσε απαίτηση των εθνών για τη διεθνή ειρήνη μετά από τις θηριωδίες του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Στοχεύει στην συνεργασία, στο Διεθνές Δίκαιο, στην ασφάλεια, στην οικονομική ανάπτυξη και στην πολιτική ισότητα.

2. Ως εκ τούτου, η απειλή για πόλεμο ("Casus belli") της Τουρκίας έρχεται σε αντίθεση με τα αναγραφόμενα στον καταστατικό χάρτη του Ηνωμένων Εθνών⁷⁶ που υπογράφηκε την 26^η Ιουνίου 1945 και ισχύει από την 24^η Οκτωβρίου 1945:

α. Σκοποί των Ηνωμένων Εθνών: «Να διατηρούν τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, και για να επιτευχθεί αυτό: Να παίρνουν αποτελεσματικά συλλογικά μέτρα για να προλαβαίνουν και να απομακρύνουν κάθε απειλή της ειρήνης και για να καταστέλλουν κάθε επιθετική ενέργεια ή άλλης μορφής παραβίαση της ειρήνης και να επιτυγχάνουν, με ειρηνικά μέσα και σύμφωνα με τις αρχές της δικαιοσύνης και του διεθνούς δικαίου, διευθέτηση ή διακανονισμό διεθνών διαφορών ή καταστάσεων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε διατάραξη της ειρήνης» (Κεφάλαιο 1/Άρθρο 1/Παράγραφος 1).

β. «Όλα τα Μέλη θα ρυθμίζουν τις διεθνείς διαφορές τους με ειρηνικά μέσα, έτσι ώστε να μην μπαίνουν σε κίνδυνο η διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, καθώς και η δικαιοσύνη» (Κεφάλαιο 1/Άρθρο 2/Παράγραφος 3).

⁷⁶ https://unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=14&Itemid=10 (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

γ. «Όλα τα Μέλη στις διεθνείς τους σχέσεις θα απέχουν από την απειλή ή τη χρήση βίας, που εκδηλώνεται εναντίον της εδαφικής ακεραιότητας ή της πολιτικής ανεξαρτησίας οποιουδήποτε κράτους είτε με οποιαδήποτε άλλη ενέργεια ασυμβίβαστη προς τους Σκοπούς των Ηνωμένων Εθνών» (Κεφάλαιο 1/Άρθρο 2/Παράγραφος 4).

3. Γενικότερα ο ΟΗΕ δεν λαμβάνει θέση σχετικά με τα δικαιώματα των κρατών-μελών βάσει των συνθηκών στις οποίες είναι συμβαλλόμενα μέρη ή βάσει του γενικού διεθνούς δικαίου. Ως εκ τούτου, αιτήματα χωρών για επίλυση σχετικών διαφορών στα οποία γίνεται αποδέκτης απαντώνται με παραίνεση για ειρηνική επίλυση, εξομάλυνση της έντασης και προσφυγή σε διεθνή δικαστήρια. Ενδεικτική είναι η περίπτωση της παραβίασης των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας επί της υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο το 1976 με το τουρκικό ερευνητικό σκάφος "SISMİK 1", όταν μετά από αίτημα της ελληνικής κυβέρνησης, συγκλήθηκε το συμβούλιο ασφαλείας του ΟΗΕ το οποίο εν τέλει καλούσε τις κυβερνήσεις των δύο χωρών:

α. Να ασκήσουν αυτοσυγκράτηση στην παρούσα κατάσταση.

β. Να κάνουν οτιδήποτε υπό την εξουσία τους προκειμένου να μειώσουν τις παρούσες εντάσεις.

γ. Να επαναλάβουν απευθείας συνομιλίες για τις διαφορές τους ώστε να βρεθούν αμοιβαίως αποδεκτές λύσεις.

δ. Να απευθυνθούν στο Διεθνές Δικαστήριο ως κατάλληλο δικαιοδοτικό μέσο για τον διακανονισμό των εναπομεινουσών νομικών διαφορών οι οποίες προσδιορίζονται προς την παρούσα διαφορά.

4. Η Ελλάδα προσέφυγε στο διεθνές δικαστήριο, χωρίς αποτέλεσμα, καθόσον η Τουρκία δεν προσήλθε και άρα δεν υπήρχε η απαιτούμενη συναίνεση των δύο πλευρών.

3.7 Ευρωπαϊκή Ένωση

1. Η Ελλάδα από την 01^η Ιανουαρίου 1981, αποτελεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) . Τα σύνορα της Ελλάδας που προς το παρόν αποτελούν και τα νοτιοανατολικά σύνορα της ΕΕ, καθόσον η Τουρκία βρίσκεται υπό καθεστώς υποψήφιας χώρας από το 2004⁷⁷, πέραν την αμφισβήτησής τους από την δεύτερη, δέχονται μεγάλα κύματα προσφυγικών ροών από τα μικρασιατικά παράλια προς τα νησιά του Αιγαίου. Προς αντιμετώπιση των προσφυγικών ροών η ΕΕ συνδράμει με τις μονάδες και προσωπικό του Οργανισμού Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (FRONTEX) στα θαλάσσια σύνορα με την Τουρκία στο Αιγαίο.

⁷⁷ https://europa.eu/european-union/about-eu/history/2000-2009_el (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

2. Σχετικά με το συνοριακό καθεστώς στο Αιγαίο το έργο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δια μέσου της Επιτροπής είναι⁷⁸:

α. Να υποστηρίζει το δομημένο και μη επιτόπιο διάλογο μεταξύ των δύο χωρών μέσω συναντήσεων υψηλού επιπέδου, ακαδημαϊκών και άλλων διεθνών οργανώσεων, με στόχο την βελτίωση της διακυβέρνησης του θαλάσσιου χώρου, συμπεριλαμβανομένου του διαλόγου σε υποπεριφερειακό επίπεδο.

β. Να παρουσιάζει ανασκόπηση των υφιστάμενων συμφωνιών και οργανώσεων που σχετίζονται με τις θαλάσσιες υποθέσεις στο Μεσόγειο.

γ. Να διατυπώνει προτάσεις για την βελτίωση της διατομεακής συνεργασίας μεταξύ υφιστάμενων συμφωνιών και οργανώσεων.

δ. Να ενθαρρύνει τη θέσπιση και τη συντονισμένη εφαρμογή της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS).

ε. Να δρομολογεί μελέτη σχετικά με το κόστος και το όφελος όσον αφορά την δημιουργία θαλάσσιων ζωνών.

3. Κινούμενη εντός του ανωτέρω πλαισίου, η ΕΕ σχετικά με την πολιτική που ακολουθεί η Τουρκία στο Αιγαίο επί του παρόντος προβαίνει μόνο σε φραστικές καταδίκες και συστάσεις⁷⁹ προς την Τουρκία προκειμένου να σεβαστεί το Διεθνές Δίκαιο και τις σχέσεις καλής γειτονίας, εξομαλύνοντας τις σχέσεις της με όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ.

⁷⁸ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2009.

⁷⁹ https://ec.europa.eu/commission/news/president-juncker-european-council-2018-mar-23_el (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

«ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΑΡΑΚΤΙΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ»

Είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι παράκτιες ζώνες/περιοχές της θάλασσας, δέχονται τις ανθρωπογενείς πιέσεις με ολοένα αυξανόμενο ρυθμό. Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελούν οι παράκτιες περιοχές της Μεσογείου στις οποίες διαβιούν περισσότερα από 150 εκατομμύρια άτομα και είναι μακράν ο μεγαλύτερος παγκόσμιος τουριστικός προορισμός, προσελκύνοντας σχεδόν το ένα τρίτο των τουριστών που μεταβαίνουν σε άλλη χώρα (343 εκατομμύρια από τα 980 εκατομμύρια παγκοσμίως το 2014, με πρόβλεψη που θα ανέρχεται στα 500 εκατομμύρια το 2030)⁸⁰. Αυτό οδηγεί στη συνεχή υποβάθμισή τους και στην απώλεια της βιοποικιλότητας των παράκτιων οικοσυστημάτων. Η ιδέα περί ολοκληρωμένης διαχείρισης αυτών των ευπαθών περιοχών, αναπτύχθηκε σταδιακά, και εξελίσσεται διαρκώς προκειμένου να δύναται να ανταποκριθεί στην πολυπλοκότητα των διαδικασιών που την διέπουν.

4.1 Σύμβαση της Βαρκελώνης

1. Αρχικά το 1974, το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Environment Programme - UNEP)⁸¹, καθιέρωσε ένα πρόγραμμα για τις θαλάσσιες περιοχές, προκειμένου να επιτευχθεί μια περιφερειακή προσέγγιση συντονισμένων ενεργειών που στοχεύουν στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Το Σχέδιο Δράσης για τη Μεσόγειο (Mediterranean Action Plan - MAP) ήταν η πρώτη πρωτοβουλία του UNEP που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος και έγινε το πρότυπο για τις άλλες θάλασσες ανά τον κόσμο. Μετά την έγκριση του Προγράμματος από τα Μεσογειακά κράτη και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα το 1975, προετοιμάστηκε μια σύμβαση-πλαίσιο για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος από τη ρύπανση με δύο συναφή πρωτόκολλα που θα παρείχαν την απαιτούμενη νομική βάση. Η εν λόγω Σύμβαση τίθεται προς υπογραφή στη Βαρκελώνη της Ισπανίας το 1976⁸² ⁸³ και επικεντρώνεται σε θέματα ρύπανσης που προκαλείται από την απόρριψη ουσιών από πλοία και αεροσκάφη, θέματα πρόληψης και καταπολέμησης αυτής. Περιλαμβάνει επίσης περιπτώσεις ρύπανσης προκαλούμενη από χερσαίες πηγές, από την εξερεύνηση και την εκμετάλλευση της υφαλοκρηπίδας, του πυθμένα και του υπεδάφους του, από το πετρέλαιο και άλλες επιβλαβείς ουσίες.

⁸⁰ Piante & Ody, 2015.

⁸¹ <http://web.unep.org/unepmap/who-we-are/mediterranean-action-plan> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

⁸² <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201102/volume-1102-I-16908-English.pdf> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

⁸³ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:21976A0216\(01\)&from=FI](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:21976A0216(01)&from=FI) (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

2. Η γεωγραφική κάλυψη της σύμβασης, αφορά μόνο τη θαλάσσια περιοχή της Μεσογείου με τους κόλπους και τις θάλασσες που περικλείονται: Δυτικά από τον μεσημβρινό του που διέρχεται από τον φάρο του Ακρωτηρίου «Εσπαρτέλ» (“Spartel”), στην είσοδο των Στενών του Γιβραλτάρ και ανατολικά κάτω από τα νότια όρια των Στενών των Δαρδανελίων μεταξύ των φάρων «Μεχμετζίκ» (“Mehmetcik”) και «Κουμκάλε» (“Kumkale”), χωρίς γενικά να περιλαμβάνει τα εσωτερικά ύδατα των συμβαλλομένων μερών.

3. Με την απόφαση του Συμβουλίου 77/585/ΕΟΚ⁸⁴ κατατέθηκε, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, η πράξη σύναψης της σύμβασης η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 2 Φεβρουαρίου 1979.

Contracting Parties	Signature	Ratification, Acceptance, Approval, or Accession	Entry into force
Albania	-	30/5/1990 Accession	29/6/1990
Algeria	-	16/2/1981 Accession	18/3/1981
Bosnia and Herzegovina	-	22/10/1994 Succession	1/3/1992
Croatia	-	12/6/1992 Succession	8/10/1991
Cyprus	16/2/1976	19/11/1979 Ratification	19/12/1979
Egypt	16/2/1976	24/8/1978 Approval	23/9/1978
France	16/2/1976	11/3/1978 Approval	10/4/1978
Greece	16/2/1976	3/1/1979 Ratification	2/2/1979
Israel	16/2/1976	3/3/1978 Ratification	2/4/1978
Italy	16/2/1976	3/2/1979 Ratification	5/3/1979
Lebanon	-	8/11/1977 Accession	12/2/1978
Libya	31/1/1977	31/1/1979 Ratification	2/3/1979
Malta	16/2/1976	30/12/1977 Ratification	12/2/1978
Monaco	16/2/1976	20/9/1977 Ratification	12/2/1978
Montenegro	-	19/11/2007 Accession	19/12/2007

Πίνακας 6 Σχέση Μεσογειακών Χωρών⁸⁵ με τη Σύμβαση της Βαρκελώνης

⁸⁴ Official Journal of the European Communities, 1977.

⁸⁵ <http://drustage.unep.org/unepmap/contracting-parties> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

Contracting Parties	Signature	Ratification, Acceptance, Approval, or Accession	Entry into force
Morocco	16/2/1976	15/1/1980 Ratification	15/2/1980
Slovenia	-	16/9/1993 Accession	15/3/1994
Spain	16/2/1976	17/12/1976 Ratification	12/2/1978
Syrian Arab Republic	-	26/12/1978 Accession	25/1/1979
Tunisia	25/5/1976	6/4/1981 Ratification	6/5/1981
Turkey	16/2/1976	16/3/1978 Ratification	15/4/1978
European Union	13/9/1976	Approval	

Πίνακας 6 Σχέση Μεσογειακών Χωρών με τη Σύμβαση της Βαρκελώνης

4. Στις 25 Φεβρουαρίου 1992⁸⁶ κατατίθεται ψήφισμα για τη μελλοντική κοινοτική πολιτική σχετικά με την ευρωπαϊκή παράκτια ζώνη, όπου το συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αναγνωρίζει ότι, συμπεριλαμβανομένων και των νησιών η παράκτια ζώνη, αποτελεί εύθραυστη και ζωτική κοινή κληρονομιά. Έχει κεφαλαιώδη σημασία η διασφάλιση της βιολογικής της πολυμορφίας, της αξίας της ως τοπίου, της περιβαλλοντικής ποιότητας και της ικανότητας στην υποστήριξη της ζωής, στην υγεία, στις οικονομικές δραστηριότητες και στην κοινωνική ευημερία. Συμπεραίνει ότι, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της επικουρικότητας, υπάρχει σαφής ανάγκη κοινοτικής στρατηγικής για ολοκληρωμένο προγραμματισμό και διαχείριση των παράκτιων ζωνών που να βασίζεται στις αρχές της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας και της υγιούς οικολογικής και περιβαλλοντικής πρακτικής.

5. Στο ίδιο πνεύμα κινούμενο το συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την 06^η Μαΐου 1994⁸⁷ υπογραμμίζει την ανάγκη να υπάρχει μια κοινοτική στρατηγική για την ολοκληρωμένη διαχείριση και διευθέτηση των παράκτιων ζωνών. Καλεί εκ νέου την Επιτροπή να προτείνει μια κοινοτική στρατηγική ολοκληρωμένης διαχείρισης του συνόλου των κοινοτικών ακτών, που θα παρέχει ένα πλαίσιο για τη διατήρηση και τη μακροπρόθεσμα βιώσιμη χρησιμοποίησή τους, ενώ συγχρόνως θα λαμβάνει υπόψη τα ειδικά προβλήματα και τις δυνατότητες των διαφόρων ζωνών. Τέλος, καλεί τα κράτη μέλη να ενισχύσουν περαιτέρω τις δικές τους προσπάθειες προκειμένου να επαυξήσουν την προστασία των παράκτιων ζωνών στο σύνολο της Κοινότητας.

⁸⁶ Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1992α.

⁸⁷ Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1994.

4.2 Σύμβαση για την Προστασία του Θαλασσίου Περιβάλλοντος και των Παρακτίων Περιοχών της Μεσογείου

1. Το 1995, και αφού έχει προηγηθεί η Διεθνής Διάσκεψη του Ρίο (1992), τα συμβαλλόμενα μέρη αποφάσισαν να αναθεωρήσουν το πολυετές πρόγραμμα δράσης και τη σύμβαση. Ως εκ τούτου, σχεδιάζεται η δεύτερη φάση του Σχεδίου Δράσης για τη Μεσόγειο (MAP Phase II)⁸⁸ λαμβάνοντας υπόψη τα επιτεύγματα και τις ελλείψεις του αρχικού MAP, ιδίως στο πλαίσιο των εξελίξεων των πολιτικών περιβαλλοντικής προστασίας σε διεθνές επίπεδο. Στις 10 Ιουνίου 1995 η σύμβαση τροποποιείται⁸⁹ και μετονομάζεται από «Σύμβαση για την Προστασία της Μεσογείου Θάλασσας από τη Ρύπανση» σε «Σύμβαση για την Προστασία του Θαλασσίου Περιβάλλοντος και των Παρακτίων Περιοχών της Μεσογείου». Το Σχέδιο Δράσης για την Προστασία του Θαλασσίου Περιβάλλοντος και την Αειφόρο Ανάπτυξη των Παρακτίων Περιοχών της Μεσογείου θέτει τους ακόλουθους στόχους:

α. Να διασφαλιστεί η αειφόρος διαχείριση των θαλάσσιων και των χερσαίων πόρων και να ενσωματωθεί το περιβάλλον στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη και στις πολιτικές χρήσης γης.

β. Να προστατευτεί το θαλάσσιο περιβάλλον και οι παράκτιες ζώνες, μέσω της πρόληψης της ρύπανσης και μέσω της μείωσης στο μέτρο του δυνατού, της εξάλειψης των εισροών ρύπων χρόνιων ή τυχαίων.

γ. Να προστατευτεί η φύση γενικότερα, να προστατευτούν και να ενισχυθούν τοποθεσίες οικολογικής ή πολιτιστικής αξίας.

δ. Να ενισχυθεί η αλληλεγγύη μεταξύ των μεσογειακών παράκτιων κρατών, προκειμένου να διαχειριστούν την κοινή κληρονομιά και τους πόρους τους προς όφελος των σημερινών και των μελλοντικών γενεών.

ε. Να συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

2. Η τροποποιημένη σύμβαση αποτελεί ένα επικαιροποιημένο κείμενο στο οποίο η γεωγραφική κάλυψή της δύναται να επεκταθεί στις παράκτιες περιοχές όπως θα προσδιοριστούν από κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μέσα στην ίδια του την επικράτεια, αλλά και σε οποιεσδήποτε περιοχές στις οποίες βρίσκουν εφαρμογή τα επισυναπτόμενα στην Σύμβαση Πρωτόκολλα. Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί το Πρωτόκολλο για την «Προστασία της Μεσογείου Θάλασσας από τη Ρύπανση από Χερσαίες Πηγές», στο πλαίσιο του οποίου η περιοχή εφαρμογής του επεκτείνεται στην υδρολογική λεκάνη της περιοχής της Μεσογείου, δηλαδή την περιοχή που περικλείεται από τους υδροκρίτες που βρίσκονται εντός της επικράτειας των συμβαλλομένων Μερών, τα νερά της οποίας αποστραγγίζονται προς την περιοχή της

⁸⁸ <http://web.unep.org/unepmap/who-we-are/mediterranean-action-plan> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

⁸⁹ <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=30r%2B7BeaSOo%3D&tabid=406&language=el-GR> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

Μεσογείου Θάλασσας. Περιλαμβάνονται επίσης τα υφάλμυρα νερά, τα παράκτια αλμυρά συμπεριλαμβανομένων των ελών και των παράκτιων λιμνοθαλασσών, καθώς και τα υπόγεια νερά που επικοινωνούν με τη Μεσόγειο Θάλασσα.

3. Πέραν των τροποποιήσεων για τις κατηγορίες ρύπανσης που αναφέρονται στην αρχική σύμβαση, συστήνεται η λήψη μέτρων για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και για ενέργειες που σχετίζονται με ρύπανση που προκύπτει από διασυνοριακές μεταφορές επικίνδυνων αποβλήτων και διάθεσής τους. Ορίζει επίσης, όπως τα Συμβαλλόμενα Μέρη να υιοθετήσουν νομοθεσία που να εφαρμόζει τη Σύμβαση και τα Πρωτόκολλα.

4. Τέλος, στην παράγραφο 3 του τροποποιημένου Άρθρου 4 περί «Γενικών Υποχρεώσεων», προκειμένου τα Συμβαλλόμενα Μέρη να προστατεύσουν το περιβάλλον και να συνεισφέρουν στη βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής της Μεσογείου Θάλασσας, θα αναλάβουν την υποχρέωση να προάγουν την ολοκληρωμένη διαχείριση παράκτιων ζωνών, λαμβάνοντας υπόψη την προστασία των περιοχών οικολογικού και αισθητικού ενδιαφέροντος και τη λογική χρήση των φυσικών πόρων.

5. Με την απόφαση του Συμβουλίου 1999/800/ΕΚ ⁹⁰ κατατέθηκε επίσης, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, η πράξη σύναψης πρωτοκόλλου για περιοχές ειδικής προστασίας και βιοποικιλότητας στη Μεσόγειο. Η τροποποιημένη πλέον σύμβαση, τίθεται σε ισχύ τη 09 Ιουλίου 2004, δύο χρόνια μετά την βασική πράξη σχετικά με την εφαρμογή στην Ευρώπη της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών.

Contracting Parties	Ratification, Acceptance, Approval, or Accession		Entry into force
Albania	26/07/2001	Acceptance	9/7/2004
Algeria	09/06/2004	Acceptance	9/7/2004
Bosnia and Herzegovina			-
Croatia	03/05/1999	Acceptance	9/7/2004
Cyprus	18/07/2003	Acceptance	9/7/2004
Egypt	11/02/2000	Acceptance	9/7/2004
France	29/03/2001	Approval	9/7/2004
Greece	10/03/2003	Approval	9/7/2004
Israel	29/09/2005	Ratification	29/10/2005

Πίνακας 7 Πράξεις Συμβαλλόμενων Μερών⁹¹ ως προς την τροποποίηση της Σύμβασης της Βαρκελώνης

⁹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A31999D0800> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

⁹¹ <http://drustage.unep.org/unepmap/contracting-parties> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

Contracting Parties	Ratification, Acceptance, Approval, or Accession		Entry into force
Italy	07/09/1999	Acceptance	9/7/2004
Lebanon	22/04/2009	Ratification	22/5/2009
Libya	12/01/2009	Ratification	11/2/2009
Malta	28/10/1999	Acceptance	9/7/2004
Monaco	11/04/1997	Acceptance	9/7/2004
Montenegro	19/11/2007	Accession	19/12/2007
Morocco	07/12/2004	Acceptance	6/1/2005
Slovenia	08/01/2003	Accession	9/7/2004
Spain	17/02/1999	Acceptance	9/7/2004
Syrian Arab Republic	10/10/2003	Accession	9/7/2004
Tunisia	01/06/1998	Acceptance	9/7/2004
Turkey	18/09/2002	Acceptance	9/7/2004
European Union	12/11/1999	Acceptance	9/7/2004

Πίνακας 7 Πράξεις Συμβαλλόμενων Μερών⁹² ως προς την τροποποίηση της Σύμβασης της Βαρκελώνης

4.3 Σύσταση για Εφαρμογή Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιων Ζωνών

1. Την 30^η Μαΐου 2002 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Κοινοβούλιο συνιστούν στα κράτη μέλη να κάνουν μια στρατηγική προσέγγιση της διαχείρισης των παράκτιων ζωνών τους, η οποία να βασίζεται⁹³:

α. Στην προστασία του παράκτιου περιβάλλοντος, με βάση την προσέγγιση ανά οικοσύστημα, η οποία διατηρεί την ακεραιότητα και τη λειτουργία του, και στοχεύει στην αιεφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων τόσο του θαλάσσιου όσο και του χερσαίου στοιχείου της παράκτιας ζώνης.

β. Στην αναγνώριση της απειλής που συνιστούν οι κλιματικές μεταβολές για τις παράκτιες ζώνες και των κινδύνων που συνεπάγεται η άνοδος της στάθμης των θαλασσών, καθώς και η αυξανόμενη συχνότητα και βιαιότητα των καταιγίδων.

γ. Σε κατάλληλα και οικολογικά υπεύθυνα μέτρα προστασίας των ακτών, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την προστασία παράκτιων οικισμών και της πολιτιστικής κληρονομιάς τους.

⁹² <http://drustage.unep.org/unepmap/contracting-parties> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

⁹³ Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2002.

δ. Στην παροχή βιώσιμων οικονομικών ευκαιριών και επιλογών απασχόλησης.

2. Η διαχείριση των παράκτιων ζωνών επισημαίνει ότι θα πρέπει να βασίζεται:

α. Σε μια ευρεία σφαιρική προοπτική (θεματική και γεωγραφική), η οποία λαμβάνει υπόψη την αλληλεξάρτηση και την ανομοιότητα των φυσικών συστημάτων και των ανθρώπινων δραστηριοτήτων που επηρεάζουν τις παράκτιες περιοχές.

β. Σε μια μακροπρόθεσμη προοπτική που λαμβάνει υπόψη την αρχή της προφύλαξης, καθώς και τις ανάγκες των σημερινών και των μελλοντικών γενεών.

γ. Σε μια προσαρμοστική διαχείριση στο πλαίσιο μιας σταδιακής διαδικασίας, η οποία διευκολύνει την προσαρμογή, αναλόγως της εξέλιξης των προβλημάτων και των γνώσεων. Αυτό συνεπάγεται την ανάγκη για μια υγιή επιστημονική βάση σε ό, τι αφορά την εξέλιξη της παράκτιας ζώνης.

δ. Στην τοπική ιδιαιτερότητα και τη μεγάλη ποικιλομορφία των ευρωπαϊκών παράκτιων ζωνών, ώστε να μπορούν να αντιμετωπίζονται οι πρακτικές ανάγκες τους με συγκεκριμένες λύσεις και ευέλικτα μέτρα.

ε. Την αξιοποίηση των φυσικών διαδικασιών και το σεβασμό της χωρητικότητας των οικοσυστημάτων, ώστε οι ανθρώπινες δραστηριότητες να καθίστανται μακροπρόθεσμα περισσότερο φιλικές προς το περιβάλλον, κοινωνικά υπεύθυνες και οικονομικά υγιείς.

στ. Στη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών (οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι, οργανώσεις που αντιπροσωπεύουν τους κατοίκους παράκτιων ζωνών, μη κυβερνητικές οργανώσεις και ο επιχειρηματικός τομέας) στη διαδικασία διαχείρισης, και βάσει κατανομής των αρμοδιοτήτων.

ζ. Στην υποστήριξη και τη συμμετοχή των αρμόδιων διοικητικών φορέων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, μεταξύ των οποίων θα πρέπει να δημιουργηθούν ή να διατηρηθούν κατάλληλοι δεσμοί με στόχο τη βελτίωση του συντονισμού των διαφόρων εν ισχύει πολιτικών. Συμπράξεις με τις περιφερειακές και τις τοπικές αρχές, καθώς και μεταξύ τους, θα πρέπει να συνάπτονται, όπου πρέπει.

η. Στη χρησιμοποίηση ενός συνδυασμού μέσων ικανού να διευκολύνει τη συνοχή μεταξύ στόχων τομεακών πολιτικών, αφενός, και σχεδιασμού και διαχείρισης, αφετέρου.

3. Προτρέπει επίσης τα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν, να εγκαινιάζουν ή να διατηρούν το διάλογο και να εφαρμόζουν τις υφιστάμενες συμβάσεις με

τις γειτονικές χώρες, συμπεριλαμβανομένων των κρατών μη μελών στην ίδια περιφερειακή θάλασσα, προκειμένου να καθιερώνουν μηχανισμούς για τον καλύτερο συντονισμό της αντιμετώπισης διασυνοριακών ζητημάτων.

4.4 Πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών της Μεσογείου

1. Σε συνέχεια των προαναφερθεισών συστάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και Κοινοβουλίου προς τα κράτη μέλη, εγκρίνεται την 21^η Ιανουαρίου 2008 στη συνδιάσκεψη των πληρεξουσίων, το Πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παρακτίων Ζωνών της Μεσογείου⁹⁴ (Integrated Coastal Zone Management - ICZM), το οποίο προέκυψε μετά από διαπραγματεύσεις που διεξήχθησαν στο πλαίσιο της Σύμβασης της Βαρκελώνης και είχαν εκκινήσει από το 2006.

2. Υπό αυτό το πλαίσιο, οι διατάξεις του πρωτοκόλλου οι οποίες καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα, πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή σε διάφορες διοικητικές βαθμίδες, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

3. Το Πρωτόκολλο ως κείμενο-πυλώνας για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών της Μεσογείου:

α. Ορίζει ως:

(1) «Παράκτια ζώνη», τη γεωμορφολογική περιοχή εκατέρωθεν της ακτογραμμής, στην οποία η αλληλεπίδραση μεταξύ του θαλάσσιου και του χερσαίου τμήματος αποκτά τη μορφή πολύπλοκων συστημάτων οικολογικών στοιχείων και πόρων, αποτελούμενων από βιοτικές και αβιοτικές συνιστώσες που συνυπάρχουν και αλληλεπιδρούν με τις ανθρώπινες κοινότητες και τις σχετικές κοινωνικο-οικονομικές δραστηριότητες.

(2) «Ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών», την δυναμική διαδικασία με σκοπό την αειφόρο διαχείριση και χρήση των παράκτιων ζωνών, κατά την οποία λαμβάνονται ταυτόχρονα υπόψη η ευπαθής φύση των παράκτιων οικοσυστημάτων και τοπίων, η ποικιλομορφία των δραστηριοτήτων και χρήσεων, οι αλληλεπιδράσεις τους, ο θαλάσσιος προσανατολισμός ορισμένων δραστηριοτήτων και χρήσεων και ο αντίκτυπός τους στο θαλάσσιο και το χερσαίο τμήμα.

β. Όπως στη Σύμβαση έτσι και στα συναπτόμενα σε αυτήν Πρωτόκολλα υπενθυμίζεται ότι δεν θίγει τα δικαιώματα, τις παρούσες και

⁹⁴ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2009.

μελλοντικές απαιτήσεις ή νομικές θέσεις οποιουδήποτε Μέρους για το δικαίωμα της θάλασσας, ιδίως όσον αφορά:

(1) Τη φύση και την έκταση των θαλάσσιων περιοχών.

(2) Την οριοθέτηση των θαλάσσιων περιοχών μεταξύ κρατών με αντικείμενες ή παρακείμενες ακτές.

(3) Το δικαίωμα και τις προϋποθέσεις για τη διέλευση από διώρυγες που χρησιμοποιούνται στη διεθνή ναυσιπλοΐα και το δικαίωμα της αβλαβούς διέλευσης από χωρικά ύδατα.

(4) Τη φύση και έκταση της δικαιοδοσίας του παράκτιου κράτους, του κράτους σημαίας ή του κράτους του λιμένα.

Ως εκ τούτου, καμία πράξη ή δραστηριότητα που αναλαμβάνεται με βάση το πρωτόκολλο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιων Περιοχών δεν συνιστά λόγο για να προβληθεί, να υποστηριχθεί ή να αμφισβητηθεί αξίωση επί της εθνικής κυριαρχίας ή δικαιοδοσίας.

γ. Δεν θίγει τις δραστηριότητες και τις εγκαταστάσεις εθνικής ασφάλειας και άμυνας: ωστόσο, όλα τα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούν ότι οι εν λόγω δραστηριότητες και εγκαταστάσεις πρέπει να λειτουργούν ή να δημιουργούνται, στο βαθμό που είναι εύλογο και εφικτό, με τρόπο σύμφωνο προς το παρόν πρωτόκολλο.

δ. Στοχεύει:

(1) Στην διευκόλυνση της αειφόρου ανάπτυξης των παράκτιων ζωνών μέσω του λογικού σχεδιασμού των δραστηριοτήτων, λαμβανομένου υπόψη ότι η οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη συνάδει με το περιβάλλον και τα τοπία.

(2) Στην διατήρηση των παράκτιων ζωνών προς όφελος των σημερινών και μελλοντικών γενεών.

(3) Στην εξασφάλιση της αειφόρου εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων, ιδίως όσον αφορά τα ύδατα.

(4) Στην διατήρηση της ακεραιότητας των παράκτιων οικοσυστημάτων και τοπιών και της γεωμορφολογίας των παράκτιων ζωνών.

(5) Στην αποτροπή ή/και μείωση των αποτελεσμάτων των φυσικών κινδύνων και ειδικότερα της αλλαγής του κλίματος, που μπορούν να προκληθούν από φυσικές αιτίες ή ανθρωπογενείς δραστηριότητες.

(6) Στην επίτευξη συνοχής μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών πρωτοβουλιών και μεταξύ όλων των αποφάσεων που λαμβάνονται από τις δημόσιες αρχές, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, οι οποίες επηρεάζουν τη χρήση των παράκτιων ζωνών.

ε. Έχει ως γενικές αρχές τα κάτωθι:

(1) Ο βιολογικός πλούτος και η φυσική δυναμική και λειτουργία της παλιρροιακής περιοχής και η συμπληρωματική και αλληλοεξαρτώμενη φύση του θαλάσσιου και του χερσαίου τμήματος που συναποτελούν μια ενιαία οντότητα λαμβάνονται ιδιαίτερος υπόψη.

(1) Όλα τα στοιχεία σχετικά με τα υδρολογικά, γεωμορφολογικά, κλιματολογικά, οικολογικά, κοινωνικοοικονομικά και πολιτιστικά συστήματα λαμβάνονται υπόψη με ολοκληρωμένο τρόπο, ώστε να μην σημειώνεται υπέρβαση της φέρουσας ικανότητας των παράκτιων ζωνών και να προλαμβάνονται οι αρνητικές επιπτώσεις λόγω φυσικών καταστροφών και ανάπτυξης.

(2) Κατά το σχεδιασμό και τη διαχείριση των παράκτιων ζωνών εφαρμόζεται προσέγγιση βασιζόμενη στα οικοσυστήματα, ώστε να εξασφαλίζεται αειφόρος ανάπτυξή τους.

(4) Διασφαλίζεται η κατάλληλη διακυβέρνηση, η οποία επιτρέπει στους τοπικούς πληθυσμούς και τα μέλη της κοινωνίας των πολιτών που ενδιαφέρονται για τις παράκτιες ζώνες επαρκή και έγκαιρη συμμετοχή τους σε μια διαφανή διαδικασία λήψης αποφάσεων.

(5) Διασφαλίζεται ο θεσμικός διατομεακός συντονισμός των διάφορων διοικητικών υπηρεσιών και των περιφερειακών και τοπικών αρχών, αρμόδιων για τις παράκτιες ζώνες.

(6) Διασφαλίζεται χάραξη χωροταξικών στρατηγικών, σχεδίων και προγραμμάτων που καλύπτουν την αστική ανάπτυξη και τις κοινωνικοοικονομικές δραστηριότητες, καθώς και άλλες σχετικές τομεακές πολιτικές.

(7) Λαμβάνονται υπόψη η πολλαπλότητα και η ποικιλομορφία των δραστηριοτήτων στις παράκτιες ζώνες και δίνεται προτεραιότητα, όπου είναι απαραίτητο, στις δημόσιες υπηρεσίες και δραστηριότητες που απαιτούν, από την άποψη της χρήσης και της θέσης, άμεση εγγύτητα με τη θάλασσα.

(8) Η κατανομή χρήσεων στο σύνολο των παράκτιων ζωνών είναι ισόρροπη και αποφεύγεται η περιττή συγκέντρωση και η υπερβολική αστική ανάπτυξη.

(9) Εκτελούνται προκαταρκτικές αξιολογήσεις των κινδύνων που συνδέονται με τις διάφορες ανθρωπογενείς δραστηριότητες και υποδομές, ώστε να αποτρέπεται ή να περιορίζεται ο αρνητικός αντίκτυπός τους στις παράκτιες ζώνες.

(10) Αποτρέπεται η ζημία στο παράκτιο περιβάλλον και, όταν συμβαίνει, λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα αποκατάστασης.

στ. Ως προς τις οικονομικές δραστηριότητες τα συμβαλλόμενα μέρη:

(1) Αποδίδουν τη δέουσα προσοχή στις οικονομικές δραστηριότητες που απαιτούν την άμεση εγγύτητα με τη θάλασσα.

(2) Εξασφαλίζουν ότι στις διάφορες οικονομικές δραστηριότητες ελαχιστοποιείται η χρήση των φυσικών πόρων και λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες των μελλοντικών γενεών.

(3) Εξασφαλίζουν ότι τηρείται ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτινων πόρων και περιβαλλοντικά ορθή διαχείριση των αποβλήτων.

(4) Διασφαλίζουν ότι η παράκτια και η θαλάσσια οικονομία είναι προσαρμοσμένες στην ευπαθή φύση των παράκτιων ζωνών και ότι οι πόροι της θάλασσας προστατεύονται από τη ρύπανση.

(5) Καθορίζουν τους δείκτες ανάπτυξης των οικονομικών δραστηριοτήτων για να εξασφαλίσουν βιώσιμη χρήση των παράκτιων ζωνών και να μειώσουν πιέσεις που υπερβαίνουν τη φέρουσα ικανότητά τους.

(6) Προωθούν κώδικες ορθής πρακτικής μεταξύ των δημοσίων αρχών, των οικονομικών παραγόντων και των μη κυβερνητικών οργανώσεων.

4. Λοιπά σημεία του πρωτοκόλλου που σχετίζονται με την άσκηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων των παράκτιων Κρατών πλησίον της θαλάσσιας συνοριακής τους γραμμής, αποτελούν τα εξής:

α. Χωροθέτηση και εκτέλεση των γεωργικών και βιομηχανικών δραστηριοτήτων ώστε να προστατεύονται τα παράκτια οικοσυστήματα και τα τοπία και να αποτρέπεται η ρύπανση της θάλασσας, των υδάτων, του αέρα και του εδάφους.

β. Αλιεία: Ανάγκη προστασίας των περιοχών αλιείας και εξασφάλιση ότι οι αλιευτικές πρακτικές είναι συμβατές με την αειφόρο εκμετάλλευση των φυσικών θαλάσσιων πόρων.

γ. Υδατοκαλλιέργεια: Ανάγκη προστασίας των περιοχών υδατοκαλλιέργειας και οστρακοκαλλιέργειας και έλεγχος της χρήσης των εισροών και της επεξεργασίας αποβλήτων.

δ. Χρήση συγκεκριμένων φυσικών πόρων:

(1) Έκδοση αδειας για τις δραστηριότητες ανασκαφής και εξόρυξης μεταλλευμάτων, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης του θαλάσσιου ύδατος σε εγκαταστάσεις αφαλάτωσης και εκμετάλλευσης πετρωμάτων.

(2) Ρύθμιση αμμοληψίας, συμπεριλαμβανόμενης της αμμοληψίας από ιζήματα του βυθού της θάλασσας και των ποταμών ή να την απαγορεύουν όπου είναι πιθανό να έχει επιπτώσεις στην ισορροπία των παράκτιων οικοσυστημάτων.

(3) Παρακολούθηση παράκτιων υδροφόρων στρωμάτων και των δυναμικών περιοχών επαφής ή διεπαφής μεταξύ γλυκού και αλμυρού ύδατος, που ενδέχεται να επηρεαστεί αρνητικά από την εξαγωγή υπόγειου ύδατος ή από απορρίψεις στο φυσικό περιβάλλον.

ε. Έγκριση για υποδομές, εγκαταστάσεις, εργασίες και δομές, ώστε ο αρνητικός αντίκτυπός τους στα παράκτια οικοσυστήματα, τα τοπία και τη γεωμορφολογία να ελαχιστοποιείται ή, όπου απαιτείται, να αντισταθμίζεται από μέτρα μη οικονομικού χαρακτήρα.

στ. Διεξαγωγή θαλασσιών δραστηριοτήτων με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η διατήρηση των παράκτιων οικοσυστημάτων σύμφωνα με τους κανόνες, τα πρότυπα και τις διαδικασίες των σχετικών διεθνών συμβάσεων.

ζ. Κατά τη χάραξη των εθνικών στρατηγικών, σχεδίων και προγραμμάτων και των μέσων διαχείρισης, ιδίως στους τομείς των μεταφορών, του τουρισμού, της αλιείας, των αποβλήτων και των υδάτων, να λαμβάνονται υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά του νησιωτικού περιβάλλοντος και την αναγκαιότητα να εξασφαλιστεί αλληλεπίδραση μεταξύ των νήσων.

η. Θέσπιση κατάλληλων χωροταξικών μέσων και μέτρων, συμπεριλαμβανόμενης της διαδικασίας του χωροταξικού σχεδιασμού, με σκοπό την προώθηση της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών, τη μείωση των οικονομικών πιέσεων, τη διατήρηση ανοικτών περιοχών και τη διευκόλυνση της δημόσιας πρόσβασης στη θάλασσα και κατά μήκος της ακτής.

θ. Επιδίωξη, απευθείας ή με τη βοήθεια του Οργανισμού ή των αρμόδιων διεθνών οργανισμών, σε διμερή ή πολυμερή βάση, να συντονίζονται, όπου απαιτείται, τις εθνικές στρατηγικές τους για τις παράκτιες

ζώνες και τα σχέδια και προγράμματά τους που αφορούν παρακείμενες παράκτιες ζώνες. Οι αντίστοιχοι εθνικοί διοικητικοί φορείς να συνεργάζονται για την επίτευξη του εν λόγω συντονισμού.

5. Την 06^η Ιουλίου 2010 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, την σύναψη του πρωτοκόλλου για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών της Μεσογείου, στη Σύμβαση για την προστασία του θαλασσιού περιβάλλοντος και των παρακτίων περιοχών της Μεσογείου⁹⁵ η οποία πλέον διαθέτει τα εξής επτά συνημμένα πρωτόκολλα :

Εικ. 12 Νομικό Πλαίσιο για το Σχέδιο Δράσης της Μεσογείου⁹⁶

α. Πρωτόκολλο για την πρόληψη και εξάλειψη της ρύπανσης της Μεσογείου θάλασσας από απόρριψη από πλοία και αεροσκάφη, ή από αποτέφρωση στη θάλασσα.

β. Πρωτόκολλο σχετικά με τη συνεργασία για την πρόληψη της ρύπανσης από πλοία και, σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, για την καταπολέμηση της ρύπανσης της Μεσογείου θάλασσας.

γ. Πρωτόκολλο για την προστασία της Μεσογείου θάλασσας από τη ρύπανση από χερσαίες πηγές και δραστηριότητες.

δ. Πρωτόκολλο σχετικά με τις ειδικά προστατευόμενες περιοχές και τη βιοποικιλότητα στη Μεσόγειο.

ε. Πρωτόκολλο για την προστασία της Μεσογείου θάλασσας από τη ρύπανση που προέρχεται από την εξερεύνηση και εκμετάλλευση της υφαλοκρηπίδας και του θαλάσσιου βυθού και του υπεδάφους του.

⁹⁵ Official Journal of the European Union, 2011.

⁹⁶MedPan and RAC/SPA, 2012.

στ. Πρωτόκολλο για την πρόληψη της ρύπανσης της Μεσογείου θάλασσας από τις διασυνοριακές μετακινήσεις επικίνδυνων αποβλήτων και τη διάθεσή τους.

ζ. Πρωτόκολλο για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων περιοχών στη Μεσόγειο.

Contracting Parties	Signature	Ratification, Acceptance, Approval, or Accession	Entry into force
Albania	-	4/5/2010 Accession	24/3/2011
Algeria	21/1/2008	-	-
Bosnia and Herzegovina	-	-	-
Croatia	21/1/2008	29/1/2013 Ratification	28/2/2013
Cyprus	-	-	-
Egypt	-	-	-
France	21/1/2008	29/10/2009 Approval	24/3/2011
Greece	21/1/2008	-	-
Israel	21/1/2008	1/2/2016 Ratification	2/3/2016
Italy	21/1/2008	-	-
Lebanon	-	1/8/2017 Accession	31/8/2017
Libya	-	-	-
Malta	21/1/2008	-	-
Monaco	21/1/2008	-	-
Montenegro	21/1/2008	9/1/2012 Ratification	8/2/2012
Morocco	21/1/2008	21/9/2012 Ratification	21/10/2012
Slovenia	21/1/2008	1/12/2009 Ratification	24/3/2011
Spain	21/1/2008	22/6/2010 Ratification	24/3/2011
Syrian Arab Republic	21/1/2008	22/2/2011 Ratification	24/3/2011
Tunisia	21/1/2008	-	-
Turkey	-	-	-
European Union	16/1/2009	29/9/2010 Approval	24/3/2011

Πίνακας 8 Σχέση Μεσογειακών Χωρών⁹⁷ με το Πρωτόκολλο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιων Ζωνών Μεσογείου

⁹⁷ <http://drustage.unep.org/unepmap/contracting-parties> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

4.5 Νομοθετικές Πράξεις Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Στο πλαίσιο επίτευξης των στόχων που ορίζονται στις συνθήκες της ΕΕ, θεσπίζονται νομοθετικές πράξεις που δύνανται να έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα, και να ισχύουν για το σύνολο των κρατών μελών της ΕΕ, ή για μερικά εξ' αυτών. Διακρίνονται σε Κανονισμούς, Οδηγίες, Αποφάσεις, Συστάσεις και Γνώμες⁹⁸.

2. Νομοθετικές πράξεις της ΕΕ που έχουν άμεση σχέση με την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών της Μεσογείου είναι:

α. Οι Κανονισμοί περί Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΠ)⁹⁹, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι κλάδοι της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας είναι περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά βιώσιμοι και ότι αποτελούν πηγή υγιεινών τροφίμων για τους πολίτες της ΕΕ. Παράλληλα, η ΚΑΠ επιδιώκει να προωθήσει έναν δυναμικό κλάδο αλιείας και να εξασφαλίσει ένα εύλογο επίπεδο διαβίωσης για τις κοινότητες που ζουν από την αλιεία. Η σημερινή πολιτική της ορίζει ότι για το διάστημα 2015 - 2020 θα πρέπει να προβλεφθούν όρια αλιευμάτων, τα οποία θα είναι βιώσιμα και θα συμβάλουν στη μακροπρόθεσμη διατήρηση των ιχθυαποθεμάτων. Οι Κανονισμοί αποτελούν δεσμευτικές νομοθετικές πράξεις με την εφαρμογή τους να είναι υποχρεωτική σε όλες τις χώρες της ΕΕ.

β. Οδηγίες στις οποίες ορίζεται ο στόχος που πρέπει να επιτευχθεί από όλες τις χώρες της ΕΕ. Τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη του επιδιωκόμενου αποτελέσματος, σε συγκεκριμένη χρονική διάρκεια (ημερομηνία εφαρμογής), είναι αρμοδιότητα των εθνικών οργάνων, δια της ψήφισης εθνικής νομοθεσίας. Στον ακόλουθο Πίνακα παρουσιάζονται οι σχετικές Οδηγίες.

⁹⁸ https://europa.eu/european-union/eu-law/legal-acts_el (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

⁹⁹ https://ec.europa.eu/fisheries/cfp_el (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

ΣΥΝΤΕΤΜΗΜΕΝΟΣ ΤΙΤΛΟΣ ΟΔΗΓΙΑΣ	ΣΚΟΠΟΣ ΟΔΗΓΙΑΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ/ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
79/409/ΕΟΚ ¹⁰⁰	Να διατηρηθεί ή να προσαρμοσθεί ο πληθυσμός όλων των ειδών πτηνών που ζουν εκ φύσεως σε άγρια κατάσταση στο ευρωπαϊκό έδαφος των Κρατών μελών στο οποίο εφαρμόζεται η συνθήκη . Έχει αντικείμενο προστασία, τη διαχείριση και τη ρύθμιση των ειδών αυτών και κανονίζει την εκμετάλλευσή τους.	02 Απριλίου 1979/2 έτη από κοινοποίησής της Οδηγίας.
86/278/ΕΟΚ ¹⁰¹	Να ρυθμίσει τη χρησιμοποίηση της ιλύος καθαρισμού λυμάτων στη γεωργία ώστε να αποφεύγονται τυχόν επιβλαβείς επιπτώσεις στο έδαφος, τη βλάστηση , τα ζώα και τον άνθρωπο, ενθαρρύνοντας παράλληλα την ορθή χρήση της.	12 Ιουνίου 1986/3 έτη από κοινοποίησής της Οδηγίας.
91/676/ΕΟΚ ¹⁰²	Να μειωθεί η ρύπανση των υδάτων που προκαλείται άμεσα ή έμμεσα από νιτρικά ιόντα γεωργικής προελεύσεως και να προληφθεί η περαιτέρω ρύπανση αυτού του είδους.	12 Δεκεμβρίου 1991/ 2 έτη από κοινοποίησής της Οδηγίας.
92/43/ΕΟΚ ¹⁰³	Να συμβάλει στην προστασία της βιολογικής ποικιλομορφίας, μέσω της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών όπου εφαρμόζεται η συνθήκη .	21 Μαΐου 1992/2 έτη από κοινοποίησής της Οδηγίας.

Πίνακας 9 Οδηγίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

¹⁰⁰ Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1979.

¹⁰¹ Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1986.

¹⁰² Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1991.

¹⁰³ Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1992β.

ΣΥΝΤΕΤΜΗΜΕΝΟΣ ΤΙΤΛΟΣ ΟΔΗΓΙΑΣ	ΣΚΟΠΟΣ ΟΔΗΓΙΑΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ/ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
2000/59/ΕΚ ¹⁰⁴	Να περιοριστεί η απόρριψη στη θάλασσα, ιδίως δε η παράνομη απόρριψη, αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου από πλοία που χρησιμοποιούν τους λιμένες της Κοινότητας, με τη βελτίωση της διάθεσης και της χρήσης λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου, ώστε να ενισχυθεί η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος.	27 Νοεμβρίου 2000/ 28 Δεκεμβρίου 2002
2000/60/ΕΚ ¹⁰⁵	Να διατηρηθεί και να βελτιωθεί το υδάτινο περιβάλλον στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, εστιάζοντας στην καλή ποιότητα των υδάτων η οποία θα διασφαλιστεί μέσα από τη θέσπιση ποσοτικών μέτρων.	23 Οκτωβρίου 2000/ 22 Δεκεμβρίου 2003.
2001/42/ΕΚ ¹⁰⁶	Η υψηλού επιπέδου προστασία του περιβάλλοντος και η ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων στην προετοιμασία και θέσπιση σχεδίων και προγραμμάτων με σκοπό την προώθηση βιώσιμης ανάπτυξης, εξασφαλίζοντας ότι, σύμφωνα με την παρούσα οδηγία, θα γίνεται εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων για ορισμένα σχέδια και προγράμματα που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.	27 Ιουνίου 2001/ 21 Ιουλίου 2004
2004/35/ΕΚ ¹⁰⁷	Να διαμορφώσει ένα πλαίσιο για την περιβαλλοντική ευθύνη βάσει της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», με σκοπό την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας.	21 Απριλίου 2004/ 30 Απριλίου 2007

Πίνακας 9 Οδηγίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

¹⁰⁴ Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2000α.

¹⁰⁵ Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2000β.

¹⁰⁶ Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2001.

¹⁰⁷ Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2004.

ΣΥΝΤΕΤΜΗΜΕΝΟΣ ΤΙΤΛΟΣ ΟΔΗΓΙΑΣ	ΣΚΟΠΟΣ ΟΔΗΓΙΑΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ/ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
2006/7/ΕΚ¹⁰⁸	<p>Η διατήρηση, η προστασία και η βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και η προστασία της ανθρώπινης υγείας, με τη συμπλήρωση της οδηγίας 2000/60/ΕΚ μέσω θέσπισης διατάξεων για:</p> <p>α) την παρακολούθηση και την ταξινόμηση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης·</p> <p>β) τη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης, και</p> <p>γ) την παροχή πληροφοριών στο κοινό όσον αφορά την ποιότητα των υδάτων κολύμβησης.</p>	<p>15 Φεβρουαρίου 2006/ 24 Μαρτίου 2008</p>
2006/11/ΕΚ¹⁰⁹	<p>Λήψη κατάλληλων μέτρων για την εξάλειψη και για τη μείωση της ρύπανσης στα εσωτερικά επιφανειακών ύδατα, στα χωρικά ύδατα και στα εσωτερικά παράκτια ύδατα, η οποία προέρχεται από τις επικίνδυνες ουσίες</p>	<p>15 Φεβρουαρίου 2006/20 ημέρες μετά την δημοσίευσή της στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ.</p>

Πίνακας 9 Οδηγίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

¹⁰⁸ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2006α.

¹⁰⁹ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2006β.

ΣΥΝΤΕΤΜΗΜΕΝΟΣ ΤΙΤΛΟΣ ΟΔΗΓΙΑΣ	ΣΚΟΠΟΣ ΟΔΗΓΙΑΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ/ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
2007/2/ΕΚ ¹¹⁰	Ο καθορισμός των γενικών κανόνων που αποσκοπούν στη δημιουργία της υποδομής χωρικών πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (Inspire), για τους σκοπούς των περιβαλλοντικών πολιτικών της Κοινότητας και της άσκησης πολιτικών ή δραστηριοτήτων που ενδέχεται να έχουν αντίκτυπο στο περιβάλλον.	14 Μαρτίου 2007/ 15 Μαΐου 2009 έκδοση χωρικών δεδομένων γενικής φύσεως(συστήματα συντεταγμένων, τοπωνύμια, Διοικητικές ενότητες κλπ) 15 Μαΐου 2012,έκδοση χωρικών δεδομένων εξειδικευμένων θεμάτων (κάλυψη γης, χρήσεις γης, επιχειρήσεις κοινής ωφελείας και κρατικές υπηρεσίες κλπ)
2007/60/ΕΚ ¹¹¹	Η θέσπιση πλαισίου για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας, με στόχο τη μείωση των αρνητικών συνεπειών στην ανθρώπινη υγεία, το περιβάλλον, την πολιτιστική κληρονομιά και τις οικονομικές δραστηριότητες που συνδέονται με τις πλημμύρες στην Κοινότητα.	23 Οκτωβρίου 2007/ 26 Νοεμβρίου 2009

Πίνακας 9 Οδηγίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

¹¹⁰ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2007α.

¹¹¹ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης,2007β.

ΣΥΝΤΕΤΜΗΜΕΝΟΣ ΤΙΤΛΟΣ ΟΔΗΓΙΑΣ	ΣΚΟΠΟΣ ΟΔΗΓΙΑΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ/ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
2008/56/ΕΚ ¹¹²	Καθιέρωση πλαισίου εντός του οποίου τα κράτη μέλη θα λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να επιτύχουν ή να διατηρήσουν καλή περιβαλλοντική κατάσταση για το θαλάσσιο περιβάλλον το αργότερο έως το έτος 2020 (οδηγία - πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική).	17 Ιουνίου 2008/ 15 Ιουλίου 2010
2011/92/ΕΕ ¹¹³	Εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον των δημόσιων και ιδιωτικών έργων που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις α) στον άνθρωπο, στην πανίδα και στη χλωρίδα, β) στο έδαφος, στα ύδατα, στον αέρα, στο κλίμα και στο τοπίο γ) στα υλικά αγαθά και στην πολιτιστική κληρονομιά δ) στην αλληλεπίδραση μεταξύ των ανωτέρω.	13 Δεκεμβρίου 2011/ 20 ημέρες μετά την δημοσίευσή της στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ
2014/89/ΕΕ ¹¹⁴	Καθορίζει ένα πλαίσιο για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης των θαλάσσιων οικονομιών, τη βιώσιμη ανάπτυξη των θαλάσσιων περιοχών και τη βιώσιμη χρήση των θαλάσσιων πόρων. Το πλαίσιο αυτό προβλέπει τη θέσπιση και εφαρμογή θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού από τα κράτη μέλη, συμβάλλοντας στους στόχους του άρθρου 5, λαμβάνοντας υπόψη τις αλληλεπιδράσεις ξηράς-θάλασσας και την ενισχυμένη διασυνοριακή συνεργασία, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της UNCLOS.	23 Ιουλίου 2014/ 18 Σεπτεμβρίου 2016. (31η Μαρτίου 2021 ολοκλήρωση θέσπισης χωροταξικών σχεδίων)

Πίνακας 9 Οδηγίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

¹¹² Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2008.

¹¹³ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2011.

¹¹⁴ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2014.

4.6 Οδηγία-πλαίσιο για την Πολιτική των Υδάτων

1. Η οδηγία 2000/60/EK (Water Framework Directive –WFD) που στοχεύει στη διατήρηση και στη βελτίωση του υδάτινου περιβάλλοντος στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, αφορά κυρίως την καλή ποιότητα των υδάτων η οποία θα διασφαλιστεί μέσα από τη θέσπιση ποσοτικών μέτρων. Θεσπίζει ένα πλαίσιο για την προστασία όλων των εσωτερικών επιφανειακών, των μεταβατικών, των παράκτιων και των υπόγειων υδάτων προκειμένου:

α. Να αποτρέπεται η περαιτέρω επιδείνωσή τους, να βελτιώνεται η κατάσταση των υδάτινων οικοσυστημάτων και των άμεσα εξαρτώμενων χερσαίων οικοσυστημάτων και υγροτόπων (για τις ανάγκες τους σε νερό).

β. Να προωθείται η βιώσιμη διαχείριση των υδάτων, μέσω της μακροπρόθεσμης προστασίας των διαθέσιμων υδάτινων πόρων.

γ. Να ενισχύεται η προστασία και να βελτιώνεται το υδάτινο περιβάλλον.

δ. Να εξασφαλίζεται η προοδευτική μείωση της ρύπανσης των υπόγειων υδάτων και να αποτρέπεται η περαιτέρω μόλυνσή τους.

ε. Να συμβάλει στον μετριασμό των επιπτώσεων από πλημμύρες και ξηρασίες.

2. Ο στόχος για την επίτευξη καλής κατάστασης των υδάτων θα πρέπει να επιδιωχθεί για κάθε λεκάνη απορροής ποταμού μέσω καθορισμού σχεδίου διαχείρισής της, ούτως ώστε να συντονίζονται τα μέτρα που αφορούν επιφανειακά και υπόγεια ύδατα που ανήκουν στο ίδιο οικολογικό, υδρολογικό και υδρογεωλογικό σύστημα.

4.7 Οδηγία-πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική

1. Η οδηγία 2008/56/EK (Marine Strategy Framework Directive – MSFD) που καθιερώνει πλαίσιο εντός του οποίου τα κράτη μέλη πρέπει να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να επιτύχουν ή να διατηρήσουν καλή περιβαλλοντική κατάσταση για το θαλάσσιο περιβάλλον το αργότερο έως το έτος 2020 (Άρθρο 1), επιπλέον στοχεύει στη δημιουργία ενός παγκόσμιου δικτύου θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών και προγράμματος εργασίας για τις προστατευόμενες περιοχές με στόχο την καθιέρωση και τη διατήρηση οικολογικά αντιπροσωπευτικών συστημάτων θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών έως το 2012.

2. Κάθε κράτος μέλος, όσον αφορά κάθε συγκεκριμένη θαλάσσια περιοχή ή υποπεριοχή, απαιτήθηκε να αναπτύξει μια θαλάσσια στρατηγική των υδάτων του:

α. Προετοιμάζοντας αρχική αξιολόγηση της περιβαλλοντικής κατάστασης των αντιστοιχών υδάτων και των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων.

β. Καθορίζοντας την καλή περιβαλλοντική κατάσταση των αντιστοιχών υδάτων που αναπτύσσονται σε αυτά.

γ. Θεσπίζοντας μια σειρά περιβαλλοντικών στόχων και συναφών δεικτών.

δ. Θεσπίζοντας και εφαρμόζοντας ένα πρόγραμμα παρακολούθησης για τη συνεχή αξιολόγηση και την τακτική αναπροσαρμογή των στόχων.

ε. Με κατάρτιση ενός προγράμματος μέτρων που στοχεύουν στην επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης.

4.8 Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός

1. Ιδιαίτερης μνείας χρήζει η Οδηγία 2014/89 ΕΚ, περί θεσπίσεως πλαισίου μέχρι την 31η Μαρτίου 2021 για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό¹¹⁵ (Maritime Spatial Planning – MSP), δηλαδή της διαδικασίας με την οποία οι αρχές του οικείου κράτους μέλους αναλύουν και οργανώνουν τις ανθρώπινες δραστηριότητες στις θαλάσσιες περιοχές για την επίτευξη οικολογικών, οικονομικών και κοινωνικών στόχων, λαμβάνοντας υπόψη τις αλληλεπιδράσεις ξηράς-θάλασσας και την ενισχυμένη διασυννοριακή συνεργασία, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της UNCLOS.

2. Στοχεύει:

α. Στην μέριμνα των κρατών μελών των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών πτυχών για τη στήριξη και προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης στη θάλασσα εφαρμόζοντας μία προσέγγιση που βασίζεται στο οικοσύστημα, καθώς και για την προώθηση της συνύπαρξης σχετικών δραστηριοτήτων και χρήσεων.

β. Στη βιώσιμη ανάπτυξη των ενεργειακών τομέων στη θάλασσα, των θαλάσσιων μεταφορών και των τομέων της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, καθώς και στη διατήρηση, προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος, περιλαμβανομένης της ανθεκτικότητας στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής ή άλλων στόχων, όπως η προώθηση του βιώσιμου τουρισμού και η βιώσιμη εξόρυξη πρώτων υλών.

3. Η εφαρμογή της οδηγίας δεν θίγει τη χάραξη και την οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών από τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της UNCLOS.

4. Για την εφαρμογή της οδηγίας απαιτείται να εξασφαλιστεί η διασυνοριακή συνεργασία, με σκοπό να διασφαλιστεί ότι τα θαλάσσια χωροταξικά σχέδια είναι συντονισμένα και έχουν συνοχή σε όλη τη σχετική θαλάσσια περιοχή, καθόσον οι πιθανές δραστηριότητες, χρήσεις και ενδιαφέροντα δύνανται να περιλαμβάνουν:

α. Τις περιοχές υδατοκαλλιέργειας.

β. Τις περιοχές αλιείας.

γ. Τις εγκαταστάσεις και τις υποδομές για την έρευνα, την εκμετάλλευση και την εξόρυξη πετρελαίου, φυσικού αερίου καθώς και άλλων ενεργειακών πόρων, ορυκτών και αδρανών υλικών, και για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

δ. Τις οδούς θαλάσσιας μεταφοράς και τις κυκλοφοριακές ροές.

ε. Τις περιοχές διεξαγωγής στρατιωτικών ασκήσεων.

στ. Τους τόπους προστασίας της φύσης και των ειδών και τις προστατευόμενες περιοχές.

ζ. Τις περιοχές εξόρυξης πρώτων υλών.

η. Την επιστημονική έρευνα.

θ. Τις διαδρομές υποβρύχιων καλωδίων και αγωγών.

ι. Τον τουρισμό.

ια. Την υποθαλάσσια πολιτιστική κληρονομιά.

4.9 Πεδίο Εφαρμογής Πρωτοκόλλου ICZM και Οδηγιών ΕΕ¹¹⁶

1. Το ICZM, έχει ως περιοχή εφαρμογής τη Μεσόγειο Θάλασσα, όπως αυτή έχει οριστεί στην σύμβαση της Βαρκελώνης και στις τροποποιήσεις αυτής. Οριοθετείται επίσης από:

α. Το θαλάσσιο όριο των παράκτιων ζωνών, το οποίο είναι το εξωτερικό όριο των χωρικών υδάτων των μερών.

¹¹⁶ (βλ. Παράρτημα)

β. Το χερσαίο όριο των παράκτιων ζωνών, το οποίο είναι το όριο των ανάλογων παράκτιων μονάδων, όπως αυτές έχουν οριστεί από τα συμβαλλόμενα μέρη.

Εάν, εντός των ορίων της εθνικής κυριαρχίας του, ένα συμβαλλόμενο μέρος καθορίσει όρια διαφορετικά από τα προαναφερθέντα, προσκομίζει δήλωση στον Υποθηκοφύλακα κατά την κατάθεση του εγγράφου κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης που αφορά το παρόν πρωτόκολλο, ή σε άλλη ακόλουθη χρονική στιγμή. Αυτό συμβαίνει εφόσον το θαλάσσιο όριο είναι βραχύτερο από το εξωτερικό όριο των χωρικών υδάτων ή το χερσαίο όριο είναι διαφορετικό, περισσότερο ή λιγότερο εκτενές, από τα όρια των χερσαίων ή παράκτιων μονάδων όπως ορίζονται ανωτέρω. Ο σκοπός είναι να εφαρμοστούν, μεταξύ άλλων, η προσέγγιση που στηρίζεται στο οικοσύστημα καθώς και οικονομικά και κοινωνικά κριτήρια και να ληφθούν υπόψη οι ειδικές ανάγκες των νήσων που συνδέονται με τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά τους ή να ληφθούν υπόψη οι αρνητικές επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος.

2. Η εφαρμογή της WFD γεωγραφικά καλύπτει τα υπόγεια ύδατα και τα επιφανειακά ήτοι: Ποτάμια, λίμνες, μεταβατικά ύδατα, παράκτια ύδατα, καθώς επίσης τεχνητά και ιδιαίτερα τροποποιημένα συστήματα επιφανειακών υδάτων. Ως «Παράκτια ύδατα» στην οδηγία ορίζονται τα επιφανειακά ύδατα που βρίσκονται στην πλευρά της ξηράς μιας γραμμής, κάθε σημείο της οποίας βρίσκεται σε απόσταση 1 ν.μ. προς τη θάλασσα από το πλησιέστερο σημείο της γραμμής βάσης, από την οποία μετράται το εύρος των χωρικών υδάτων, και τα οποία, κατά περίπτωση, εκτείνονται μέχρι του απώτερου ορίου των μεταβατικών υδάτων.

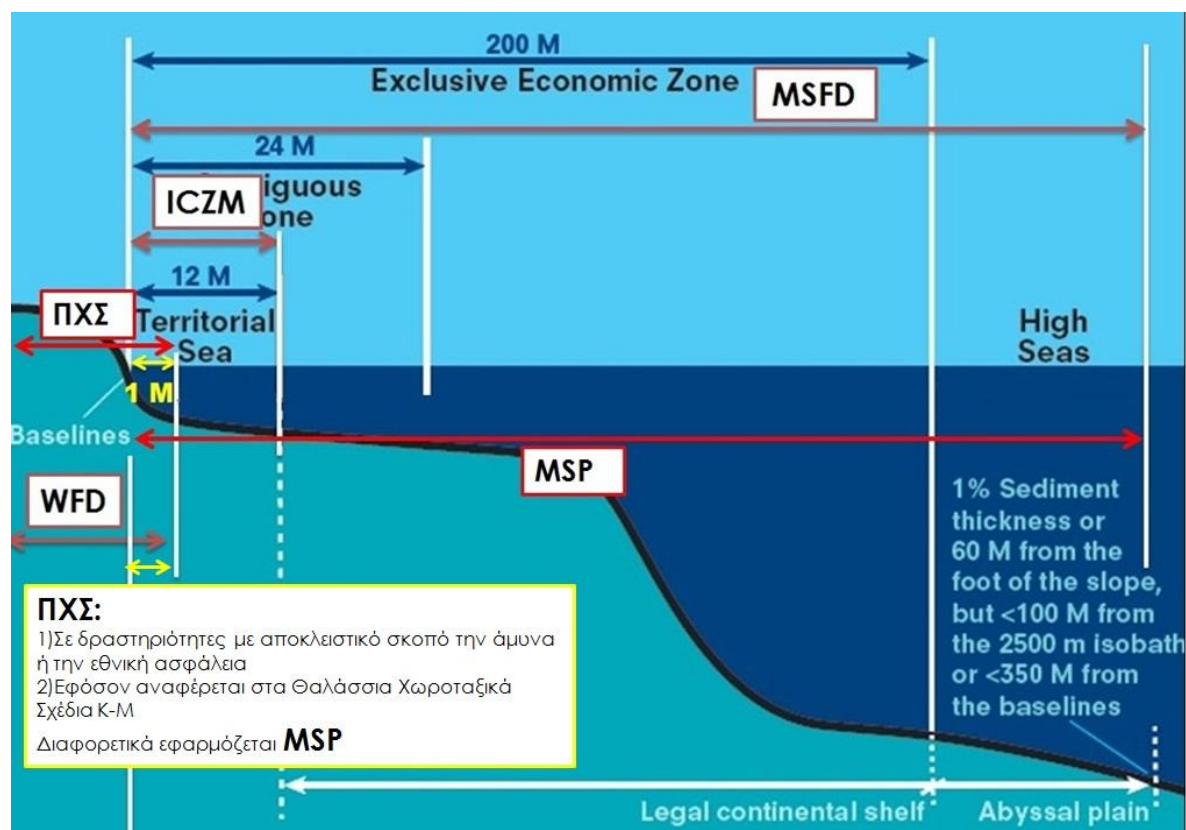
3. Σύμφωνα με το Άρθρο 2 η MSFD πρέπει να εφαρμοστεί σε όλα τα θαλάσσια ύδατα, όπως αυτά ορίζονται στην παράγραφο 1 του Αρθρου 3 ήτοι:

α. Τα ύδατα, ο θαλάσσιος βυθός και το υπέδαφος στη θαλάσσια πλευρά της γραμμής βάσης από την οποία υπολογίζονται τα χωρικά ύδατα, έως τα όρια της περιοχής όπου ένα κράτος μέλος έχει ή/και ασκεί δικαιώματα βάσει δικαιοδοσίας, σύμφωνα με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας, (με εξαιρέσεις που δεν αφορούν το Αιγαίο Πέλαγος).

β. Τα παράκτια ύδατα, ο πυθμένας και το υπέδαφός του, στο βαθμό που ιδιαίτερες πτυχές της περιβαλλοντικής κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος δεν έχουν ήδη ρυθμισθεί από την εν λόγω οδηγία ή από άλλο κοινοτικό νομοθέτημα.

4. Η Οδηγία MSP εφαρμόζεται σε θαλάσσια ύδατα των κρατών-μελών δηλαδή στα ύδατα, στον θαλάσσιο βυθό και στο υπέδαφος στη θαλάσσια πλευρά της γραμμής βάσης από την οποία υπολογίζονται τα

χωρικά ύδατα, έως τα όρια της περιοχής όπου ένα κράτος μέλος έχει ή/και ασκεί δικαιώματα βάσει δικαιοδοσίας, σύμφωνα με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας. Δεν εφαρμόζεται στα παράκτια ύδατα ή σε τμήματα αυτών που εμπίπτουν στον Πολεοδομικό και Χωροταξικό Σχεδιασμό (ΠΧΣ) κράτους μέλους (Κ-Μ), εφόσον αυτό αναφέρεται στα θαλάσσια χωροταξικά σχέδιά του και σε δραστηριότητες με αποκλειστικό σκοπό την άμυνα ή την εθνική ασφάλεια.

Εικ. 13 Πεδίο Εφαρμογής Πρωτοκόλλου ICZM και Οδηγιών ΕΕ

4.10 Διαχειριστικά Έργα στις Παράκτιες Περιοχές του Αιγαίου

1. Πολλά είναι τα έργα και οι δράσεις που έχουν πραγματοποιηθεί και συνεχίζουν να εκτελούνται καθημερινά στις παράκτιες περιοχές του Αιγαίου καλύπτοντας μέχρι τούδε για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, ορισμένες μόνο πτυχές του πρωτοκόλλου Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιων Ζωνών. Ενδεικτικά αναφέρονται οι κάτωθι:

α. Από το 1997 μέχρι τον Δεκέμβριο του 2000¹¹⁷ πραγματοποιήθηκε το Πρόγραμμα για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Περιοχών στην περιοχή των Κυκλάδων (Programme for

¹¹⁷ http://databases.eucc-d.de/files/000259_cyclades3.pdf (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

Intergrated Coastal Area Management in Cyclades - P.I.C.A.M.CY.)¹¹⁸. Επικεφαλής του προγράμματος ήταν το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και συγχρηματοδοτήθηκε από εθνικούς και ευρωπαϊκούς πόρους. Το P.I.C.A.M.CY. μελέτησε ένα νησιωτικό συγκρότημα που αποτελείται από τα ακόλουθα νησιά: Ανάφη, Δονούσα, Θήρα (Κοινότητα Οίας), Ίος, Κίμωλος, Κουφονήσια, Μήλος, Πάρος, Σέριφος και Σίφνος. Αυτά τα νησιά χαρακτηρίζονται από μικρή έκταση, περιορισμένους φυσικούς πόρους, πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, από ένα φυσικό και οικιστικό περιβάλλον μοναδικής αξίας, περιορισμένες διοικητικές και οργανωτικές ικανότητες και έντονη τουριστική ανάπτυξη που απειλεί την εύθραυστη ισορροπία μεταξύ της οικονομίας, την κοινωνίας και του περιβάλλοντος. Το πρόγραμμα στόχευε στην επίτευξη της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών των εν λόγω νησιών, που θα προέκυπτε από συνεργασία μεταξύ διαφόρων παραγόντων (δημοσίου και ιδιωτικού τομέα) μέσω:

- (1) Ανάπτυξης δομών συνεργασίας (δίκτυο νησιών).
- (2) Καθοδήγησης και τεχνικής υποστήριξης για την εξεύρεση λύσεων σε κοινά και σε ειδικά περιβαλλοντικά προβλήματα.
- (3) Δημιουργίας δικτύου αντιπροσώπων των ομάδων από μέλη των κοινοτήτων των νησιών που θα εφαρμόζαν την διαδικασία ολοκληρωμένης διαχείρισης.
- (4) Επίδειξης μοντέλων για την εφαρμογή βιώσιμης ανάπτυξης.
- (5) Αυξημένης συνειδητοποίησης των ζητημάτων μεταξύ των τοπικών παραγόντων και των τοπικών κοινοτήτων.
- (6) Εξεύρεσης λύσεων για συγκεκριμένα αναπτυξιακά - περιβαλλοντικά προβλήματα.
- (7) Διάδοσης και συζήτησης των αποτελεσμάτων.

β. Από 01^η Δεκεμβρίου 2015 έως την 31^η Δεκεμβρίου 2016, έλαβε χώρα το έργο «Θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός στο Αιγαίο για τη διατήρηση και προστασία της βιοποικιλότητας» (MARISCA)¹¹⁹. Στο Έργο συμμετείχαν 3 εταιρείες (Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ) και το Institute of Marine Research (IMR) από 2 χώρες (Ελλάδα και Νορβηγία). Συγχρηματοδοτήθηκε από το Χρηματοδοτικό

¹¹⁸

http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm?fuseaction=search.dspPage&n_proj_id=879&docType=pdf (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

¹¹⁹ <http://www.marisca.eu/index.php/el/> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

Μηχανισμό του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου Περιόδου 2009-2014 και από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων της Ελληνικής Δημοκρατίας με θέμα «Ολοκληρωμένη Διαχείριση Θαλάσσιων και Εσωτερικών Υδάτων» (GR02.03) «Αύξηση της γνώσης σχετικά με την ολοκληρωμένη θαλάσσια και νησιωτική πολιτική ή την προστασία και διαχείριση των παράκτιων περιοχών». Ο στόχος του έργου ήταν να συμβάλλει στην προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας, στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού (ΘΧΣ) στο Αιγαίο. Προτάθηκε επίσης δημιουργία ενός Δικτύου Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών (ΔΘΠΠ) και ζωνών προστασίας, που αποσκοπεί στη διατήρηση όλων των σημαντικών και ευαίσθητων οικοτόπων και προστατευόμενων ειδών, όπως ορίζονται από την εθνική και κοινοτική νομοθεσία, αλλά και τις διεθνείς συμβάσεις που έχει υπογράψει η Ελλάδα. Το έργο πραγματοποιήθηκε εκτελώντας:

- (1) Χαρτογράφηση οικολογικών στοιχείων.
- (2) Ανάλυση και χαρτογράφηση ανθρώπινων δραστηριοτήτων και πιέσεων και εκτίμηση σωρευτικών επιπτώσεων σε περιοχές με σημαντικούς οικοτόπους ή/και είδη, καθώς και υφιστάμενων χωρικών διαχειριστικών μέτρων.
- (3) Οικονομική αποτίμηση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων στο πλαίσιο του ΘΧΣ.
- (4) Συλλογή νέων στοιχείων με εργασίες πεδίου.
- (5) Καθορισμό επιχειρησιακών στόχων σε συνεργασία με εμπλεκόμενους φορείς.
- (6) Σχεδιασμό ΔΘΠΠ.

2. Είναι σαφές ότι η επίτευξη ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων περιοχών απαιτεί άψογη συνέργεια πολλών φορέων με συνεχή λειτουργία, καταγραφή των αποτελεσμάτων και επικαιροποίηση των διαδικασιών.

4.11 Διασυνοριακή Συνεργασία

1. Αποτελεί πάγια πρακτική, όλα τα συμβατικά και νομικά κείμενα που αφορούν περιβαλλοντική πολιτική, να προάγουν και να μνημονεύουν εντός του κειμένου τους, την διασυνοριακή συνεργασία που απαιτείται προκειμένου να επιτευχθούν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Αναγνωρίζοντας μάλιστα πολλάκις την δυσκολία επίτευξής της, προτείνει συνήθως στα συμβαλλόμενα μέρη να την επιδιώκουν απευθείας ή με τη βοήθεια των αρμόδιων διεθνών οργανισμών, σε διμερή ή πολυμερή βάση.

2. Στο Αιγαίο Πέλαγος όπως πλέον είναι εμφανές, όσο διαρκεί η αμφισβήτηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας, πόσω μάλλον του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των νησιών από την Τουρκία, αυτό δεν δύναται να επιτευχθεί. Η όποια διασυνοριακή συνεργασία Ελλάδας- Τουρκίας που βρίσκεται σε ισχύ, αφορά τα θεσμικά κείμενα που συνάφθηκαν στις 14 Μαΐου του 2010¹²⁰, στο πλαίσιο της επίσκεψης Τουρκικής αντιπροσωπείας στην Ελλάδα κατά την διεξαγωγή κοινού Ελληνο-Τουρκικού Υπουργικού Συμβουλίου, μεταξύ των Υπουργείων Περιβάλλοντος των δύο Κρατών, και αφορούν τα κάτωθι:

α. Μνημόνιο Κατανόησης (Memorandum Of Understanding - MoU) για τη Συνεργασία στον Τομέα της Ενέργειας.

β. MoU για την προστασία των δασών.

γ. Κοινή Διακήρυξη (Joint Declaration), η οποία αφορά κυρίως τη συνεργασία για την βιώσιμη ανάπτυξη της λεκάνης του ποταμού Έβρου, την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος, την προστασία της βιοποικιλότητας και τη συνεργασία για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή στις επιπτώσεις της στην εν λόγω περιοχή.

¹²⁰ <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=551> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

«ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ»

1. Οι παράκτιες περιοχές του Αιγαίου Πελάγους στη μικρή έκταση που καταλαμβάνουν σε σχέση με το μέγεθος της ακτογραμμής τους, χαρακτηρίζονται από την μεγάλη ποικιλομορφία στα υδρολογικά, γεωμορφολογικά, κλιματολογικά, οικολογικά, και κοινωνικοοικονομικά συστήματα που αναπτύσσονται εντός τους. Το νησιωτικό σύμπλεγμα που διαφέρει κλιματικά από Βορρά προς Νότο, περιβάλλεται από τους ορεινούς ηπειρωτικούς όγκους της Ελλάδας και της Μικράς Ασίας. Το υδρολογικό σύστημα του Αιγαίου Πελάγους ευρισκόμενο μεταξύ Ευρώπης, Αφρικής και Ασίας αλληλεπιδρά με τη Θάλασσα της Λεβαντίνης και τη Μαύρη Θάλασσα, δύο θάλασσες με μεγάλες διαφορές στη θερμοκρασία και στην αλατότητα. Ομοίως το αιολικό πεδίο επηρεάζεται κυρίως από τις ψυχρές μάζες του Βορρά, από τις θερμές της Αφρικάνικης ηπείρου και η κατεύθυνση των ανέμων μεταβάλλεται ανάλογα με τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά των πολυάριθμων νησιών.

2. Ο κίνδυνος διάβρωσης των παράκτιων οικοσυστημάτων και τοπίων του Αιγαίου εστιάζεται πρωτίστως στην άνοδο της ΜΣΘ, στο μικρό πλάτος των παραλιών και της έλλειψης τροφοδοσίας τους με ίζημα από τη χέρσο, καθώς οι ποτάμιες εισροές περιορίζονται κυρίως στις ηπειρωτικές περιοχές του Βορείου Αιγαίου. Δευτερευόντως, οι ανθρώπινες παρεμβάσεις με εκτέλεση έργων όπως δημιουργία φραγμάτων, αμμοληψίες, γεωτρήσεις, και λιμενικά έργα στα οποία δεν έχει προηγηθεί περιβαλλοντική μελέτη, αλλοιώνουν τις παράκτιες ζώνες. Τέλος, η ρύπανση του περιβάλλοντος αποτελεί σημαντικό κίνδυνο. Τα αστικά, βιομηχανικά, και γεωργικά λύματα, επεξεργασμένα ή μη, που εισέρχονται στα παράκτια ύδατα επιδρούν καθοριστικά στη χλωρίδα και στην πανίδα. Ομοίως επιδρά και η εισαγωγή ξενικών ειδών, μέσω των εισβολικών μονοπατιών της ναυτιλίας, της γειτνιαζουσας Διώρυγας του Σουέζ και της δημιουργίας θαλασσοκαλλιεργειών.

3. Η ποικιλομορφία των δραστηριοτήτων και των χρήσεων που λαμβάνουν χώρα εκατέρωθεν της ακτογραμμής, ιδιαίτερα της αυξημένης ναυτιλιακής δραστηριότητας και του έντονου ρυθμού της τουριστικής ανάπτυξης, αναπόφευκτα ασκούν πιέσεις στο περιβάλλον, πολλάκις δυσανάλογες της φέρουσας ικανότητας των παράκτιων ζωνών του Αιγαίου. Πέρα ταύτα, η ιδιαίτερα σημαντική οικονομική τους συνεισφορά στα παράκτια κράτη, δεν δύναται να παραβλεφθεί και να απαιτηθεί ο περιορισμός τους αυθαίρετα, χωρίς να έχει προηγηθεί η σύνταξη ολοκληρωμένων διαχειριστικών σχεδίων και η λήψη των ανάλογων μέτρων.

4. Γίνεται εύκολα κατανοητό λοιπόν, γιατί σε αυτό το ιδιαίτερης γεωστρατηγικής σημασίας σημείο του πλανήτη, τα κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας τίθενται υπό αμφισβήτηση από το γειτονικό παράκτιο κράτος,

την Τουρκία. Με βάση τα προαναφερθέντα ωστόσο, έχει καταστεί σαφές ότι το συνοριακό καθεστώς στο Αιγαίο Πέλαγος είναι ξεκάθαρο. Υπάρχουν Συνθήκες και Συμβάσεις που καθορίζουν με κάθε λεπτομέρεια τα σύνορα και τα κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδος στο Αιγαίο, καθώς και η χρήση του εθνικού δικαίου που επιβάλλει την αρχή της μέσης γραμμής/ίσης απόστασης όπου απαιτείται.

5. Η τουρκική κυβέρνηση έχει συνυπογράψει με τα αρμόδια από αυτήν εξουσιοδοτημένα όργανα, το σύνολο των Συνθηκών οι οποίες ορίζουν τα εδάφη και τα νησιά από των οποίων την κυριαρχία παραιτείται και τα παραχωρεί απευθείας στην Ελλάδα, είτε στην Ιταλία η οποία ακολουθώντας τα παραδίδει στην Ελλάδα με τη Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων.

6. Η οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών στην Ελλάδα, δεν δύναται να γίνει με διαφορετικό τρόπο από αυτόν που ορίζεται στην UNCLOS και ιδιαίτερα να είναι απαίτηση της Τουρκίας, μιας χώρας που ενώ δεν την έχει υπογράψει και δεν την αποδέχεται στη θάλασσα του Αιγαίου, εντούτοις την τήρησε με πάσα ακρίβεια κατά την οριοθέτηση της ΑΟΖ στην Μαύρη Θάλασσα.

7. Η πολιτική αμφισβήτησης των συνόρων στο Αιγαίο από την Τουρκία, είναι εντελώς αβάσιμη, και ουδέν προσφέρει στις κοινότητες των δύο χωρών. Αντιθέτως, απομακρύνει την Τουρκία από τον όποιο ευρωπαϊκό προσανατολισμό διατηρείται πως έχει κατά καιρούς, καταδικάζοντας τον λαό της σε αυταρχικά καθεστώτα προηγούμενων αιώνων. Ταυτόχρονα επιβραδύνεται η οικονομική ανάπτυξη που μπορεί να προκύψει εκατέρωθεν των συνόρων μέσα από ένα πλαίσιο ομαλής γειννίας, σταθερότητας και αγωγής διασυνοριακής συνεργασίας.

8. Το NATO, έχοντας τις δύο χώρες ως μέλη του και τα όποια πεδία διεκδίκησης από την πλευρά της Τουρκίας, εντός της σφαιρας επιρροής του, προφανώς πέραν από την ενθάρρυνση του διαλόγου δεν πρόκειται να παρέμβει προς επίλυση της υφιστάμενης διαφοράς των δύο κρατών.

9. Ομοίως ο ΟΗΕ, ενδιαφερόμενος ουσιαστικά για την διαφύλαξη της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, δεν λαμβάνει ουσιαστική θέση απέναντι στην επιθετική ρητορική της Τουρκίας όπως ουδέποτε άλλωστε το έπραξε έναντι όλων των κρατών που ακολουθούσαν την ίδια επιθετική-επεκτατική πολιτική, πλην περιπτώσεων που αφορούσαν καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

10. Η ΕΕ ως οικονομική και πολιτική ένωση, και μέχρις εντάξεως σε αυτήν της Τουρκίας, είναι η μόνη που μπορεί και οφείλει ουσιαστικά να παρέμβει. Μπορεί, καθώς διαθέτει τα μέσα να επιβάλλει οικονομικές και πολιτικές κυρώσεις διαφυλάττοντας τα συμφέροντά της έναντι μιας χώρας που αφενός επιθυμεί την είσοδο της στην ΕΕ, αφετέρου εκτοξεύει απειλές κατά αυτής και κρατών-μελών της.

11. Η Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών της Μεσογείου αποτελεί μια ιδιαίτερα σύνθετη, αλλά ζωτικής σημασίας διαδικασία, που για να επιτευχθεί απαιτείται χρόνος, οργάνωση και συνέργεια. Η πολυετής χρονική διάρκεια που μεσολάβησε μεταξύ της σύλληψης της ιδέας, και της αποτύπωσης αυτής στο σχετικό Πρωτόκολλο, φανερώνει την πολυπλοκότητα και τον χρόνο που εύλογα θα απαιτηθεί για την εφαρμογή του. Πέραν των ελλείψεων σε υποδομές και πόρους, η διασυννοριακή συνεργασία που τόσο μνημονεύεται σε όλες τις σχετικές συμβάσεις, πρωτόκολλα, συστάσεις, κανονισμούς και οδηγίες, αναμφισβήτητα αποτελεί το μεγαλύτερο κώλυμα που συναντούν τα κράτη μέλη των οποίων τα κυριαρχικά δικαιώματα των θαλασσιών ζωνών δεν αναγνωρίζονται από τα γειτονικά κράτη.

12. Σύμφωνα με το UNCLOS και τις εκδοθείσες Οδηγίες της ΕΕ που σχετίζονται με την διαχείριση των υδάτων, καθοριστικό ρόλο έχει η χάραξη των γραμμών βάσης. Τα ύδατα που βρίσκονται στο εσωτερικό των ευθειών γραμμών βάσης (από την πλευρά της ξηράς) ονομάζονται εσωτερικά ύδατα και θεωρούνται ωσει έδαφος. Η έκταση των εσωτερικών υδάτων, διαφοροποιείται σημαντικά, εάν ληφθεί υπόψη ότι, με τις γραμμές βάσης δύνανται να κλείνουν κόλποι όπου τα σημεία της φυσικής εισόδου τους κατά την κατώτατη ρηχία μπορούν να απέχουν έως 24 ν.μ. Η εν λόγω διαφοροποίηση έχει άμεσες συνέπειες στο νομικό καθεστώς που απαιτείται να εφαρμοστεί καθώς και στον αρμόδιο φορέα που επωμίζεται την ευθύνη. Η WFD εφαρμόζεται στο σύνολο των εσωτερικών υδάτων και στα παράκτια ύδατα που περιλαμβάνουν ύδατα εύρους 1 ν.μ. εξωτερικά των γραμμών βάσης (προς τη θάλασσα πλευρά). Η MSFD έχει πεδίο εφαρμογής σε όλα τα θαλάσσια ύδατα που ασκεί δικαιώματα ένα κράτος, και βρίσκονται από τη θάλασσα πλευρά των γραμμών βάσης, αλλά και στα παράκτια ύδατα τα οποία εσωτερικά των γραμμών βάσης εκτείνονται μέχρι του απώτερου σημείου των μεταβατικών υδάτων. Τέλος, η MSP εφαρμόζεται σε όλα τα θαλάσσια ύδατα όπου ένα κράτος μέλος έχει ή/και ασκεί δικαιώματα βάσει δικαιοδοσίας, μέχρι του σημείου όπου ξεκινούν τα παράκτια ύδατα ή τμήματα αυτών τα οποία εμπίπτουν στον πολεοδομικό και χωροταξικό σχεδιασμό κράτους μέλους, εφόσον αυτό αναφέρεται στα θαλάσσια χωροταξικά σχέδιά του.

13. Επί του παρόντος, η εφαρμογή του Πρωτοκόλλου είναι εφικτή σε μεγάλο μέρος των παρακτίων περιοχών του Αιγαίου αλλά όχι στο σύνολό τους. Αυτό συμβαίνει διότι η Τουρκία δια της καταχρηστικής συμπεριφοράς της, δημιουργεί κλίμα έντασης με καταπάτηση των κανόνων του διεθνούς δικαίου και παράλληλη πρόκληση επεισοδίων, торπιλίζοντας τις όποιες προσπάθειες καταβάλει η Ελλάδα προς αυτήν την κατεύθυνση. Η μη αναγνώριση των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας στο Αιγαίο από τη γείτονα χώρα, αποτρέπει την πλήρη εφαρμογή του Πρωτοκόλλου και γενικότερα των περιβαλλοντικών πολιτικών, καθόσον το πεδίο εφαρμογής τους τίθεται υπό αμφισβήτηση.

14. Η Ελλάδα ως μέλος του UNCLOS και της ΕΕ, εκτιμάται ότι οφείλει να κινηθεί προς την κατεύθυνση ανακήρυξης θαλάσσιων ζωνών προκειμένου να μεγιστοποιηθούν κατά το δυνατό τα κυριαρχικά της δικαιώματα, να οριοθετηθούν με σαφήνεια οι αρμοδιότητες των φορέων διαχείρισης των υδάτων και των θαλάσσιων περιοχών και να καταστεί δυνατή η πλήρης εφαρμογή των αναγραφομένων στο πρωτόκολλο ICZM και στις σχετικές οδηγίες της ΕΕ .

15. Σε αυτήν την περίπτωση, ενδεδειγμένες κινήσεις και ενέργειες, στο πλαίσιο των διατάξεων του UNCLOS αποτελούν οι κάτωθι:

α. Χρήση ευθειών γραμμών βάσης και κλείσιμο κόλπων στα ανώτατα όρια που προβλέπονται, προκειμένου επ' αυτών να μετράται το εύρος της εθνικής χωρικής θάλασσας αντί της χρησιμοποιούμενης σήμερα μεθόδου μέτρησης από την φυσική ακτογραμμή. Με αυτόν τον τρόπο πέραν της επαύξησης της αιγιαλίτιδας ζώνης, ταυτόχρονα δημιουργούνται τα εσωτερικά ύδατα και ευδιάκριτα οριοθετούνται οι αρμοδιότητες έκαστου φορέα διαχείρισης (βλ. Παράρτημα).

β. Επέκταση της χωρικής θάλασσας στα 12 ν.μ. δεδομένου ότι απόφαση αυτή αποτελεί αναφαίρετο δικαίωμα της Ελλάδας από το συμβατικό και το εθνικό δίκαιο.

γ. Καθορισμός Εθνικού Εναερίου Χώρου στα 12 ν.μ. από τις γραμμές βάσεως από τις οποίες μετράται το εύρος των Χωρικών Υδάτων.

δ. Ανακήρυξη ΣΖ, ΑΟΖ και Υφαλοκρηπίδας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

«ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΧΩΡΙΚΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ICZM/ΟΔΗΓΙΩΝ ΕΕ»

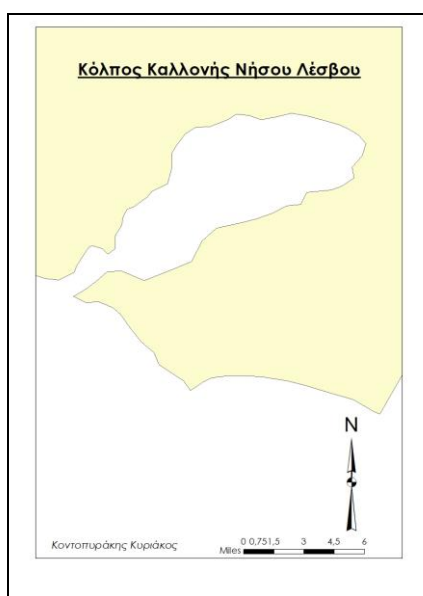
1. Τα εσωτερικά όρια της Χωρικής Θάλασσας ενός κράτους, δύνανται να καθοριστούν με δύο τρόπους, σύμφωνα με τα αναγραφόμενα στο UNCLOS:

α. Με μέτρηση από τη φυσική ακτογραμμή, μέθοδος που υιοθετείται μέχρι τούδε από την Ελλάδα για το σύνολο των ακτών της (Τμήμα 2/Άρθρο 5).

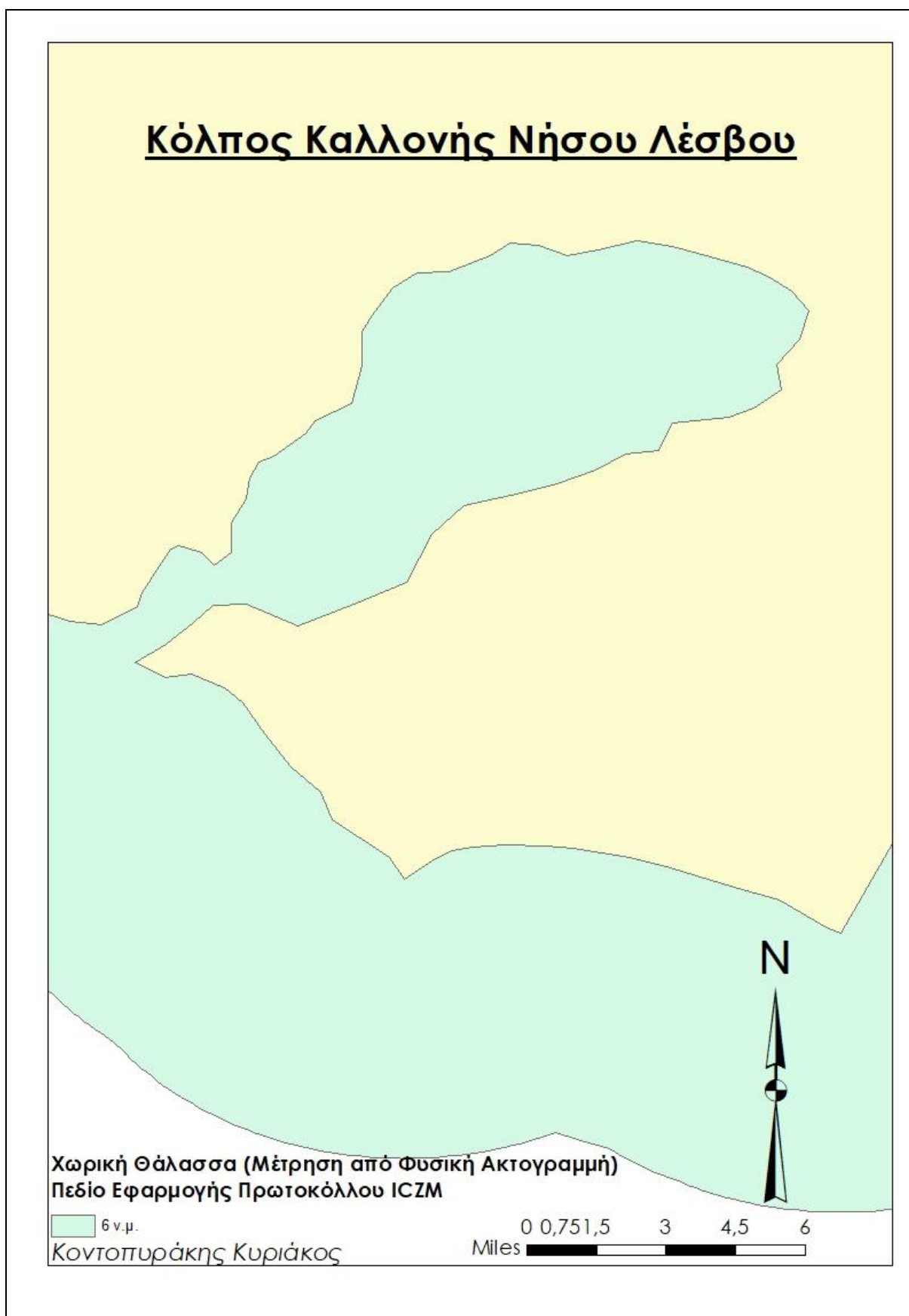
β. Με χρήση ευθειών γραμμών βάσης, όπου διασαφηνίζεται τότε είναι δυνατή η χρήση τους για περιπτώσεις υφάλων, σκοπέλων, λιμένων, αγκυροβολιών, σε ακτογραμμές με ιδιαίτερη μορφολογία, στόμια ποταμών και σε κόλπους (Τμήμα 2/Άρθρα 6 έως 14).

2. Ανάλογα με τη μέθοδο που χρησιμοποιείται, διαφοροποιείται η έκταση των θαλάσσιων ζωνών, το πεδίο εφαρμογής του Πρωτοκόλλου ICZM και των συναφών με αυτό οδηγιών της ΕΕ.

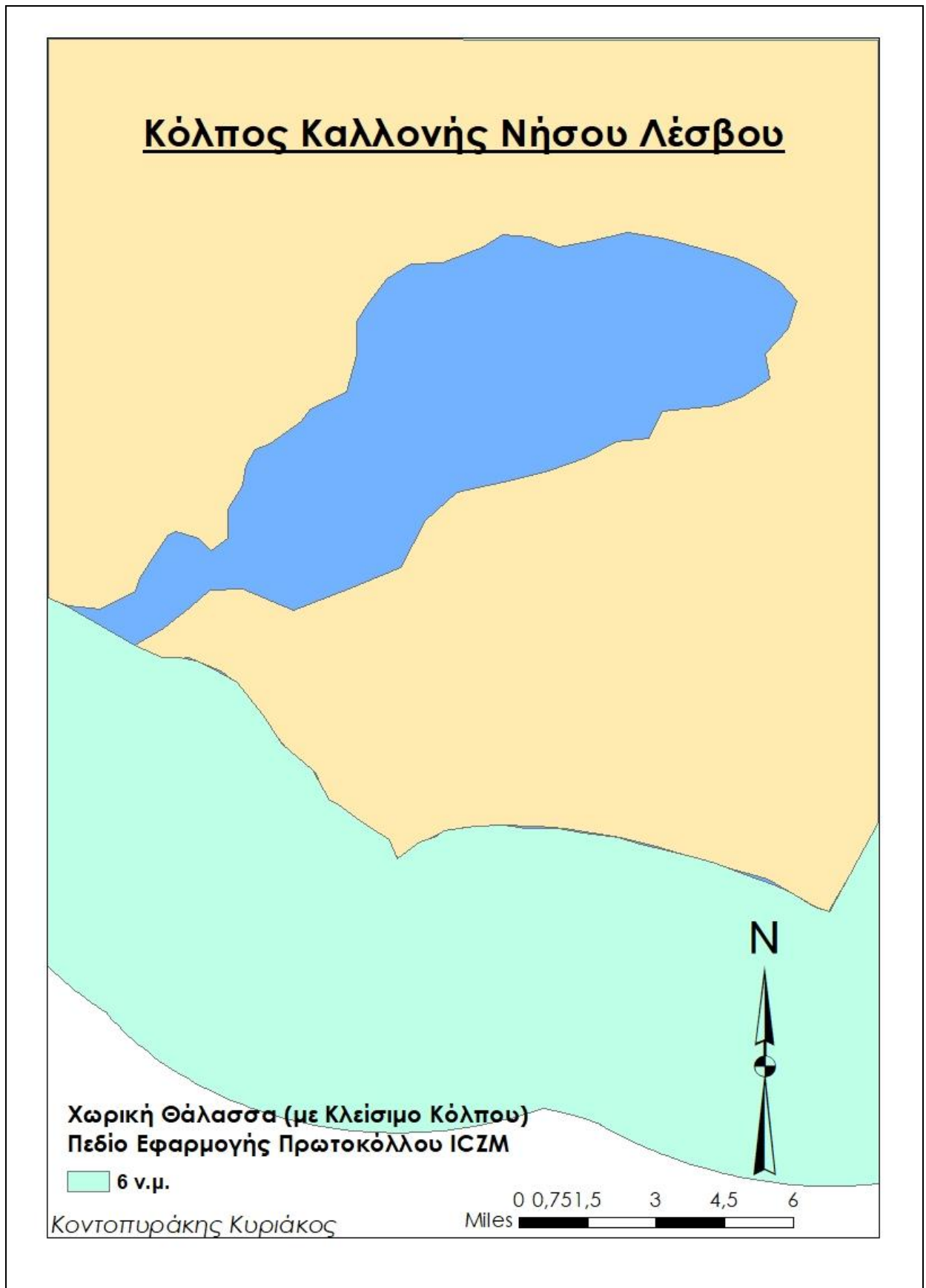
3. Στη συνέχεια απεικονίζονται για τον Κόλπο της Καλλονής Νήσου Λέσβου (Εικ.14), οι διαφοροποιήσεις που προκύπτουν στη Χωρική Θάλασσα (Εικ.15 & 16), στα παράκτια ύδατα (Εικ.17 & 18), σε αποστάσεις 1 έως 6 ν.μ. της Χωρικής Θάλασσας (Εικ.19 & 20), όταν αφετηρία μέτρησής της είναι η φυσική ακτογραμμή και όταν κλείνει ο κόλπος με ευθεία γραμμή βάσης. Τέλος, παρουσιάζονται τα εσωτερικά ύδατα που δημιουργούνται στην περίπτωση που κλείνει ο κόλπος (Εικ.21).

Εικ. 14 Κόλπος Καλλονής Νήσου Λέσβου

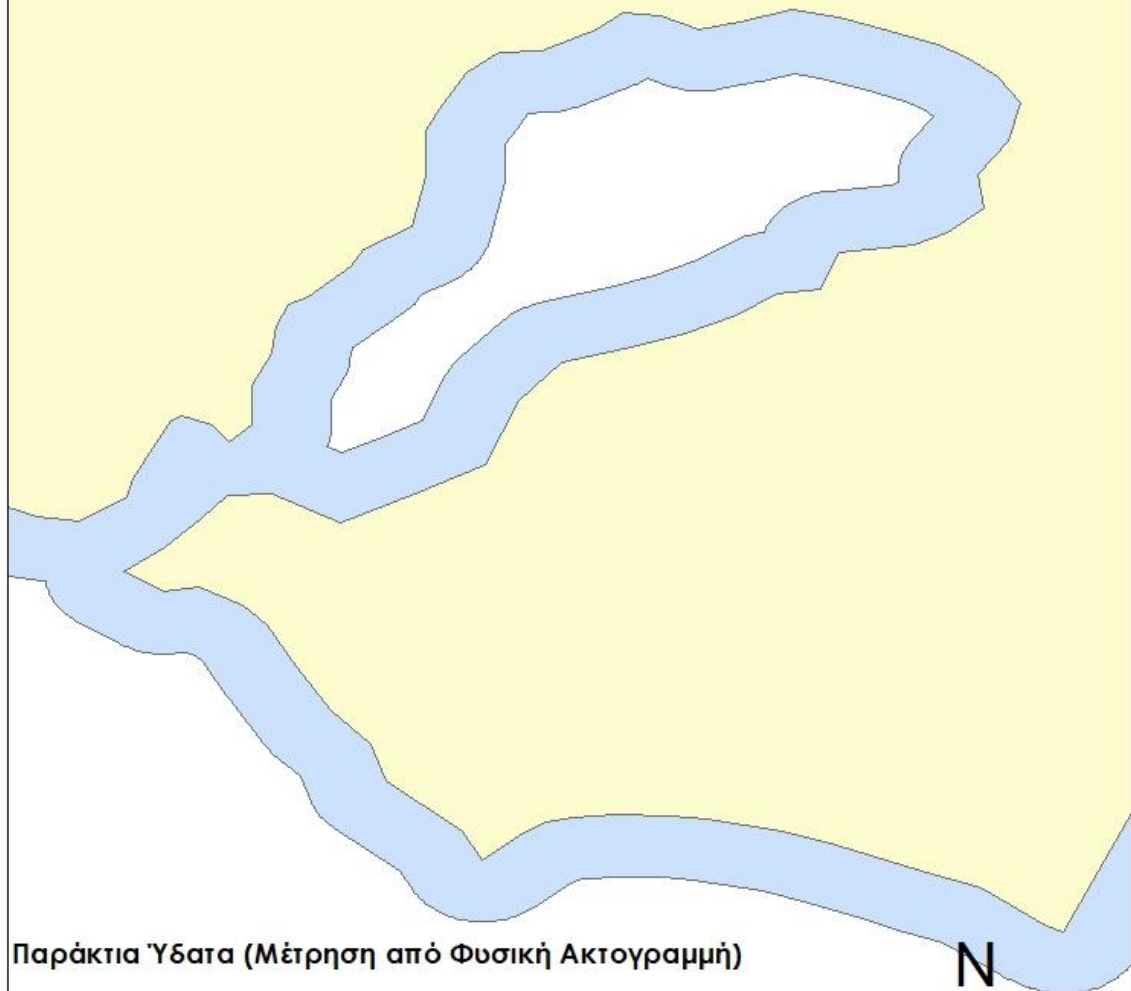

Εικ. 15 Μέτρηση Χωρικής Θάλασσας από Φυσική Ακτογραμμή

Εικ. 16 Κλείσιμο Κόλπου Καλλονής- Χωρική Θάλασσα

Κόλπος Καλλονής Νήσου Λέσβου

Παράκτια Ύδατα (Μέτρηση από Φυσική Ακτογραμμή)

1 ν.μ.

Πεδίο Εφαρμογής

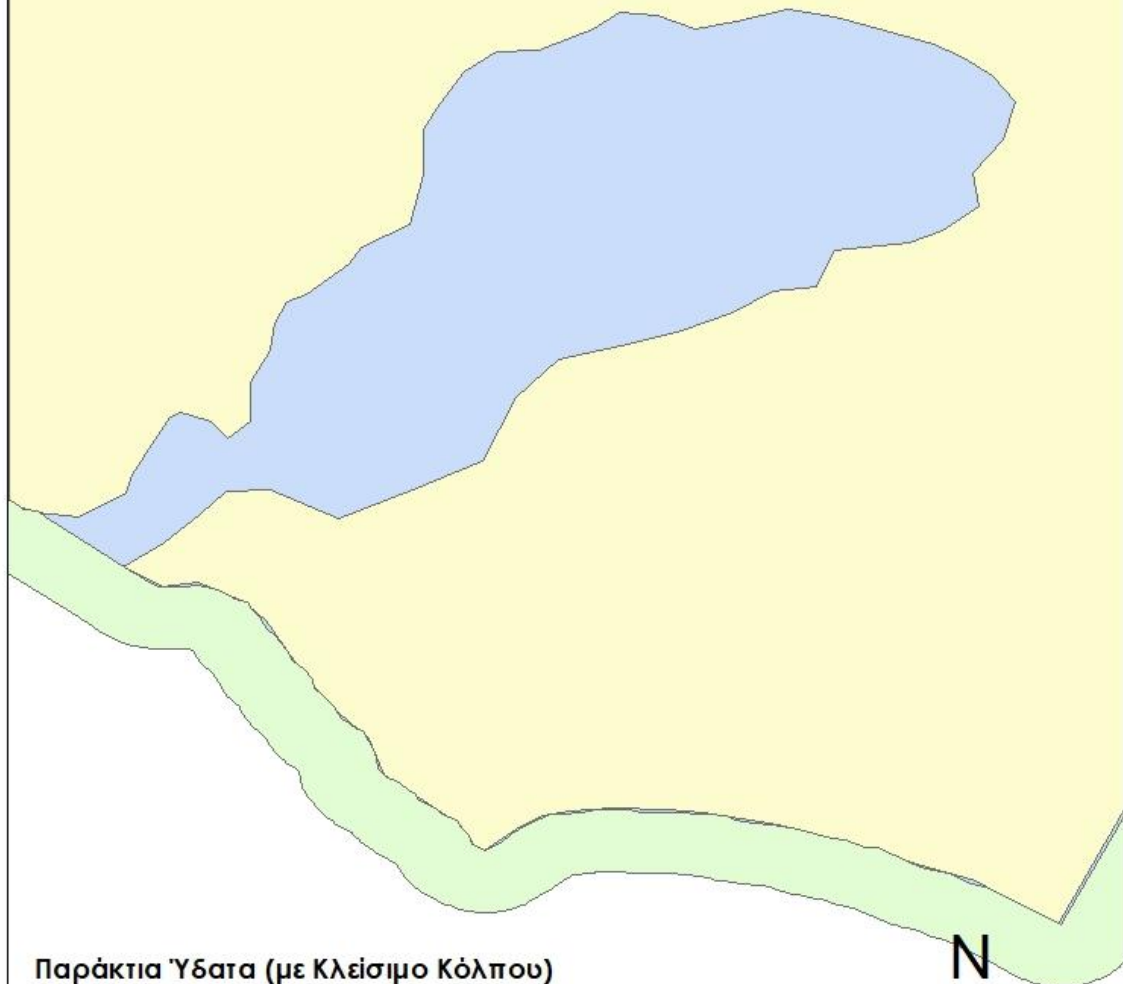
- 1) WFD
- 2) MSFD
- 3) Πολεοδομικός & Χωροταξικός Σχεδιασμός ή MSP
- 4) Πρωτόκολλο ICZM

Κοντοπουράκης Κυριάκος

Miles 0 0,75 1,5 3 4,5 6

Εικ. 17 Μέτρηση Χωρικής Θάλασσας από Φυσική Ακτογραμμή- Παράκτια Ύδατα

Κόλπος Καλλονής Νήσου Λέσβου

Παράκτια Ύδατα (με Κλείσιμο Κόλπου)

ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΎΔΑΤΑ

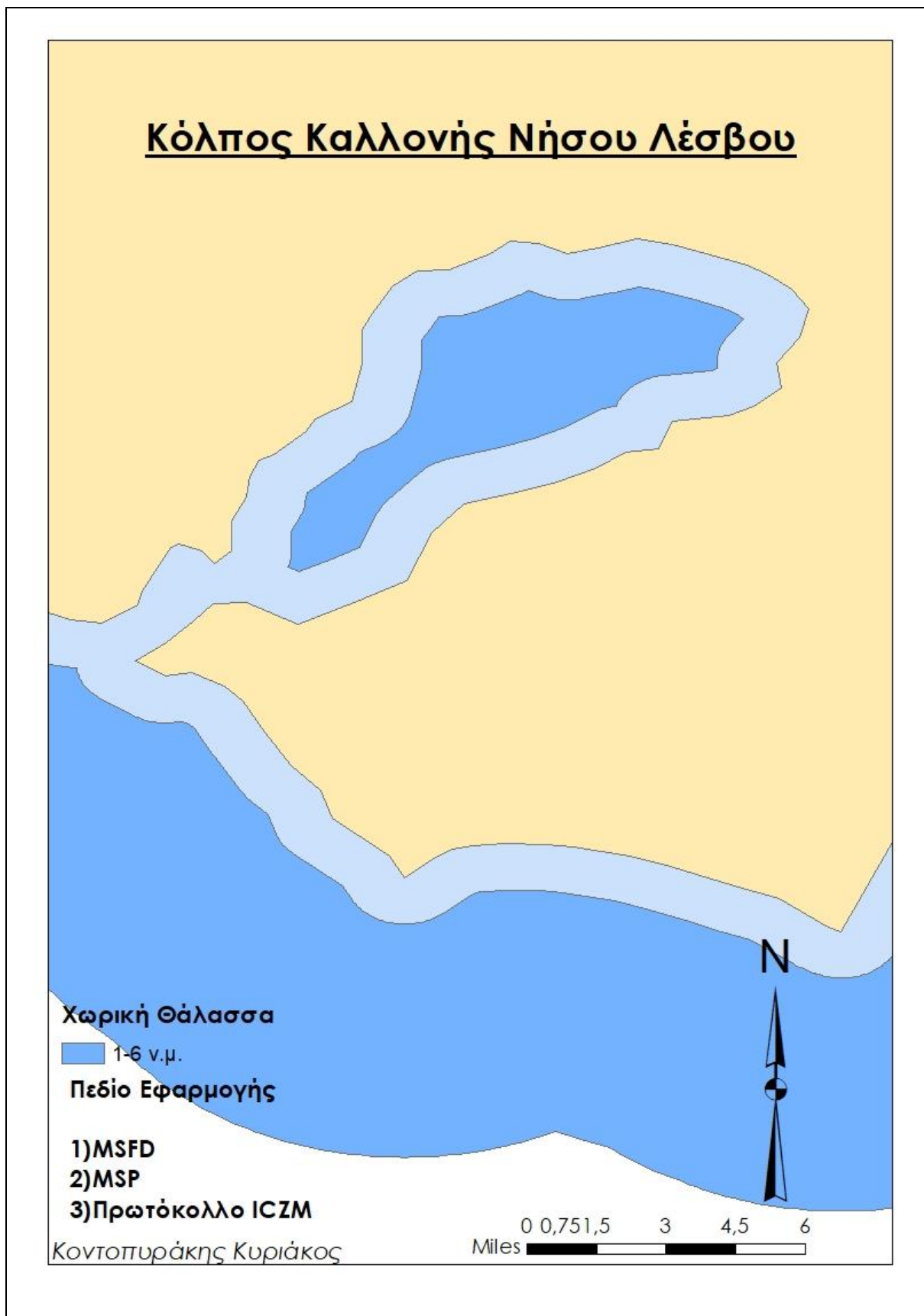
Πεδίο Εφαρμογής

- 1) WFD
- 2) MSFD
- 3) Πολεοδομικός & Χωροταξικός Σχεδιασμός ή MSP
- 4) Πρωτόκολλο ICZM

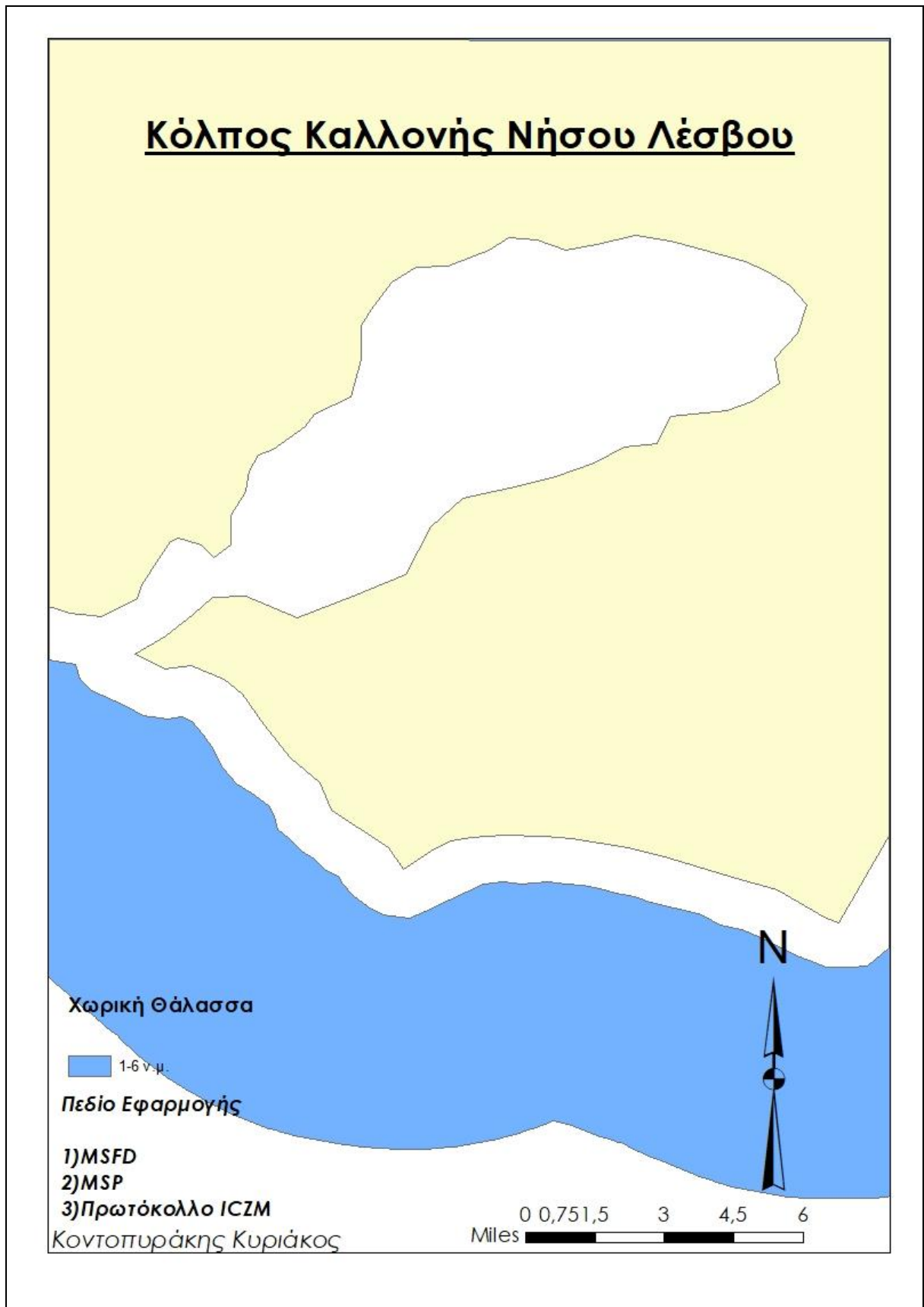
Κοντοπυράκης Κυριάκος

0 0,75 1,5 3 4,5 6
Miles

Εικ. 18 Κλείσιμο Κόλπου Καλλονής- Παράκτια Ύδατα

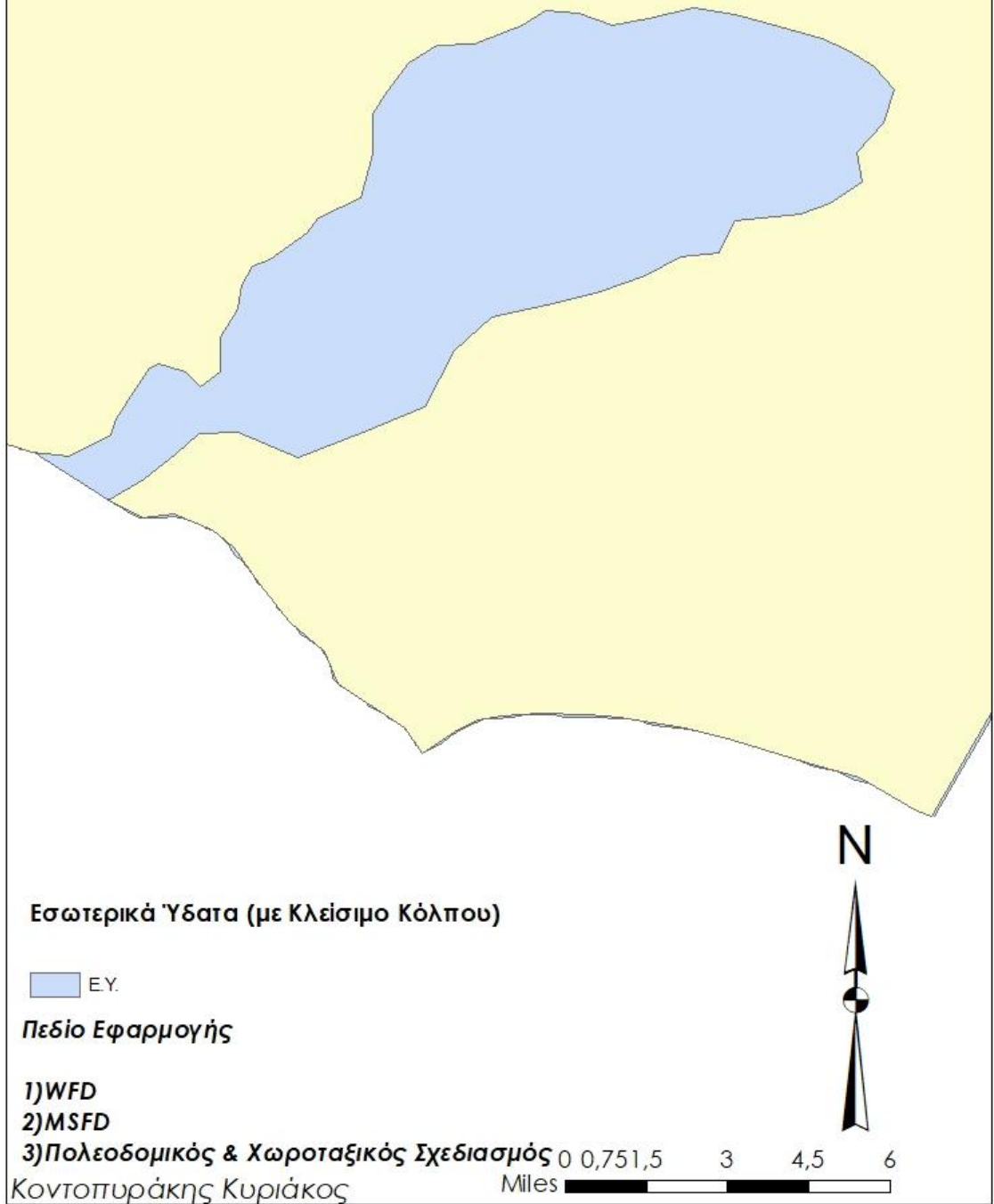

Εικ. 19 Μέτρηση Χωρικής Θάλασσας από Φυσική Ακτογραμμή- Χωρική Θάλασσα 1-6 ν.μ.

Εικ. 20 Κλείσιμο Κόλπου Καλλονής – Χωρική Θάλασσα 1-6 ν.μ.

Κόλπος Καλλονής Νήσου Λέσβου

Εικ. 21 Κλείσιμο Κόλπου Καλλονής – Εσωτερικά Ύδατα

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Βάρφη Α–Ζ, Κοϊμτζόγλου Ι, 1999. Το διεθνές και ευρωπαϊκό νομικό και θεσμικό πλαίσιο προστασίας του περιβάλλοντος. Εισαγωγή στο Φυσικό και Ανθρωπογενές Περιβάλλον: Το ανθρωπογενές Περιβάλλον, Β2: 139-209.
- Γκορέζης Γ, 2000. Διεθνείς Συμφωνίες, Συνθήκες και Συμβάσεις: 43.
- Δημαράκης Α, Ντούνης Χ, 2006. Αποφυγή Συγκρούσεων στη Θάλασσα. Ίδρυμα Ευγενίδου, Βιβλιοθήκη του Ναυτικού: 2.
- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2006α. «ΟΔΗΓΙΑ 2006/7/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 15ης Φεβρουαρίου 2006 σχετικά με τη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης και την κατάργηση της οδηγίας 76/160/ΕΟΚ», L 64/37, 4.3.2006.
- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2006β. «ΟΔΗΓΙΑ 2006/11/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 15ης Φεβρουαρίου 2006 για τη ρύπανση που προκαλείται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες που εκχέονται στο υδάτινο περιβάλλον της Κοινότητας», L 64/52, 4.3.2006.
- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2007α. «ΟΔΗΓΙΑ 2007/2/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 14ης Μαρτίου 2007 για τη δημιουργία υποδομής χωρικών πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (Inspire)», L 108/1, 25.4.2007.
- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2007β. «ΟΔΗΓΙΑ 2007/60/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 23ης Οκτωβρίου 2007 για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας», L 288/27, 6.11.2007.
- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2008. «ΟΔΗΓΙΑ 2008/56/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 17ης Ιουνίου 2008 περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική)», L 164/19, 25.6.2008.
- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2009. ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παρακτίων ζωνών της Μεσογείου (L 34/19 της 4.2.2009)
- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2011. «ΟΔΗΓΙΑ 2011/92/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 13ης Δεκεμβρίου 2011 για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον», L 26/1, 28.1.2012.
- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2014. «ΟΔΗΓΙΑ 2014/89/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 23ης Ιουλίου 2014 περί θεσπίσεως πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό», L 257/135, 28.8.2014.
- Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1979. «ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 2ας 'Απριλίου 1979 περί της διατηρήσεως των άγριων πτηνών» (79/409/ΕΟΚ), Αριθ. Ν 103/ 1, 25.4.79.
- Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1986. «ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 12ης Ιουνίου 1986 σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και ιδίως του εδάφους

- κατά τη χρησιμοποίηση της ιλύος καθαρισμού λυμάτων στη γεωργία» (86/278/ΕΟΚ) , Αριθ. L 181 /6, 4. 7 . 86.
- Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1991. «ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 12ης Δεκεμβρίου 1991 για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης» (91/676/ΕΟΚ), Αριθ. L 375 / 1 /6, 31.12.91.
- Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1992α. ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 25ης Φεβρουαρίου 1992 για τη μελλοντική κοινοτική πολιτική σχετικά με την ευρωπαϊκή παράκτια ζώνη (92/0 59/01) , Αριθ. C 59/ 1 , 6. 3 . 92.
- Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1992β. «ΟΔΗΓΙΑ 92/43/ΕΟΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 21ης Μαΐου 1992 για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας», Αριθ. L 206/7, 22.7.92.
- Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1994. ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 6 Μαΐου 1994 σχετικά με μια κοινοτική στρατηγική ολοκληρωμένης διαχείρισης των παρακτίων ζωνών (94/C 135/02) ΕΕ C 135 της 18.5.1994.
- Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2000α. «ΟΔΗΓΙΑ 2000/59/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 27ης Νοεμβρίου 2000 σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου», L 332/81, 28.12.2000.
- Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2000β. «ΟΔΗΓΙΑ 2000/60/ ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 23ης Οκτωβρίου 2000 της 23ης Οκτωβρίου 2000 για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων», L 327/1, 22.12.2000.
- Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2001. «ΟΔΗΓΙΑ 2001/42/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 27ης Ιουνίου 2001 σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων», L 197/30, 21.7.2001.
- Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2002. ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 30ής Μαΐου 2002 σχετικά με την εφαρμογή στην Ευρώπη της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών (2002/413/ΕΚ) (ΕΕ L 148 της 6.6.2002)σ.26.
- Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2004. «ΟΔΗΓΙΑ 2004/35/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 21ης Απριλίου 2004 σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας», L 143/56, 30.4.2004.
- Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2009. ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ «Προς μια ενσπονημένη θάλασσα πολιτική για καλύτερη διακυβέρνηση στη Μεσόγειο»,466 τελικό της 11.09.2009, Κεφ.3.2,σ.8.
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως του Βασιλείου της Ελλάδος, 1936. Τεύχος 1,Αρ. Φύλλου 450,Σελ.1,13 Οκτωβρίου 1936.
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, 1973. Τεύχος 1,Αρ. Φύλλου 261,Σελ.15,3 Οκτωβρίου 1973.

- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, 1995. Τεύχος 1,Αρ. Φύλλου 136,Σελ.15,23 Ιουνίου 1995.
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, 2011. Τεύχος 1,Αρ. Φύλλου 179,σ.81-22 Αυγούστου 2011.
- Ζερβάκης Β, 2006. Σημειώσεις Υδροδυναμικής Παρακτίων Περιοχών, Μέρος Β: Στοιχεία Παράκτιας Ωκεανογραφίας Σχ.11.8: 30.
- Μακρής Β, 2007. Κυκλοφορία Υδάτινων Μαζών και Βιογεωχημεία του Αιγαίου Πελάγους. Μεταπτυχιακή Διατριβή, Τμήμα Γεωπονίας Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας: 18-19.
- Ρωσιάδου Κ, Μακρογιάννης Τ, Μπαλαφούτης Χ, Φλοκά Ε,2002. Γεωγραφική Διανομή των Ανέμων στο Αιγαίο: 323.
- Χασιώτης Θ, 2017. Σημειώσεις Μαθήματος Εισαγωγή στις Παράκτιες Γεω-επικινδυνότητες, Τμήμα Επιστημών της Θάλασσας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου: 8-57.
- Χατζηαθανασίου Η, 2012. Μελέτη του Φαινομένου της Παράκτιας Ανάβλυσης στη Θαλάσσια Περιοχή του Βόρειο-Ανατολικού Αιγαίου. Μεταπτυχιακή Διατριβή, Τμήμα Επιστημών της Θάλασσας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου: 30.
- Χρυσόχου Γ, 2014. Προοπτικές Οριοθέτησης της Ελληνικής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) στο φως των Πρόσφατων Αποφάσεων των Διεθνών Δικαιοδοτικών Οργάνων. *Ναυτική Επιθεώρηση*, Τόμος 174. Τεύχος 588: 80-81.

Διεθνής Βιβλιογραφία

- Bayhan E, Ergin M, Temel A, Keskin S, 2001. Sedimentology and mineralogy of surficial bottom deposits from the Aegean-Canakkale-Marmara transition (Eastern Mediterranean): effects of marine and terrestrial factors. *Mar Geol* 175: 297–315.
- Bolle H-J, 2003. Mediterranean climate. Regional climate studies. Springer, Berlin Heidelberg New York: 1–372.
- Cambridge University Press, 2018. The Treaty of Peace Between Turkey and Greece Source: The American Journal of International Law, Vol. 8, No. 1, Supplement: Official.
- Ehrmann W, Schmiedl G, Hamann Y, Kuhnt T, 2007. Distribution of clay minerals in surface sediments of the Aegean Sea: a compilation, *Int J Earth Sci (Geol Rundsch)* 96: 770.
- Jakovides, C, Papaioannou G, Mihalopoulou H, 1989. Evaporation over the Aegean Sea using large-scale parameters, *Meteorol. Atmos. Phys.:* 41: 255-260.
- Karditsa A, Poulos S, Velegrakis A, Ghionis G, Petrakis S *et al.*, 2015. An introduction to a beach inventory: The case of the beaches of the Heraklion and Lassithi regions in Crete. 11th Panhellenic Symposium on Oceanography and Fisheries, Mytilene, Lesbos island, Greece: 745.
- Katsoulis V-D, 1970. The wind conditions in the Aegean Sea, Ph.D. Thesis (unpubl.), Univ. of Athens, Athens, Greece.

- Lykousis V, Chronis G, Tselepides A, Price NB, Theocharis A, *et al.*, 2002. Major outputs of the recent multidisciplinary biogeochemical researches undertaken in the Aegean Sea. *J Mar Syst* 33–34: 313–334.
- Mamoutos G, Tragou E, and Kakagiannis G, 2014. Mean sea level changes in the Greek Seas, in 6th Panhellenic Conference in Management and Improvement of Coastal Zones, Athens, Greece, November 2014, 335–344.
- MedPan and RAC/SPA, 2012. The Status of the Marine Protected Areas in The Mediterranean Sea 2012: 35.
- Monioudi I, Velegrakis A, Chatzipavlis A, Rigos A, Karambas T, 2017. Assessment of island beach erosion due to sea level rise: the case of the Aegean archipelago (Eastern Mediterranean). *Natural Hazards and Earth System Sciences* 17(3): 449-466.
- Nicholls R-J and Cazenave A, 2010. Sea-level rise and its impact on coastal zones, *Science*, 328: 1517–1520.
- Official Journal of the European Communities, 1977. COUNCIL DECISION of 25 July 1977 concluding the Convention for the protection of the Mediterranean Sea against pollution and the Protocol for the prevention of the pollution of the Mediterranean Sea by dumping from ships and aircraft (77/585/EEC), No L 240/1, 19. 9. 77.
- Official Journal of the European Union, 2011. Conclusion of the Protocol on Integrated Coastal Zone Management to the Convention for the Protection of the Marine Environment and the Coastal Region of the Mediterranean. C 351 E/140, 2.12.2011.
- Peduzzi P, Velegrakis A, Estrella M, Chatenoux B, 2013. Integrating the role of ecosystems in disaster risk and vulnerability assessments: Lessons from the Risk and Vulnerability Assessment Methodology Development Project (RiVAMP) in Negril Jamaica, in: *The role of Ecosystems in Disaster Risk Reduction*, edited by: Renaud, F. G., United Nations University Press, ISBN-13: 978-9280812213:109–139.
- Piante C, Ody D, 2015 *.Blue Growth in the Mediterranean Sea: the Challenge of Good Environmental Status*: 192.
- Poulos S, 2009. Origin and distribution of the terrigenous component of the unconsolidated surface sediment of the Aegean floor: A synthesis. *Elsevier. Continental Shelf Research* 29: 2052.
- Poulos S, Drakopoulos P-G, Collins M-B, 1997. Seasonal variability in sea surface oceanographic conditions in the Aegean Sea (Eastern Mediterranean): An overview, *J. Mar. Sys.*, 13: 225-244.
- Nunes AL, Katsanevakis S, Zenetos A, Cardoso AC, 2014. Gateways to alien invasions in the European Seas. *Aquatic Invasions* 9(2): 133–144.
- Sofianos S, Johns W, Lascaratos A, Murray S, Olson D & Theocharis, A, 2002. Draft Report of the Aegean Sea Workshop, Rhodes, Greece.
- Smith A and Katz R , 2012. U.S. Billion-dollar Weather and Climate Disasters: Data Sources, Trends, Accuracy and Biases, *Nat. Hazards*, 67: 387–410.

The Embassy of the Republic of Turkey Bern, 2008. 85 YEARS OF REPRESENTATION OF THE REPUBLIC OF TURKEY IN SWITZERLAND (1923-2008): 29.

Tsabarlis C. *et al.*, 2006. Κατανομή Cs137 στις Βαθιές Λεκάνες του Αιγαίου Πελάγους: 1.

Tsimplis M, Marcos M, Colin J, Somot S, Pascual A, *et al.*, 2009. Sea level variability in the Mediterranean Sea during the 1990 on the basis of two 2D and one 3D model, *J. Marine Syst.*, 78: 109–123.

United Nations, 2005a. Convention on the Territorial Sea and the Contiguous Zone 1958: 2-4.

United Nations, 2005b. Convention on the Continental Shelf 1958. Treaty Series, vol. 499, p. 311: 1-3.

United Nations, 2012. UNCLOS at 30, Convention on the Law of the Sea: 4.

Velaoras D, Kasiis D, Perivoliotis L, Pagonis P, Hondronasios A, *et al.*, 2013. Temperature and salinity variability in the Greek Seas based on POSEIDON stations time series: preliminary results. *Mediterranean Marine Science, SPECIAL ISSUE*: 5-18.

Velegrakis A, Vousdoukas M, Andreadis O, Pasakalidou E, Adamakis G *et al.*, 2008. Impacts of dams on their downstream beaches: A case study from Eresos coastal basin, Island of Lesbos, Greece, *Mar. Georesour. Geotec.*, 26: 350–371.

William J. Dominik, 2006, *Works and Ideas, Wauconda*: 163.

WWF.GR, 2012. Η Ελλάδα τότε & τώρα, Διαχρονική Χαρτογράφηση των Καλύψεων Γης 1987-2007: 6.

Wust G, 1961. On the vertical circulation of the Mediterranean Sea. *J Geophys Res* 66: 3261–3271.

Διαδικτυακές Αναφορές

<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/04/turkey-government-crackdown-suffocating-civil-society-through-deliberate-climate-of-fear/> (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<http://archipelago.gr/ti-kanoume/thalassia-prostasia/kindinos-thalassiou-atichimatos/> (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<http://www.astro.auth.gr/news/1932.html> (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

http://www.bbc.co.uk/news/resources/idt-sh/Erdogans_Turkey (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

https://beachtour.geol.uoa.gr/wp-content/uploads/2015/11/database_beach_width.jpg (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<https://www.cia.gov/library/publications/the-worldfactbook/fields/2060.html#gr> (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/tu.html> (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

http://databases.eucc-d.de/files/000259_cyclades3.pdf (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<http://drustage.unep.org/unepmap/contracting-parties> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

https://ec.europa.eu/commission/news/president-juncker-european-council-2018-mar-23_el (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm?fuseaction=search.dspPage&n_proj_id=879&docType=pdf (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

https://ec.europa.eu/fisheries/cfp_el (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

https://europa.eu/european-union/about-eu/history/2000-2009_el (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

https://europa.eu/european-union/eu-law/legal-acts_el (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:21976A0216\(01\)&from=FI](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:21976A0216(01)&from=FI) (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A31999D0800> (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

http://www.geetha.mil.gr/media/Thesmika_Keimena/GEETHA/diethnh/1%20SYNTHIKI%20EIRHNHS%20TOU%20LONDINOY.pdf (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<http://hellas0099.com/TREATIES/italotourkiki%20synthiki%20Kastelorizo%201932%20Ellinika.pdf> (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<http://hellas0099.com/TREATIES/Kirosi%20Synthikis%20Eirinis%20Parision%201947.pdf> (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<http://hellas0099.com/TREATIES/Kirosi%20Synthikis%20Eirinis%20Parision%201947%20Nomothesia.pdf> (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<http://www.hri.org/docs/lausanne/turkey.gif> (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<http://www.marisca.eu/index.php/el/> (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<https://www.mfa.gr/zitimata-ellinotourkikon-sheseon/eidikotera-keimena/thalassiasinora.html> (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<https://www.mfa.gr/zitimata-ellinotourkikon-sheseon/eidikotera-keimena/oriothetisyfalokripidas.html> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<http://www.mfa.gov.tr/sub.en.mfa?a5665231-082c-4832-abdb-46cf75694b50> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

https://www.nato.int/cps/ic/natohq/official_texts_17120.htm (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<https://oceanos-dspace.hcmr.gr/bitstream/handle/123456789/3198/140.pdf?sequence=1> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

http://www.oc.phys.uoa.gr/workshop/Aegean_Draft_Report_f.htm (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<https://radiomax.gr> (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

https://www.researchgate.net/publication/269041798_Assessment_of_vulnerability_of_the_eastern_Cretan_beaches_Greece_to_sea_level_rise/figures (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

http://sam.baskent.edu.tr/belge/Lausanne_ENG.pdf (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<http://www.sdna.gr/politiko-deltio/ellada/article/429623/deite-toyrkiko-xarti-toy-1969-poy-aporeiknyei-oti-ta-imia> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

http://sete.gr/media/2622/andreas-andreadis-presentation-150502_full_pdf.pdf(accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<http://www.tovima.gr/books-ideas/article/?aid=531051> (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201102/volume-1102-I-16908-English.pdf> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXI-4&chapter=21&clang=_en#EndDec (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<http://www.turkstat.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27587> (accessed 30 April 2018 - πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<http://web.unep.org/unepmap/who-we-are/mediterranean-action-plan> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

https://unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=14&Itemid=10 (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

https://wikileaks.org/plusd/cables/1974ANKARA04566_b.html (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<https://www.worldatlas.com/articles/the-ethnic-groups-of-turkey.html> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=551> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

<http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=30r%2B7BeaSOo%3D&tabid=406&language=el-GR> (accessed 30 April 2018- πρόσβαση 30 Απριλίου 2018)

